

UNIVERZITA KARLOVA

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Diplomová práce

**Čtyři dekády junáků, woodcrafterů,
ochranářů a trampů. Oddíl a kmen
Neskenon 1965-2005**

Four decades of scouts, woodcrafters, conservationists and tramps:

Scout group and tribe Neskenon 1965-2005

Bc. Marek Havrlík

Praha 2024

Ústav hospodářských a sociálních dějin

Filozofická fakulta Univerzity Karlovy

Vedoucí práce: doc. Mgr. et Mgr. Matěj Spurný, Ph.D.

Poděkování:

Moje hlavní poděkování patří doc. Mgr. et Mgr. Matěji Spurnému, Ph.D., za jeho lidský a pozitivní přístup.

Moje další poděkování patří Mgr. Tomáši Studenovskému – Tuwanakhovi, který mi byl oporou při bádání. Obzvláště, co se týče materiálů, které se nacházely v Archivu Ligy lesní moudrosti, nebo kdekoliv jinde. Také chci poděkovat respondentům a pamětníkům z Neskenonu, kteří byli ochotní odpovídat na moje otázky. Všechny rozhovory vyústily v zajímavá setkání se skauty, woodcraftery, trampy a ochranáři.

Poděkování patří mé rodině. Velký vděk speciálně mé podporující družce.

Prohlášení: Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně, že jsem řádně citoval všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, dne 19. srpna 2024

Marek Havrlík

Klíčová slova: Praha, skauting, woodcraft, ochrana přírody, tramping, mládež,
druhá polovina 20. století, oddíl, kmen

Keywords: Prague, scouting, woodcraft, nature conservation, tramping, youth,
second half of 20th century, scout group, tribe

Abstrakt: Abstrakt: Hlavním cílem diplomové práce je zjistit, jak ovlivňovali oddíl/kmen Neskenon společenské, dobové a osobní socio-kulturní vlivy a události? Chlapecký oddíl působil v Praze od roku 1965–2003 a na několik generací mladých mužů, které vychovával v duchu skautingu, woodcraftu, trampingu a ochrany přírody. Zatímco jejich archivní prameny nabízí na první pohled statický oddíl, který se snažil vydržet jakoukoliv dobu ve svém harmonogramu, nemohl být ve vakuu. Kýženým přínosem je tak zachycení momentů, kdy byl oddíl ovlivněn, či kdy se účastnil určitého dějinného okamžiku. Případně zachytit jemnější sociokulturní proměny uvnitř skupiny, jejíž skladba byla proměnlivá. Práce je tak složená z teoretického úvodu, ve kterém jsou probrány různé plány a záměry na přístup k práci. Ve druhé je v nejnútnejších bodech sepsán pro orientaci příběh Neskenonu. Ve třetí části se práce věnuje určitým specifickým momentům, jevům, či procesům, které kmen zásadně ovlivnily. Závěrečným dílem je interpretace odpovědí pamětníků na orálně historický výzkum v kontextu s archivními prameny. Závěr shrnuje zjištěné poznatky optikou Pierra Bourdieu a jeho pojetím symbolického a kulturního kapitálu.

Abstract: The main goal of the thesis is to find out how social, contemporary and personal socio-cultural influences and events influenced the Neskenon section/tribe. The boys' troop was active in Prague from 1965-2003 and for several generations of young men, whom it raised in the spirit of scouting, woodcraft, tramping and nature conservation. While their archival sources offer, at first glance, a static division that tried to last any time in its schedule, it could not be in a vacuum. The desired contribution is thus capturing moments when the section was influenced or participated in a particular historical moment. Alternatively, to capture more subtle socio-cultural changes within a group whose composition was variable. The work thus consists of a theoretical introduction in which various plans and intentions for the approach to the job are discussed. In the second, the story of Neskenon is written in the most necessary points for orientation. In the third part, the work is devoted to specific moments, phenomena or processes that fundamentally influenced the tribe. The final work is an interpretation of the witnesses' responses to oral history research in the context of archival sources. The conclusion summarizes the findings through the lens of Pierre Bourdieu and his concept of symbolic and cultural capital.

Obsah

1.	Úvod.....	9
1.1.	Představení tématu a cíle práce.....	9
1.2.	Badatelská východiska.....	10
1.3.	Metodologická východiska a struktura práce.....	12
1.4.	Prameny a zdroje	15
1.5.	Metodologie kvalitativních rozhovorů.....	18
2.	Příběh Neskenonu	20
2.1.	Úvod.....	20
2.2.	Začátky – Foglar, Stíny Noci, Dakota	24
2.3.	Psohlavci, Neskenon a Pražské jaro.....	27
2.4.	Oddíl v období Normalizace	28
2.5.	Neskenon v době přestavby a revoluce.....	30
2.6.	90. léta, mezi Junáky a LLM.....	31
3.	Neskenon v kontextu své doby	32
3.1.	Kořeny oddílu a kmene	32
3.2.	Neskenon, Stb a ČSSR.....	47
3.3.	Proměny a krize oddílu	57
3.4.	Spřátelené oddíly, Midewiwin	68
3.5.	Struktura oddílu	74
3.6.	Výchova, hodnoty a ochrana přírody	78
4.	Vnímání kmene ve vzpomínání jeho členů	87
4.1.	Identita a mise kmene	88
4.2.	Identita bojovníka Neskenonu	91
4.3.	Výjimečnost a reflexe role	98
4.4.	Tradice, demokracie a rituály	100

4.5.	Proč skončil Neskenon?	108
4.6.	Generace bojovníků Neskenonu	110
4.7.	Odkaz Neskenonu a vzpomínání	118
5.	Závěr	120
6.	Zdroje	123
6.1.	Prameny	123
6.2.	Elektronické zdroje	126
6.3.	Periodika a články	126
6.4.	Literatura	127
7.	Přílohy	130
7.1.	Poznámka k přílohám	130
7.2.	Zákoník R.K. Dakoty	130
7.3.	Zákoník Neskenonu ze 70. let 20. století	132
7.4.	Seznam respondentů	135

„Čtyři dekády junáků, woodcrafterů, ochranářů a trampů. Oddíl a kmen Neskenon 1965-2005“

1. Úvod

1.1. Představení tématu a cíle práce

„...dělali skauting, woodcraft i tramping po svém. Šli vlastní cestou, protože jejich vizi ekumenického junáctví nechtěli zastánci tradičních směrů s nimi sdílet, ani ji respektovat. A tak možno směle říci, že sami probjovali cestu dnes běžnému táboření v týpí, zavedli indiánskou hru lakros, sebevzdělávací metodický systém získávání orlích per a speciálních zkoušek E. T. Setona i tzv. obnivecké společnosti, jež mysticky propojuje mnoho dnešních woodcrafterských kmenů a skautských oddílů.“

Těmito slovy popisuje Ivan Makásek, kdo byli „kluci z Neskenonu“ na zadní straně své stejnojmenné knihy, ve které vzpomínání na jím založený oddíl.¹ A je pravda, že nejen v prostředí Prahy, je do určité míry mezi skauty, trampy a woodcraftery „trojka“ - Neskenon fenoménem od 70. let minulého století. A to nejenom, protože jeho klíčové osobnosti byly a jsou publikačně aktivní. Český Neskenon má za sebou silnou „mytologii“, a to již od svého vzniku. Byl svým výchovným programem, tradicemi a rituály navázán na původní obyvatele Severní Ameriky. Konkrétně na Irokézskou konfederaci a jejich národ. Vznik Neskenonu byl dokonce provázán s legendou původních Irokézů do té míry, že jeho zakladatel Ivan Makásek přijal přezdívku neboli lesní jméno, podle jejich legendární postavy Hiawathy.

Proč se ale zabývat historií pražského mládežnického, nebo dětského oddílu? Těch důvodů je v případě Neskenonu několik: a) Dětské oddíly působí svojí výchovnou aktivitou na formování osobnosti mladého člověka. V případě svého úspěšného působení si člen takové skupiny může odnést nejen hodnoty, dovednosti a zkušenosti, ale i sociální síť. b) Málokrterý oddíl působí na své členy tolik let jako pro práci zvolený oddíl. c) Třetí důvod

¹ Kluci z Neskenonu. Jedná se konkrétně o druhý díl a je zasazen do období fungování oddílu z let 1968-1983.

souvisí s předchozím a totiž, oddíl prošel významnými přelomovými obdobími v novodobé československé a české historii. I když kmen zanikl před 20 lety, lze věřit, že se dá přispět zpracováním jeho osudů, k širšímu poznání nejen pro prostředí mládežnických oddílů.

1.2. Badatelská východiska

1.2.1. *Přínos diplomové práce*

Zásadním krokem pro realizaci výzkumu a zpracování tématu diplomové práce, bylo definování jejího možného přínosu. Navenek a z veřejně dostupných informací, byl kmen Neskenon součástí několika různých ideových proudů, hnutí. Otazník nicméně zůstával nad tím, do jaké míry v nich byl kmen ukotven a angažován. Zpracovávat tak toto téma pohledem, ve kterém by od počátku byl Neskenon integrální složkou jednoho z názvu zmíněných hnutí, by mohlo mít negativní důsledky na prováděný výzkum. V případě tématu oddílu Neskenon, jsem při tvorbě výzkumných otázek vnímal za žádoucí, opřít o zamýšlený přínos diplomové práce. To byl klíčový krok pro zvolení správného přístupu.

(1) Zaprvé je možné na uskupení zvaném Neskenon pro dobu jeho aktivní existence 1965-2003 sledovat dopady a významnější vnější společenské vlivy. Nabízí se tak možnost sledovat dopady formujícího období Pražského jara, strategie pokračování v činnosti a existence v období normalizace, období konce socialistického státního zřízení v Československu a přechod do transformačního období až po jeho dokončení. Dají se tak sledovat i vlivy na úrovni Prahy, případně dalších větších aktérů a subjektů.

(2) Již zmíněným významným faktorem je časové rozpětí působení oddílu. To dovoluje sledovat nejen vlivy vnější a společenské, ale i ty vnitřní. Tomu nahrává několik okolností. Oddíl nejen fungoval dlouho, ale měl za dobu své existence několik stovek aktivních členů, nebo zájemců o členství. Zároveň byl výběrový, tedy stavěl určité nároky a očekávání na zájemce o členství. Další zajímavý prvky pro konstituci vlivů jsou nejen kulturní a zahraniční inspirace pro náplň oddílu, ale jejich vlastní působení. Otevírá se tak možnost sledovat kulturní a sociální vlivy, které vyvíjel oddíl na svoje členy a možná i jejich výsledné dopady.

(3) Ambicí na třetí přínos, který může nastat v případě souladu a pozitivního nálezu u prvních dvou zmíněných přínosů je inovativnost práce a svébytnost tématu. V tom významu, že poskytnout zpracování existence mládežnického oddílu v sociálně historickém

pojetí není běžné, případně je okrajové a mnohdy, i kvůli malé pramenné základně, nemožné.

1.2.2. *Výzkumné otázky*

Kmen Neskenon neexistoval ve vakuu, i když vnitřní život oddílu směřoval k tomu, co bylo v období vlády KSČ klasifikováno jako úniková romantika. Velké dějinné události a procesy museli mít dopad na oddíl, stejně, tak se oddíl zastával určité role v přelomových událostech moderních českých dějin, i kdyby marginální. Hlavní výzkumná otázka tak zní: *Jak ovlivňovaly oddíl/kmen Neskenon společenské, dobové a osobní socio-kulturní vlivy a události?*

Klíčové je zodpovědět, jaký byl přístup, cíle, nástroje a prostředky, které Neskenon využíval ve své činnosti. Jak se, případně měnil takový přístup a, v důsledku čeho. Mezi tábornickými oddíly býval Neskenon považován v 70. a 80. letech za jeden z nejlepších oddílů. Proto je relevantní se ptát, jaký dopad měl na členy. Hlásil se k morálním hodnotám, které zosobňuje skautské a woodcrafterské hnutí. Vedlejší otázky tak jsou: Z čeho sestávala výchovná náplň oddílu/kmenu? Jaký dopad mělo členství, aktivita v oddíle na jeho členy? Podstatné tak může být, co pro ně oddíl znamenal, co jim dal kmenový program do života. Zároveň se při hledání odpovědí na tyto otázky dají sledovat mezigenerační rozdíly a dopady dalších vlivů na jeho členy.

Svůj význam nabývají tyto otázky i na významu ve chvíli, kdy oddíl má vlastní silnou legendu, která ho provází nejen od jeho vzniku, ale jejíž další vrstvy postupně scelují historii oddílu do neprostupného heroického narativu. V kapitolách 3., 4. a 5. se tak zaměřím na rozložení jednotlivých součástí, jevů a procesů v oddíle. Zde, nejvíce pak v 5. kapitole, budu předkládat argumenty a interpretace na výše vytyčené výzkumné otázky. Rozložením uceleného příběhu na jednotlivé jeho části, bylo jedním z možných řešení, jak překonat silný mnohvrstevnatý příběh Neskenonu, který do značné míry ovlivňuje i kolektivní paměť jeho členů.

1.3. Metodologická východiska a struktura práce

1.3.1. Úvod

Tvorbu této práce ovlivnila po metodologické stránce tři východiska. Jedním z nich byl Pierre Bourdieu, s ním spjatá teorie pole a kapitálu. Druhým jsou metodologické inspirace v práci Alexeje Jurčaka, obzvláště pak v jeho díle, které se věnuje pozdnímu stavu socialistických společností, vylučuje binární úhel pohledu a dopadu vnímání „našich lidí“ pro společenský vývoj. Poslední, a nakonec nejméně využitou inspirací je mikrohistorický přístup v inspiraci z děl Carla Ginzburga.

1.3.2. Mikrohistorie

Při volbě metodologických východisek práce byla Mikrohistorie dlouhou dobu zvažována, jako použitelný nástroj při výzkumu. Nakonec od ní z větší míry bylo upuštěno, jelikož by perspektiva zdola sváděla k pojetí práce jako rozšířené a strukturované kroniky Neskenonu. Ten se sice se dá stále počítat jako menší jednotku společnosti (měl přibližně k 160-200 členů, kteří v něm byli delší dobu a dotkl se svým působením až 700 možných defacto členů), ale jako takový nedovoloval, hlavně rychlou obměnou skladby členské základny, smysluplné zachycení pro mikrohistorický přístup.² Po provedeném bádání ve spojitosti s Neskenonem, se za období, které by k mikrohistorickému pojetí mělo největší předpoklad, bylo 1977-1991. V tu dobu byl Neskenon dostatečně stabilní, aby u něj mohli být náležitě sledovány velké kulturní a společenské vlivy.

Mikrohistorický přístup tak obohatil po metodologické stránce důkladného zpracování pramenů, které po sobě Neskenon a jeho členové zanechali. Také typologií by Neskenon byl vhodným adeptem pro čistě mikrohistorický přístup. V neposlední řadě byl i impulsem k doplnění pramenů o orální rozhovory s bývalými členy Neskenonu.

1.3.3. Pierre Bourdieu

Pro tuto práci byly využity dva teoretické rámce Pierra Bourdieho. Jedním je vnímání kapitálu a jeho různé formy, které popsal ve studii *Forms of Capital*.³ Oddíl byl určité ovlivňován ekonomickým kapitálem. Přece jen fungoval na bázi členských příspěvků, musel

² GINZBURG, Carlo. Sýr a červi: svět jednoho mlynáře kolem roku 1600. Přeložil Jiří ŠPAČEK. Každodenní život. Praha: Argo, 2003. Nebo

³ Bourdieu, Pierre. 1986. "The Forms of Capital." Pp. 241-258 in *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education*, edited by J. G. Richardson. New York: Greenwood Press.

pořizovat a obnovovat vybavení, případně udržovat klubovnu. Oddíl měl díky bohaté tradici, mystice a mythologii vyčlenit pro své členy vnímání kulturního a symbolického kapitálu. V neposlední řadě spolupracoval za roky svého působení s různými dalšími oddíly, které tvořily jeho sociální „bublinu“ a které si vybíral na základě vnímání hodnoty sociálního kapitálu. U všech těchto kategorií se dá očekávat proměna postupem času a v různých historických obdobích.

Druhým východiskem je teorie pole. Ta vychází z předpokladu, že každá sociální realita je vymezena určitým prostorem, pravidly a vstupují do něj aktéři.⁴ Pro tuto práci bylo v tomto směru inspirací pojetí sociálního a hospodářského historika Jiřího Štaifa v jeho práci *Modernizace na pokračování* a které vysvětluje za použití metafor: „*Sociálním dějinám, jimiž se v této knize zabývám, je po mém soudu nejbližší metafora fotbalového hřiště, na němž dochází uvnitř jednotlivých týmů ke spolupráci, jakož i ke konfliktům mezi nimi o to, kdo nakonec zvítězí, či zápas skončí nerozhodně. Hlavní rozdíl mezi divadelní hrou a kopanou spatřuji v tom, že fotbal má svá jasně vymezená pravidla, o jejichž dodržování může autoritativně rozhodovat, hru přerušit či ji dokonce předčasně ukončit rozhodčí, jenž je oběma mužstvy respektován. Pokud tomu tak není, pak je třeba nalézt nového rozhodčího. V sociálních dějinách sebrávaly podobnou úlohu hodnotové kódy, jež lze na hru uplatnit. I ony se však mohou v průběhu hry měnit.*“⁵

Právě aplikace kapitálu, který je součástí určitého sociálního pole, může vysvětlit působení oddílu Neskenon jak na vnější aktéry, tak na vnitřní.

1.3.4. Alexej Jurčák

Poslední hlavní metodologickou inspirací pro tuto práci byl Alexej Jurčák, který popisuje např. ve své publikaci *Bylo to na věčné časy, dokud to neskončilo: poslední sovětská generace*, nezávislé aktivity různých, povětšinou mladších, společenských aktérů.⁶ Pokud nebudeme vnímat společenskou situaci v přísně binárním pohledu, je možné vysvětlit, proč vznikaly takové oddíly, jakým byl Neskenon. Kde nastávala potřeba se s někým identifikovat, vytvářet vlastní skupiny a to vše automaticky neznamenal, že byly protirežimní. Naopak, že by byly

⁴ Bourdieu, Pierre (1993). *The Field of Cultural Production*. Cambridge, UK: Polity Press.

⁵ ŠTAIF, Jiří. *Modernizace na pokračování: společnost v českých zemích (1770-1918)*. Historické myšlení. Praha: Argo, 2020. Str. 10

⁶ JURČÁK, Aleksej. *Bylo to na věčné časy, dokud to neskončilo: poslední sovětská generace*. Přeložil Přemysl HOUDA, přeložil Veronika HOUDOVÁ. *Politeia (Karolinum)*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2018.

součástí. V tom je podstatná otázka, nakolik pomáhali, či byly součástí stability socialistického systému.

Jako přínosné zde vnímám pojetí výrazu „naši lidé“, na kterém Jurčák ukazuje, že rozdělení tehdejší reality na my a oni nepřináší celistvý úhel pohledu na tehdejší společnost. I běžní lidé mezi sebou vnímali sobě blízké, sociálním, kulturním, nebo symbolickým kapitálem spřízněné lidi, který tvořili v jejich pojetí „naše lidi“. Jurčák dále ukazuje další vlivy, pod kterými se poslední sovětská generace nacházela a které mají paralelu i do dalších zemích tehdejšího Východního bloku. Je tím třeba imaginární západ, nebo vliv humoru a zesměšňování na rozpad stability socialistické společnosti.

1.3.5. Shrnutí východisek a struktura práce

Cílem kombinace metodologických východisek a jejich přístupů je pojetí, které vysvětlí souvislosti, proměny a vlivy, které na oddíl působili. Zároveň k identifikaci jeho konstitutivních znaků, prvků a hodnot, které se mohou skrývat pod jeho dlouho budovanou legendou, historií a příběhem. Toho hodlá práce docílit i sledováním jednotlivých aktérů, ať už skrze pramennou základnu, či pořázené rozhovory.

Tomu odpovídá i struktura práce, která je rozdělena na pět částí:

(1) První je Úvod, ve kterém je představeno a zdůvodněno téma práce, jeho struktura. Dále použití a zdůvodnění vybraných metodologických přístupů, odůvodnění a přiblížení průběhu pořizování rozhovorů s bývalými členy. V neposlední řadě představení pramenné základny, sekundární literatury a obecně zdrojů, o které se práce opírá.

(2) Příběh Neskenonu je pojat jako zkrácená verze obsáhlých oddílových dějin. Představeny jsou hlavní milníky a základní body pro orientaci. Co předcházelo oddílu, jeho 38 let fungování a epilog, je těžce uchopitelnou výzvou. Jako logické a ideální pojetí pro tuto práci vycházelo pojmout dějiny oddílu jako velmi stručné a přehledové. Kapitola tak obsahuje prehistorii, začátky oddílu a jeho zapojení do období pražského jara. Jeho bytí za tzv. normalizace a v proměnách konce 80. a začátku 90. let až k jeho samotnému konci. Nejvýznamnějším komponentům a milníkům oddílu se pak práce bude věnovat v další kapitole.

(3) V oddíle *Neskenon v kontextu své doby* je cílem rozepsat a věnovat se důkladněji důležitým historickým momentům a obdobím Neskenonu, kterého významněji ovlivnili, stejně tak jeho základní strukturu. Důležitým tématem zde bude i propojení Neskenonu s dobovými souvislostmi. Ať už se státní politikou ČSSR vůči mládeži, či StB, nebo společenskými jevy.

V této kapitole tak bude prostor věnován vztahu ČSSR, Neskenonu a StB. Dále proměnám a krizovým momentům, případně i strategii Neskenonu v těchto obdobích. Podkapitola bude věnována i roli ochránářských aktivit a hledání kolektivních identit a společenství, které se formovali okolo Neskenonu. Důležitým bodem je pak pojmenování výchovné systému a působení Neskenonu, případně jeho členské základny, nebo dalších základních prvků oddílu.

(4) V poslední kapitole budou v práci reflektovány pamětnické rozhovory a za použití pramenné základny a sekundární literatury bude cílem jejich interpretace. Podkapitoly tak budou věnovány reflektování identity jak Neskenonu, tak bojovníka Neskenonu, hodnotám, odkazu, jeho tradicím a rituálům. Také roli a vnímání demokracie v oddíle, a i hledání odpovědí na otázku „proč skončil Neskenon?“.

(5) Poslední kapitolou bude závěr, který shrne zjištěné poznatky. V něm se promítnou i výsledné interpretace a zjištění.

1.4. Prameny a zdroje

Pramennou základnu tvoří několik druhů archiválií. Základnou jsou dochované pozůstalosti kmene Neskenon. Archiválie Neskenonu, které se nacházejí v archivu Ligy lesní moudrosti, konkrétně „Fond Hiawatha“, zde odevzdal Ivan Makásek. Součástí jsou kroniky Neskenonu a to ročníky 1968–70, 70-71, 76-77, 77-80, 85-88, 89-92, 92-97. Kronika sněmů oddílů z let 1966–73. Různé kroniky a zápisy klanů Neskenonu, převážně z 80. let.⁷ Knihy Orlich per z let 1972–73, 74-82, 83-93, 93-02.

⁷ Archiv LLM. Fond Hiawata. IM_K08 Kronika rodu Mohawk 1975-85; IM_K17 Kronika klanu Onondagové 1979-87; IM_K17.1 Kronika klanu Onondagové 1987-91; IM_K18 Kronika klanu Cayuga 1978-1982; IM_K19 Kronika klanu Cayuga 1983-1994 Neskenon; IM_K20 Kronika Úhořů 1991; IM_ZC1 Cayuga 1975; IM_ZC2 Cayuga 1978-79; IM_ZC3 Cayuga 1980-81; IM_ZC4 Cayuga 1983-84; IM_ZO1 Onondago 1975; IM_ZO2 Onondago 1976-77; IM_ZO2 Onondago 1978-79; IM_ZO3 Onondago 1981-82; IM_ZO4 Onondago 1991; IM_ZO5 Zápasník clanu R.M.; IM_ZS1 Seneca 1978-79; IM_ZS2 Seneca 1981-82; IM_ZM1 Mohawkové 1989-90

Součástí jsou i kmenová periodika, časopis Neskenon vydávaný v létě 1966, oběžník Onodaqua pro starší členy Neskenonu, nebo časopis Wampum. Kompletní z ročníků 1973-1986, později po jednotlivých kusech. S tím souvisel i Ohnivecký wampum, či Bagamedůw wampum. Dále pak metodické příručky Kult Ohně, Stezka Neskenonu, 2.-6. Stezka Neskenonu, Služba, Zápisníky Orlich per, Neskenonská heraldika. Součástí fondu jsou i archiválie administrativní povahy, jako například formuláře rodičů, žádající o členství svého dítěte v Neskenonu. Pro potřeby kontextu byly do práce zahrnuty i archiválie skupin Stínů noci, Dakota, Z. K. Dakota a R.K. Dakota, R.K. Shawnee z období let 1958-1970. Samizdatový překlad a publikace Táboříme v týpí, jehož autoři jsou Jiří Macek a Josefa Šilhy, a i stejnojmenné a samizdatové vydání příručky, jejímž autorem byl Ivan Makásek.

Z dalších archiválií z fondů archivu LLM lze jmenovat 8 čísel časopisu střediska Psohlavci Kruh, nebo zápisy ze střediska Tecumtha a to jak z let 1968-1970, tak 1990-1992. Součástí byly i některé družinové Členské záznamy LLM. Použita byla i osobní dochovaná korespondence členů Midewiwnu, osobní korespondence, či korespondence adresovaná náčelníkovi Neskenonu. S tím souvisí i literatura, která se vztahuje k Midewiwinu, např. Kniha obřadních rouch, nebo publikace spřátelených oddílů. Takovým příkladem by byla publikace Cestou mamutů, nebo Sebrané spisy ohnivecké. Osobní archiválie Ivana Makásky a Jiřího Macka v podobě dekretů, karet, diplomů apod. Součástí je i dochované množství fotografií z různých ročníků jak v materiální, tak elektronické podobě. Výjimečně se ve fondu objevují i osobní zápisníky, „cancáky“ apod.

Ze Skautského archivu poté prameny, které se týkají střediska Psohlavců a 1. oddílu Josefa Zikána, případně střediskové a oddílové registrační výpisy a záznamy. Pověštinou z archiválií Romana Havránka, který byl členem skupiny Arch scout.

Dalším pramenem jsou archiválie z fondů ABS. Ty jsou povětšinou zaměřené na zprávy StB, která měla za úkol sledovat problematiku volné mládeže. Mezi tyto dokumenty se počítají dochované svazky k osobě Jiřího Kafky, TS JUMBO a TS Černý, akce a zprávy týkající se právě osoby Kafky, oddílu Tuscarora, Pavla Dölingera, Romana Havránka, či T.J Praga.

Jako zdroje mohou sloužit i knížky, ze kterých byla čerpána inspirace pro vytvoření Neskenonu. Jedná se například o starší výtisky knih autora Lewis H. Morgana, nebo J. G. Cone.⁸

Mezi prameny se řadí i periodika dobová. Např. časopis dívčího oddílu Sedmička, Šoufek. Případně *Ajagů* oddílu Tuscarory. Spojené s Neskenonem byly i periodika *Taraxacum* a *Nika*.⁹ Případně společenská periodika jako Mladý svět, Rudé právo, Tribuna, nebo skautské časopisy např. Junák apod. Související literatura, ze které Neskenon čerpal inspiraci. Případně periodika organizací, jejichž byl Neskenon součástí.¹⁰ Do této kategorie spadají dobové publikace Jaroslava Foglara, Miloše Zapletala, výchovné roverské texty Mirko Vosátky, různé ročníky Svitku březové kůry od E. T. Setona, nebo i pro veřejnost Ivanem Makáskem vydávaný „Wampum Neskenonu“.¹¹ Ivan Makásek napsal také čtyři knihy, ve kterých ze svého pohledu vzpomíná na jednotlivé zážitky, léta prožítá v Neskenonu a osudy oddílu.¹²

Významnou část zdrojů, které se počítají mezi sekundární literaturu, patří publikace, které se věnují společenské, politické a kulturní situace ve ČSSR, případně problematice mládežnických oddílů. Výchozími jsou publikace využité pro metodologickou část a inspirace. K té patří studie Pierra Bourdieu, publikace mikrohistoriků, či práce Alexeje Jurčaka.¹³ Podstatnými zdroji jsou např. texty sociální historičky Lenky Kalinové.¹⁴ Případně díla kolektivů, která se věnují vývoji společnosti a jejích různých aspektů v období

⁸ MORGAN, Lewis Henry. *Společenské zřízení amerických Indiánů: výňatek z díla Domy a domácí život amerických domorodců. Živé odkazy (Rovnost)*. Praha: Rovnost, 1951.; CONE, J. G. MAKE AND DO THE WOODCRAFT WAY. C. Arthur Pearson Ltd. Britain, 1963.

⁹ TARAXACUM; časopis 68. základní skupiny TISu Praha; Ivan Makásek; 1976-1978.; Praha.; NIKA; časopis 68. základní skupiny TISu Praha; Ivan Makásek; 1978-1980; Praha.; NIKA. MV ČSOP. 2. ZO ČSOP. Praha, 1980-1990.

¹⁰ Např. *Bizóní vítr: časopis vydávaný Ligou lesní moudrosti: ke kráse cestou těla - ke pravdě cestou mysli - ke síle cestou ducha - ke lásce cestou služby*. 1990-2006. Praha: Liga lesní moudrosti, 1990-2006.

¹¹ *Wampum neskenonu: pro skauty a woodcraftery*. 1992-2006. Praha: NIKA, 1992-2006.

¹² MAKÁSEK, IVAN. *Kluci z Dakoty příběhy z období ilegálního skautingu* (2003; ISBN 80-86289-26-5); *Kluci z Neskenonu cesta ekumenického skautingu* (2004; ISBN 80-239-4029-5); *Kluci z Neskenonu a lidé z Midé Cesta ekumenického skautingu* (2007, II. 2009, III. 2014); *Neskenonské návraty* (2013)

¹³ Bourdieu, Pierre (1993). *The Field of Cultural Production*. Cambridge, UK: Polity Press.; Bourdieu, Pierre (1993). *The Field of Cultural Production*. Cambridge, UK: Polity Press.; GINZBURG, Carlo. *Sýr a červi: svět jednoho mlynáře kolem roku 1600*. Přeložil Jiří ŠPÁČEK. *Každodenní život*. Praha: Argo, 2003.; *On Microhistory*. In: *New Perspectives on Historical Writing*. Pennsylvania State University Press, Cambridge 1992.; JURČAK, Aleksej. *Bylo to na věčné časy, dokud to neskončilo: poslední sovětská generace*. Přeložil Přemysl HOUDA, přeložil Veronika HOUDOVÁ. *Politeia (Karolinum)*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2018.;

¹⁴ KALINOVÁ, Lenka. *Konec nadějí a nová očekávání: ke dějinám české společnosti 1969-1993. Historie (Academia)*. Praha: Academia, 2012.; KALINOVÁ, Lenka. *Společenské proměny v čase socialistického experimentu: ke sociálním dějinám v letech 1945-1969*. Praha: Academia, 2007.

1948-1989, případně v 90. letech.¹⁵ Vedle toho je významným vodítkem pro orientaci v problematice mládeže práce *Mezi pionýrským šátkem a mopedem*, která nabízí přehledný vývoj péče státu o děti a mládež od roku 1948 do 1970.¹⁶ Případně práce, které se věnují výchově v přírodě ve světovém a širším kontextu.¹⁷ Další podstatnou kolektivní sociálně historickou publikací jsou *Milníky moderních českých dějin*, nebo práce Michala Pullmana *Konec Experimentu*.¹⁸

Součástí práce jsou i historické publikace zabývající se skautskou, tampskou, ochranářskou a woodcrafterskou historií.¹⁹ Ty lze doplnit o sociologické práce jako jsou například *Ostrůvky svobody* Miroslava Vaňka.²⁰ Kompletní výčet všech jednotlivých využitých publikací a pramenů je součástí kapitoly *Zdroje*. Opřít se dá i o rigorózní práce, u skautů Ondřeje Vankeho, u woodcraftery Roman Faů.²¹

1.5. Metodologie kvalitativních rozhovorů

1.5.1. Úvod

Orální historie je metoda, která umožňuje historikům, sociologům a dalším výzkumníkům získat hlubší vhled do individuálních zkušeností a jejich širšího kontextu. Pro tuto práci byla využita jako kvalitativní výzkumná metoda. Cílem bylo získat více

¹⁵ VILÍMEK, Tomáš a TŮMA, Oldřich (ed.). *Projevy a podoby protirežimní rezistence v komunistickém Československu 1948-1989. Česká společnost po roce 1945*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2018.; TŮMA, Oldřich – VILÍMEK, Tomáš (eds.). *Pět studií k dějinám české společnosti po roce 1945*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v.v.i., 2008. 263 s. Česká společnost po roce 1945, sv. 5.; TŮMA, Oldřich a VILÍMEK, Tomáš (ed.). *Česká společnost v 70. a 80. letech: sociální a ekonomické aspekty. Česká společnost po roce 1945*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2012.; TŮMA, Oldřich a VILÍMEK, Tomáš (ed.). *Opozice a společnost po roce 1948. Česká společnost po roce 1945*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2009.

¹⁶ KNAPÍK, Jiří a FRANC, Martin. *Mezi pionýrským šátkem a mopedem: děti, mládež a socialismus v českých zemích 1948-1970. Šťastné zítřky (Academia)*. Praha: Academia, 2018.

¹⁷ GINTEL, Allan (ed.). *Zabradly pozemských radostí: pohled z dějin výchovy v přírodě*. Praha: Gasset, 2019.

¹⁸ RÁKOSNÍK, Jakub; SPURNÝ, Matěj a ŠTAIF, Jiří. *Milníky moderních českých dějin: krize konsenzu a legitimacy v letech 1848-1989. Historické myšlení*. Praha: Argo, 2018.; PULLMANN, Michal. *Konec experimentu: přestavba a pád komunismu v Československu*. Praha: Scriptorium, 2011

¹⁹ BŘEČKA, Bruno. *Kronika čs. skautského hnutí do roku 1990*. Brno: Junák, 1999.; ŠANTORA, Roman. *Skautské století: dobrodružný příběh 100 let českého skautingu*. Praha: Junák – TDC, 2012.; STUDENOVSKÝ, Tomáš. *S modrou oblohou za temnými mraky: woodcraft u nás 1938-1968. Les (Liga lesní moudrosti)*. Praha: Liga lesní moudrosti, 2020.; VAVRDA, Miloslav. *Vznik hnutí woodcrafterských indiánů*. Praha: [s.n.], 1979. RANDÁK, Jan; KRŠKO, Jan; MAREŠ, Jan; POHUNEK, Jan a ŠPRINGL, Jan. *Putování za obzor: tramping v české společnosti 1918-1989*. Praha: NLN, 2020. VANĚK, Miroslav. *Nedalo se tady dýchat: ekologie v českých zemích v letech 1968 až 1989. Historia nova*. Praha: Maxdorf, 1996.

²⁰ VANĚK, Miroslav. *Ostrůvky svobody: kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2002.

²¹ VANKE, Ondřej. *Skauting v postmoderní době*. Rigorózní práce. Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Katedra pedagogiky, 2016.; FAŮ, Roman. *Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989*. Diplomová práce, vedoucí Krátká, Lenka. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta humanitních studií, Pracoviště Orální historie - soudobých dějin, 2018.

perspektiv na fungování oddílu Neskenon a z různých období. Rozhovory byly prováděny s jednotlivci, kteří poskytli své osobní svědectví, které pak byly analyzovány jako osobní vzpomínky a příběhy. Ústní svědectví je vnímané jako méně kvalitní pramen, oproti písemným. i tak má určité nesporné výhody, které rozhodly pro jeho zařazení do výzkumu pro tuto práci.

Jednou výhodou byla možnost doplnění archiválií a oficiálních dokumentů s možností zaměření na dosud nezmíněné detaily. Zároveň je z výpovědi možné zjistit emocionální hloubky, případně vztah respondenta k dané události, či jevu. Zároveň bylo cílem získat různé perspektivy na dění v oddíle, případně specifika kolektivní paměti dané skupiny, nebo naopak, odlišnosti v její interakci s historií.²²

Pokládání otázky byly rozděleny do tří skupin. První byla sestavená z otázek, které respondenta dotazovali na jeho působení v oddílu a interakci s klíčovými událostmi a jevy za jeho působení.²³ Druhá sestávala z reálií, ohledně oddílu (počet členů, klubovna, schůzky apod.).²⁴ Třetí se tázala na subjektivní názor, dojmy, hodnoty a pocity respondenta, které má s Neskenonem a jeho jednotlivými součástmi spojený.²⁵ Druhá a třetí kategorie byla neměnná. Otázky byly zpravidla přesně cílené, nicméně pokládány otevřeně, aby respondent mohl rozvinout svoji výpověď.

Orální historie byla zvolena jako doplňující metoda ke zpracovávání písemným pramenům. Jejím hlavním cílem bylo zachytit momenty, případně zdůvodnění některých dějů, které nemají písemného zpracování. Dále pak subjektivní a zpětně hodnocení narátorů různých aspektů života v oddíle Neskenon.

²² VANĚK, Miroslav a MÜCKE, Pavel. *Třetí strana trojúhelníku: teorie a praxe orální historie*. 3., aktualizované a doplněné vydání. *Orální historie a soudobé dějiny*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2022.

²³ Příklad první kategorie z rozhovoru s Josefem Šilhou – Tarhou: Z jakého prostředí pocházíš? Jak jsi se do Neskenonu dostal? Jaká byla tou dobou situace v oddíle. V jakém období a v jakých pozicích jsi v Neskenonu působil? Je něco, co by stálo za zmínku z období tvého působení? Klubovna na Mlejnků? Zažil jsi 3/4 různé náčelníky, jak se lišili? (Owigo, Šakoh, Čiksika a Tagayutah?) Spolupráce s dalšími oddíly za tvého působení? Stb a režim, musel se mít Neskenon na pozoru? Jak bylo propojené Taraxacum a Neskenon?

²⁴ Otázky druhé kategorie: Jak probíhaly nábor, získávání členů? Jak časté byly schůzky? Kolik členů bylo tou dobou v oddíle? Jak probíhalo získávání klubovny? Vedení oddílu? Výběr místa tábora? Z čeho sestávalo vedení schůzek.

²⁵ Otázky třetí kategorie: Jaká byla identita kmene? Ekumenický skauting? Kdo byl bojovník Neskenonu? Kdo jsou členové Neskenonu dnes? Jaké ti dal oddíl hodnoty? Čím byl výjimečný? Čím přispěl do prostředí oddílů/jaká byla jeho role? Jak vnímáš Neskenonské: (1) tradice, (2) demokracie a (3) rituály? Výchovný systém? Ohnivectví? Generace bojovníků Neskenonu? Kmen nebo oddíl? Proč skončil Neskenon? Odkaz Neskenonu a vzpomínání? Existoval Duch Neskenonu?

Respondenti byli vždy v předstihu osloveni k rozhovorům. Byl jim vysvětlen výzkumný záměr, téma a následné využití jejich odpovědí. Byli seznámeni s možností neodpovídat na otázky, pokud nechtěli. Jejich výpovědi byly následně převedeny do textového souboru v programu Word. Výběr otázek a provedení rozhovorů jsem učinil až po zpracování primárních pramenů a sekundární literatury. Aby byla možnost doptat se na bílá místa, ověřit hypotézy, či získat širší perspektivu názorů. Následně bylo příležitostně z rozhovorů citováno, většinou složili pro doplnění, či utvoření interpretace, nebo ukázky generačních rozdílů. V potaz tak mohla být braná subjektivita, zkreslení, či idealizace vzpomínek, nebo jejich přímá selekce.

1.5.2. *Výběr respondentů*

Rozhovory byly prováděny v deseti případech osobně, většinou v bytě, domově respondenta, případně na jeho pracovišti, nebo v prostorách kanceláří ČRDM na Senovážném náměstí. Ve dvou případech byl po vyžádání použit dotazník, který obsahoval otázky stejné provenience, jako při osobním rozhovoru. Rozhovory byly strukturované, otázky se případně lišily, podle období, ve kterém respondent aktivně působil v oddíle. Nejkratší osobní rozhovor trval 0:42:53 a nejdelší 1:56:58, většinou trvali jednu hodinu a několik minut. Audionahrávka byla pořizována v mobilní aplikaci Záznamník.

Vybírání respondentů probíhalo cíleně, ovšem ne vždy úspěšně. Schválně jsem se snažil k pamětnickému rozhovoru oslovit činovníky kmene z různých období. Zároveň, aby se jejich působení alespoň částečně vzájemně překrývalo.

Respondenti byli vybráni záměrně. Jejich finální skladbou jsem chtěl docílit dostatečně reprezentativního vzorku. Cílem bylo získat takové respondenty, kteří působili v oddílu dostatečně dlouho. Bývalé členy, kteří byli watutkové, owačirové, ohnivci, náčelníci, nebo šamani. Ne všichni odpověděli na výzvu k poskytnutí rozhovoru.

2. Příběh Neskenonu

2.1. Úvod

Tato část je shrnutím hlavních událostí, které se týkají oddílu Neskenon. Považoval jsem však za nutné předestřít, alespoň, než se pustím do jednotlivých vrstev a složek oddílu, jeho dlouhou historii, a jak se vyvíjel. Podstatnějším jevům a událostem se hodlám

samostatně věnovat ve třetí části. Toto je tak příběh Neskenonu. Nikoliv jeho celá historie, jen jeden úhel pohledu, který má přinést aspoň zběžnou orientaci v oddílových dějích. Zároveň neopomene příběh v celé jeho linii, což se u jednotlivých jeho součástí stát může. Zároveň zde není ambicí postihnout dějiny skautingu a woodcraftu ve světě, text je tak uveden jen základním přehledem informací, k obou směrům.

2.1.1. *Junáctví: Později skauting, woodcraft a trampové*

Úplně na úvod je zásadní v krátké odbočce a uvést ideové směry, ke kterým se Neskenon hlásil. Na území Česka totiž pronikal woodcraft a skauting téměř současně. Woodcraft, který je z obou směrů uznáván jako starší, je připisován E. T. Setonovi. Kanadsko-americký spisovatel a malíř britského původu v Americe byl velmi ovlivněn důsledky probíhající vrcholné industrializace v USA a zároveň přírodou z jeho různých cest a výprav. Navázal tak na tehdejší pokrokové myšlenky a směry výchovy člověka přírodou. Za přelomový je pro woodcraft vnímám rok 1902.²⁶ Na léto roku 1907 uspořádal lord Baden-Powell experimentální skautský tábor na ostrově Brownsea. Chtěl zde otestovat svoje myšlenky a nosné teze v praxi. Poučení a závěry z tábora pak vedli k přednáškovému turné po Anglii a následné publikaci knihy *Scouting for Boys*.²⁷ Ta se stala základem skautského hnutí, které se rychle šířilo nejen britským impériem, ale po celém světě.

Skauting a woodcraft se do českých zemí dostaly v podstatě současně. I vzhledem k prvním pokusům o nové přístupy ve výchově dětí a obecně velmi propojené komunikační a sociální síti tehdejších aktérů.²⁸ Vztah obyvatel české kotliny k zemi, případně přírodě, tělovýchovným iniciativám a spolkům, úroveň průmyslu, i literaturu můžeme považovat za příhodné podmínky pro šíření skautingu a woodcraftu. Vyniknout dává i fakt, že už od roku 1909 vydalo nakladatelství F. Topiče Povídky o zvířatech (Bingo, Lobo, Matka liška), o rok později byly vydány Ptačí příběhy, Préríjní vlk, přítel malého Jima a Wully, ovčácký pes. Do

²⁶ Jako datum jeho vzniku bývá udáváno 1. července 1902. Dílu Setona, či jeho životu se věnují např.: ANDERSON, H. Allen. *Náčelník: Ernest Thompson Seton a mizějící Západ*. Praha: Václav Vávra, 2012.

²⁷ Baden-Powell, Robert (1908). *Scouting for Boys: A Handbook for Instruction in Good Citizenship*. London. Skautingu ve světě a jeho zakladateli se také věnuje značné množství literatury. Např.: JEAL, Tim. *Baden-Powell: Founder of the Boy Scouts*. Yale University Press, 1989. JSTOR. Značná část informací, které se ke skautingu vztahují jsou dostupné: <https://www.scout.org/>, nebo <https://oa-bsa.org/history>

²⁸ Ještě před A. B. Svojsíkem skauting propagoval Ing. František Hofmeister. Ten založil i skautskou kolonii.

r. 1915 vyšla většina Setonova tehdejšího díla.²⁹ Velkou propagací Setonovi jako pedagogovi, a nejen jako spisovatel, udělal A. B. Svojsík. Ten v roce 1911 poznal a studoval skauting v Anglii, na základě čehož vydává i první české skautské příručky. Během jeho propagační a publikační činnosti vznikají první skautské družiny. I k počátkům junáctví, skautingu a woodcraftu je možné se odkázat na existující literaturu.³⁰

Jak již bylo zmíněno, skupina zainteresovaných lidí byla poměrně kompaktní a skládala se povětšinou z učitelů a duchovních. I protože tehdejší aktéři nebyli vyhranění, experimentovali a propojovali různé výchovné metody.³¹ M. Seifert tak ve spolupráci s dalšími pedagogy zakládá skautskou družinu, která se posléze pojmenovává „*Děti živěny*“. Posléze Děti živěny začínají spolupracovat s oddíly Psohlavců v letech 1913–1915 a důsledkem je vznik obce Psohlavců, jako spojení podobně smýšlejících skupin. Spolek Junák – český skaut byl založen 15. června 1914 v Praze Antonínem Benjaminem Svojsíkem. 7. června 1919 se Junák stal zakládajícím kolektivním členem Svazu junáků – skautů a skautek republiky československé, který měl ambici sjednotit různorodé skautské organizace, které po válce začaly vznikat. Obec Psohlavců se po říjnu 1918 přejmenovává na Děti svobody a v červnu následujícího roku vstupuje do Svazu skautů a skautek. Ambici spojit skautské, potažmo junácké iniciativy se nepodaří naplnit.

M. Seifert pak vede tu část kmenů a skupin, která je ovlivněna Setonovým a Seifertovým pojetím woodcraftu³² k založení samostatné woodcrafterské organizace, která se posléze přejmenuje na *Ligu lesní moudrosti – The Woodcraft League of Czechoslovakia*.³³ Děti svobody, případně bývalí členi Obce Psohlavců se rozdělují do Ligy, nebo dalších organizací Federace, případně Svazu. Jak skauting, tak woodcraft fungovali separátně ve vlastních organizacích a potýkal se s výzvami vzniku Československa (přesunutí některých pedagogů a vychovatelů na Slovensko), nebo poválečnými vlivy. Jedním takový je i tramping, jako reakce na únavu z organizace a militarizace společnosti z období 1. světové

²⁹ Citovat Vankeho?

³⁰ GINTEL, Allan (ed.). *Zabrády pozemských radostí: pohled z dějin výchovy v přírodě*. Praha: Gasset, 2019.; STUDENOVSKÝ, Tomáš. *Rebel s hlavou v oblacích: Miloš Seifert (1887-1941) : život a dílo. Les (Liga lesní moudrosti)*. Praha: Liga lesní moudrosti, 2017.; ŠANTORA, Roman. *Skautské století: dobrodružný příběh 100 let českého skautingu*. Praha: Junák – TDC, 2012.

³¹ V prapůvodním významu je tak označení pro tento prostor jako junácký. I tak se identifikovali ještě v období meziválečného Československa jak skauti, tak woodcraftéři, YMCAři apod

³² Autorem českého překladu je udáván Miloš Seifert.

³³ Tuv 15

války. Tzv. divocí skauti neboli trampové zakládají v neobydlených koutech nového státu sruby a osady, věnují se hudbě a trávení volného času. Posléze se z trampingu stává fenomén, který je specifikem československého prostoru dodnes.

Obě hnutí prožívají i výzva silné radikalizace nacionalismu v 30. letech po hospodářské krizi. Velký rozdíl je v početnosti zástupců obou směrů. Zatímco skautů a konkrétně u Junáka se členi počítají v desetitisících, woodcraftery je okolo jednoho tisíce, s klesající tendencí ke konci 30. let. Po nacistické okupaci řada skautských organizací ukončila svoji činnost. Nový Junák se pokoušel v nových politických podmínkách najít možnost přežití, což se neobešlo bez některých ideových kompromisů. I tak byl k 28. říjnu 1940 z nařízení K. H. Franka rozpuštěn. Takový osud následovali i další organizace jako Sokol, Orel. Liga českých woodcraftery vydržela bez zákazu fungovat jako sportovní a rekreační organizace do roku 1944. Zástupci skautů i woodcrafterů byly během 2. světové války i součástí odboje, nebo se snažili působit z exilu. Obě hnutí ztratila mnohé své bratry a sestry, kteří byli židovského původu, nebo vyznání.

Junák svou činnost obnovil v průběhu pražského povstání v květnu 1945. Zapojení skautů do odbojové činnosti v tomto okamžiku českých dějin získalo organizaci značný věhlas. To je nutné dávat do souvislosti s úspěšnou publikační aktivitou a spolu s tehdejšími očekáváním a zkušenostmi společnosti z období války. Počet členů prudce vzrostl až na čtvrt milionu v roce 1946. I woodcrafteri pár týdnů po konci 2. světové války obnovují Ligu československých woodcrafterů³⁴ a spolu s dalšími podobnými organizacemi se od září sdružují pod Svazem české mládeže – SČM. Ten měl hlavně umocnit budovatelský étos poválečného období a motivovat mladé lidi k práci.

Po únorovém převratu v roce 1948 se začne stupňovat tlak z KSČ na omezení autonomie organizací pod SČM. Nové poslání společné střechy je příznačné s plánem vedení Svazu, kde mj. měl zorganizovat sto tisíc pionýrů do roku 1950. Zároveň jsou organizace nuceny založit akční výbory. Junák, veden náčelníkem Rudolfem Plajnerem odmítá AV založit, a tak vzniká mimo jeho kontrolu za vlivu vedení KSČ. Jiné organizace své AV nechávají vzniknout. V květnu 1948 vytvořil stranický aparát při Ústřední komisi mládeže ÚV KSČ pracovní komisi, která připravovala vznik Pionýrské organizace po vzoru

³⁴ LČSW je nicméně i pro SČM organizací naprosto bezvýznamnou. Má okolo 400 členů a SČM nemá povědomí o její veškeré činnosti.

SSSR. Od ledna 1950 tak nastává i mnohdy nátlakové přesvědčování oddílů a skupin do Pionýra s úmyslem splnit plánovaný cíl vedení. Tato snaha je zakončena 4. ledna 1951 nucenou likvidací jak Junáka, tak LČSW ve prospěch Pionýrské organizace. Po postupné stupňování tlaku se však jednalo již o torza původně činorodých organizací.

Pokračování skautské a woodcrafterské činnosti bylo značně rizikové a ojedinělé. Zatímco probíhaly pokusy o fungování některých skautských skupin pod jinými organizacemi (skautská střediska Přátelství, Šípka, Maják...), či existovaly menší skupiny mládeže (mezi woodcraftery Kruh, Černí Havrani...), byli vystavováni realitě politický procesů s činovníky Junáka, ale i LČSW.³⁵ Alternativou tak bylo pokračovat v činnosti, nikoliv však výchovné. Došlo tak k prolínání obou směrů, a to v prostředí přírody, v prostředí trampsém.³⁶ Ti, kteří se rozhodli dále žít dle ideálů junáctví, se museli mít na pozoru. Ať budeme nazývat začátek 50. let érou stalinismu v Československu, nebo ne, takoví jednotlivci a skupiny byly vystaveny riziku zatčení. To bylo běžné pro bývalé skauty, kteří vedli při školách, nebo přímo ilegálně skupiny mládeže v duchu skautské praxe a činnosti. Příkladem může být Jiří Kafka, 2. náčelník Neskenonu, který byl uvězněn v 50. letech v souvislosti se svým skautským působením.

2.2. Začátky – Foglar, Stíny Noci, Dakota

2.2.1. *Ivan Makásek: Jeho role a vliv na vznik Neskenonu.*

Oddíl Hochů od Bobří řeky pod hlavičkou Svazarmu v okolí Radlic vedený v junáckém duchu Jaroslavem Foglarem, byl tedy spíše výjimkou. Ale právě v něm získal Ivan Makásek životní impuls, který vedl k založení Neskenonu. Ivan Makásek³⁷ se narodil 3. května 1944 a vyrůstal jako příslušník generace, která prožívala pubertu v 2. polovině 50. let v Praze. Pocházel na tehdejší poměry z celkem průměrně situované rodiny, kde otec byl technického vzdělání, bývalý člen KSČ, v dětství skaut, později tramp.³⁸ Z domova tak měl I. Makásek

³⁵ Odsouzení k odnětí svobody pro Viliama Valoviče, bývalého náčelníka LČSW a LLM vzbudilo strach i mezi woodcraftery.

³⁶ RANDÁK, Jan; KRŠKO, Jan; MAREŠ, Jan; POHUNEK, Jan a ŠPRINGL, Jan. *Putování za obzor: tramping v české společnosti 1918-1989*. Praha: NLN, 2020. Str. 256-259

³⁷ RNDr. Ivan Makásek – Hiawatha je český přírodovědec, ochránce přírody, novinář, spisovatel, woodcrafter a skaut.

³⁸ Aniž by byla rodina vyloženě protirežimní, otec I. Makáska vystoupil pro nesouhlas, či ztrátu ideálů na začátku 50 let z KSČ. Na několika místech se tak I. Makásek odkazuje, že nevnímal např. organizaci Pionýr, jako cestu pro naplnění volného času tábornickým programem. Tamtéž. MAKÁSEK, Ivan; *Kluci z Dakoty: Příběhy z období ilegálního skautingu*; Nakladatelství Ostrov; Praha; 2003. Str. 12, 28 a 31

dostatek podnětů pro směřování k aktivní táborské, nebo přímo skautské činnosti. Výpravy do přírody s otcem byly často směřovány do blízkých lokalit Prahy, jako je např. Prokopské údolí. Dlouhodobý zájem o členství v oddílu Jaroslava Foglara – Jestřába vyvrcholil pozvánkou na schůzku jeho oddílu *Hochů od Bobří řeky* 21.9. 1957.³⁹ První číslo oddílového časopisu *Gonio* to v článku *Noví chlapci v oddíle* potvrzuje větou: „21. 9. přichází Ivan Makásek, doporučený otcem Pepana a Jindry“.⁴⁰ V oddílu nicméně nevydrží. V září roku 1958 byl Ivan Makásek i se svým bratrance vyřazen z aktivního chodu oddílu.⁴¹

2.2.2. *Stíny noci a Dakota*

Ivan a Jindra údajně doufali a věřili, že jim časem přijde opětovná pozvánka k zapojení do Hochů od Bobří řeky.⁴² V návaznosti na vyřazení z oddílu se však rozhodli v říjnu roku 1958 k pokusu o založení vlastního oddílu z přátel a spolužáků. Skupinka měla zpočátku pět, později šest a ke konci 7 členů.⁴³ Učinili tak ještě před tím, než bylo vydáno 1. *Gonio* a jejich vlastní oddílový časopis vychází 13.10.1958. Činnost je možno sledovat právě z jejího časopisu *Tam-Tam*, jehož redakci tvořil Jindřich Kejha a později Jindřich Špaček.⁴⁴ Činnost oddílu sestávala ze schůzek v klubovně, venkovních her a odpoledních, nebo celodenních výprav do přírody v okolí Prahy, jmenovitě pak např. do Prokopského údolí. V týdnech nejvyšší aktivity se skupina scházela až 4x týdně (Výprava, schůzka, klubovna, mimořádná schůzka, nebo schůzka redakce časopisu). Skupina nicméně nevydržela déle, než několik měsíců a ke konci roku se rozpadá. Důvody mohli být i ryze

³⁹ Tamtéž Str. 24

⁴⁰ Skautský archiv; *Gonio* 1., 25.9.1957; Praha

⁴¹ Tamtéž Str. 32: „Po jedné oddílovce si mne vzal Jestřáb stranou, aby mi řekl, že jsou s Jinkou nespokojeni, a protože má oddíl stejně nadstav, musí mu uložit nucené prázdniny... Jsi jeho příbuzný, tak mu to vyřídí!... Tys ho přece do oddílu přivedl... A víš co? Aby mu nebylo příliš líto, dej si ty prázdniny s ním taky. Abych nepostrádal logiku věci, dodal: byl jsi v poslední době dost nemocný, přes zimu se aspoň vyždravíš a já vám dám zase na jaře vědět.“

Ani pro tyto slova oddílový časopis *Gonio* nenabízí potvrzení, či osvětlení. Ani Ivan, ani jeho bratranec Jindra nejsou zmíněni mezi hochy, kteří oddíl opustili, či z něj po letní pauze byly vyřazeni.⁴¹ 1. *Gonio* roku 1958 jen potvrzuje zářijové schůzky a prostor potvrzující časovou souslednost událostí vzpomínaných Ivanem Makáskem. Není tak důvod, takovému průběhu událostí nevěřit.

⁴² MAKÁSEK, Ivan; *Kluci z Dakoty*: Příběhy z období ilegálního skautingu; Nakladatelství Ostrov; Praha; 2003. Str. 37

⁴³ (Vždy jméno a uprostřed v uvozovkách přezdívka) Ivan „Wahb“ Makásek, Antonín „Balů“ Dauhel, Jindřich „Jinka/Akela“ Kejha, Jindřich „Lobo“ Špaček; Jan „Grizzly“ Záruba a Pavel „-“ Doležal.

⁴⁴ Psán a ilustrovaný byl vlastnoručně, strojopisy se začínají objevovat v 3., ale plně jsou užity až v 4. čísle. Vydáno bylo 10 čísel v nákladu jednoho, až šesti kusů po období od 13.října 1958 do 23. prosince 1958. Archiv LLM; Fond Hiawatha; IM_CO2. Číslo a datum vydání: 1. 13.10.1958, 2. 21.10.1958, 3. 29.10.1958, 4. 3.11.1958, 5. 12.11.1958, 6. 19.11.1958, 7. 26.11.1958, 8. 30.11.1958, 9. 10.12.1958, 10. 23.12.1958.

praktické – během zimních měsíců, za které byl venkovní program omezen a neboť parta neměla k dispozici dostatečnou klubovnu.

2.2.3. *Dakota, trampové, SOP a Psoblavci*

Skupina kluků se pravděpodobně po čase usmířila. 21.3.1959 se tak bývalí členi Stínů noci sešli v indiánský spolek s názvem Dakota – Spojenci.⁴⁵ Chlapci ovlivnění četbou dobrodružné a romantické literatury přijali nové indiánsky laděné přezdívky. Náplň činnosti byla zpočátku ryze sportovní. Jako první funkci stálého programu tvořilo lasování. V tom chlapci pořádali meziboje, které se později za bodování slučoval do ve vyhodnocení přeborů.⁴⁶ Postupem času vytvořili chlapci soubor disciplín, ve kterých pravidelně soutěžili. 10. 10. 1959 se tak udály první Indiánské hry. Ty sestávaly ke konci roku z šesti disciplín (lasování, lukostřelba, střelba ze vzduchovky, vrh tomahavkem, vrh nožem a indiánská zdatnost – stopy, rostliny pozorování ptactva a všeobecné).⁴⁷

Nejen fyzické aktivity a akce připomínali podstatou a zápisy v kronikách Divoký západ, ale i identita samotných členů měla být pevně spjata s indiány.⁴⁸ Skupina se snažila v létě jezdit na tábory, zpočátku za dozoru dospělých, později již sami. Okolo roku 1962/1963 dochází k ideovému vývoji skupiny Přijímá nový program Dakoty založený na myšlenkách E. T. Setona a skautingu, k jehož obnově se skupina zaváže. Vazba některých členů Dakoty na skautské prostředí z 50. let se ukáže jako klíčová. Skupina se dostává do kontaktu s ilegálními skauty, stávají se rovery a přijímají Tím vzniká Roverský kmen Dakota. Dalšími výrazným vlivem ovlivněním je studium Ivana Makásk na PřfUK, kde se setkává s nadšenými studenty a směřuje členy k Dakoty do řad Sborů ochrany přírody, založené Otakarem Leiským. Z prostředí Brd se snaží vytvořit spřátelené, ne-li identické skupiny z tramských osad.

⁴⁵ Základ skupiny tvořili Jindřich „Jinka“ Kejha – nově náčelník Siuxů Sokolí oko, Jan „Grizzly“ Záruba – náčelník Černonožců Letící šíp, Miroslav „Pikta“ Jand’ourek – náčelník Komančů Tichý mokašín a Ivan „Wahb“ Makásek – náčelník Apačů Malý medvěd. Později se přidali Zlatko „Arapaho“ Šorm (1960) a Eda „Šošon“ Havel (1960), Alexandr Malyk (1960), Pavel „Irokéz“ Král (1960).

⁴⁶ Archiv LLM. IM_K06 Kronika Dakoty 1959-61. Str. 20

⁴⁷ Tamtéž. Str. 76-80.

⁴⁸ Úvod kronik chlapeckých družin obsahoval přepis historie konkrétních etnik původních obyvatel Ameriky, ke kterým se přezdívkou hlásili a jež přejímali za své. Také si vyráběli vlastní čelenky a vybavení, které mělo symboly, barvami a etnickými specifiky vystihovat identitu konkrétního člena.

V roce 1965 dochází k setkání Ivana Makáska a Josefa Zikána ⁴⁹ a propojení Dakoty a tzv. Jedničky. V ní působí jako vedoucí v roli instruktorů SOP právě přátelé a roveři okolo Ivana Makáska. Jejich spolupráce vyvrcholí spojením s oddílem ČSAV, který vedl Jiří Kafka a Jiří Zachariáš. Po létu 1965 dochází ke vzniku tábornického střediska Psohlavců a Neskenonu

2.3. Psohlavci, Neskenon a Pražské jaro

„1. oddíl vede Bobr a instruktory pro jeho družiny budou dělat Kaiman st. a Šíp. 2. oddíl, je oddíl bývalé ČSAV, jehož vedení převzal Orko, protože Kazatel (Jiří Kafka) se bude věnovat několika starším chlapcům, aby z nich vytvořil R. kmen. 3. oddíl vede Medvěd... nazval Neskenon (Veliký Mír). 4. oddíl povede Bimbas a 5. oddíl vede Pedrák (Jiří Zachariáš).“ ⁵⁰

„Historie Neskenonu začíná 3. září 1965. V tento den se v klubovně Krasové sekce SOP v Jaromírově ulici v Nuslích sešla hrstka hochů a někteří členové T. K. Dakoty“. 4. 9. 1965 na Staré Dakotě vzplane první oheň Neskenonu, kterého se účastní 12 lidí a domlouvají kroky činnosti.⁵¹

Oddíl Neskenon vytvoří ze Zikánovi družiny Medvědů dva clany – Černého Medvěda a clan Modré Želvy. Později ještě téhož roku se připojuje družina Lišáků. Clany pomáhá vést Milan Hofman a Hynek Spurný z T.K. D. Oddíl má po podzimním náboru k 20 lidem, přidává Clan Bílého Jestrába a začíná svoji činnost a staví na Brdech Camp Neskenon. V Nitranské ulici, vedle Zikánovy klubovny nachází místo i Neskenon. Hlavní činnost spočívá ve 11 výpravách ven, a to jak kmenových, ajtak klanových, spolu s účastí na střediskovém srazu Psohlavců. Po celou dobu se navíc připravují noví rádcové, protože výpomoc členů T.K. Dakota je jen dočasná. Po kolektivním shánění peněz na úpravu sklepního prostoru v Nitranské ulici zde oddíl slaví 22. prosince Vánoce.⁵²

Činnost oddílu Neskenon a Indiánských her vyvrcholí na táboře 1966 Válečného Orla na Šumavě za účasti 22 lidí. Průběh letního táboření je poznamenán získáváním prvotních zkušeností v Ivana Makáska a táborových vedoucích, tudíž se ho podařilo

⁴⁹ (* 1. 8. 1926 — † 14. 10. 1976) <https://sovf.cz/clanky/tragicka-postava-ceskoslovenskeho-skautingu/>

⁵⁰ Archiv LLM. K09 Kronika Dakoty 1960-70. str. 92

⁵¹ Prvního ohně se účastní: Kazan, Orlík, Wahb, Čáp, Kostěj, Hynek, Ludva, Lišák – Zrzek, Martin – vyžle, Lumík a Sam.

⁵² BŘEČKA, Bruno. *Kronika čs. skautského hnutí do roku 1990*. Brno: Junák, 1999, s. 231.

zorganizovat s obtížemi. Přesto se zde měl uskutečnit 1. sněm Neskenonu a udílení Orlich per a titulů lesní moudrostí podle Setonova *Svitku Březové kůry*. Chlapci také hráli Muh-mohwu. Souboj s gumovými noži podle knihy K. Maye vymyslel Milan Hofmann – Kostěj. Rok 1966 se nese ve znamení kmenové a střediskové činnosti. Významnou roli v tomto období sehraává Ivan Makásek jelikož se snaží oslovovat bývalé skauty a činovníky Junáka ke spolupráci s Psohlavci.

Třetí kmenové období zahajuje Neskenon 18. září s účastí 19 hochů (7 MŽ, 6 ČM, Č HB, 2 BJ). Kmenová a clanová činnost je velmi slabá, výjimkou je akce pořádaná na Sychrovských loukách 10. oddílem Venedů pro Neskenon a 7. oddíl. Na podzim toho roku formuluje Ivan Makásek část tradic a rituálů pro činnost oddílu Neskenon do příručky „*Kult ohně*“.⁵³ Neskenon je stále aktivní v získávání nových potenciálních členů a podporovatelů Psohlavců a tato snaha kulminuje v březnu 1968 druhou obnovou Junáka, které oddíl pomáhá při skautské informační službě. Posléze do Junáka přistupuje s Psohlavci. Ještě před osudným 21. 8.1968 se Psohlavci rozpadají a odchází i Neskenon. Ten zakládá pro sebe a spřátelené oddíly středisko Techumtha/Thecumtha. Následná změna politické situace má nicméně katastrofální dopad na chod oddílu, který umocní smrt dvou členů Neskenonu.

2.4. Oddíl v období Normalizace

Někde v období přelomu roku 1968 a 1969 dochází Ivan Makásek k názoru, že musí do roel náčelníka najít místo sebe náhradu. Svoji roli zde pravděpodobně sehraalo založení rodiny, studium, práce a dynamická proměna doby. Do tohoto časového úseku se tak datují snahy Ivana Makáská přesvědčit Jiřího Kafku, aby jej zastoupil v roli náčelníka vedoucího. Tato výměna, která je dodnes zahalena otazníky a i přes původní nesouhlas s tímto záměrem, začne Jiří Kafka docházet na schůzky oddílu a posléze vede čtvrtý tábor Neskenonu. Tento tábor byl nazvaný Hiawathova odchodu. Tábor se za účasti 29 lidí nejen povedl, ale Ivan Makásek zde předal vedení oddílu Jiřímu Kafkovi. Zároveň vešla ve známost Hiawathova závět', která zavazovala členy Neskenonu dodržovat tradice stanovené v předchozích letech.

⁵³ Makásek Ivan: *Kult ohně*. 1. vyd. Neskenon, samizdat 1967. 2. vyd. JUN, Praha 1968

Jiří Kafka se po konci letního tábora 1969 chopil náčelnické pozice a vzhledem ke svým kořenům, zamýšlel změnit činnost oddílu k vodáctví. Z toho důvodu dochází v červnu k registraci oddílu při ODPM Prahy 4, jako vodácko táborského oddílu mládeže. V tomto duchu je Neskenon veden po celé jedno období. Během zimy 1970 se se stupňující snahou o rozpuštění Junáka ze strany KSČ ve prospěch pionýrských oddílů, pocítuje i Neskenon, jakožto bývalý skautský oddíl, tlak ze strany POV SSM. V jeho případě má podobu nesmlouvavého odebrání klubovny v Nitranské ulici. Tu se podaří nahradit klubovnou od ODPM Prahy 4 na Mlejnkou, čímž získává i zázemí pro vodácké aktivity. Toto období se dá označit za přelomové. Mezi roky 1970-1972 přichází do Neskenonu mnoho nových členů a z popudu náčelníka Owíga se vrací i Hiawata. Společně se vrací k programu, který byl načrtnut ve stezce Neskenonu. V těchto letech dochází k ustanovení zákoníků, voleb, pozdějšího kmenového slibu, rady orlích per a velkému návratu k indiánské tematice. Do budování oddílu je zapojena nově příchozí generace.

Ta v roce 1972 přebírá vedení oddílu po dobrovolném odchodu Owíga z vedení kmene. Na táboře je zvolen náčelníkem Šakoh. Nadcházející roky věnuje dotažení výstavby oddílu. To má podobu zajištění tradičního programu, vydávání měsíčního oddílového časopisu, táboření v týpí, zavedení měny, pokračování v plnění systému orlích per a v neposlední řadě lakrosové tréninky a mezi oddílové zápasy. Lakros hraje Neskenon na Brdech, nebo v Praze se spřátelenými oddíly z období Pražského jara, nebo s nově vzniklou Tuscarorou z ODMP Prahy 5, za kterou stojí opět Jiří Kafka – Owígo. Vzájemné propojení Neskenonu a Tuscarory mělo vyvrcholit společným letním táborem v roce 1974. To nestalo z důvodů červnového zásahu StB proti vedení VTO Tuscarora. Tato událost předznamenala i potíže, které měli nastat pro Neskenon. V rámci jeho ODPM na něj byl vyvíjen tlak, aby přešel do pionýra a v jehož důsledku přichází v lednu 1975 o svoji klubovnu. I když se Neskenon snažil podobné situaci předejít tím, že vzniklo v roce 1974 68. základní skupina TISu, Taraxacum. V něm se starší a bývalí členi oddílu věnovali ochraně přírody, ale pro jistotu zde byli i registrováno zpravidla vedení oddílu. Takto aspoň měli určité krytí ti, kteří pracovali s mládeží, Neskenon nicméně odchází z ODPM a registruje se pod TJ. Praga. Na dlouhý čas se pak stává TOM 5011 TJ. Praga Neskenon. Změna má dlouhodobý dopad na činnost, a to v podobě ztráty klubovny. Tíhu situace ilustruje Tam-Tam z podzimu 1975, který svolává bojovníky Neskenonu pod železniční

most. Ke konci roku se podaří získat klubovnu v suterénu v Chopinově ulici. Po tomto období se situace kolem kmene uklidnila a umožnila relativně stabilní období za náčelníka Čiksiky (1976-1979). Během něho se může oddíl věnovat ochránářským akcím pod Taraxacem, plnění orlích per, tradičním podnikům, přípravě nových ohnivců, owačírů a watutků. Plně se může věnovat i výchovné činnosti na stránkách Wampumu.

S přelomem desetiletí je do vedení oddílu zvolen Tagayutah (1979–1983). Během jeho období a působení se Neskenon věnuje nadále ochránářským aktivitám, ale také hodně sportu, přičemž dochází k výrazné generační obměně uvnitř oddílu. Na podzim 1982 se setkávají zástupci kmenů, jejichž ohnivci a šamani utvoří společenství Midewiwin. Neskenon je od počátku součástí tohoto společenství. V letech 1983–1985 se kmen dostává do situace, kdy nebyl zvolen náčelník. První období je vedení složeno z podnáčelníka Sinamathy a degandawidy Kanozewy a opírá se o již tradiční program a činnost kmene. V druhém období je Neskenon veden degandawidou Sahwou s tím, že novým šamanem je Itazipa. Až na léta 1985-1988 byl zvolen do náčelnické pozice Kanozewa. Za jeho vedení a působení Itazipy, dochází k větší spolupráci a účasti na akcích Midewiwinu. Také se mění některé, hry, sporty, ale i klanové aktivity. Velmi se do nich promítají jako témata zahraniční a cestování. Kmen také mění přístup k nováčkům a výsledkem dlouhodobého vývoje je vznik klanu Úhořů, který má být obdobou skautských vlčat.

2.5. Neskenon v době přestavby a revoluce

V samotném závěru Neskenon zažije, možná jako předznamenání, významnou volbu. Ta nastává 1988. Náčelníkem je zvolen Itazipa i s funkcí šamana a degandawidou Moharela. Volba je významná z toho důvodu, že zaznamenala čtyři kandidáty na náčelníka a kandidátů na pozici degandawidy. Významnou událostí je uspořádání lesní školy ve Mšene Midewiwinem, na kterém proběhne defacto výuka ohnivectví a lesní moudrosti. Jelikož Neskenon udržoval tou dobou četnou síť kontaktů jak s bývalými skautskými oddíly, tak Midewiwinskými kmeny a Taraxacem, listopadové události ho nezaskočí. Jen pár dnů po 17.11. 1989 jsou členi Neskenonu součástí skautské informační služby ve Spálené ulici. V prosinci a lednu pak proběhne domluva, která směřuje k obnovení střediska Tecumtha, ve kterém by se sdružili pražské midewiwinské kmeny. Tento záměr se uskuteční oficiálně

s třetí obnovou Junáka. Zástupci Neskenonu jsou pak i u obnovy Ligy lesní moudrosti. Kmen se také vrací ke svým původním, tradičním hrám a činnostem.

V novém období 1990/1991 vede Neskenon z pozice degandawidy Čapa, posléze i z pozice zvoleného náčelníka do roku 1994. První porevoluční roky však znamenají rychlou a rozsáhlou proměnu členské základny oddílu. A nejen Neskenonu, některé Midewiwinské kmene se v důsledky společenské změny rozpadají, či přestávají fungovat. Středisko Tecumtha má také potíž s přijetím jak mezi skauty, tak tehdejšího skautského programu. V neposlední řadě musí v návaznosti na společenské, majetkoprávní změny a privatizaci, hledat novou klubovnu.

2.6. 90. léta, mezi Junáky a LLM

S postupem času se kmene a oddíly, sdružené ve středisku Tecumtha, cítili skautskou obvodní radou natolik netolerováni a byly s ní natolik nespokojeni, že postupně začali uvažovat o změně. Takovou alternativou jim byla Liga lesní moudrosti, která měla volnější organizační strukturu a kmen by v ní mohl fungovat samostatně. S přestupem kmene Tussilago z Tecumthy do LLM, se k tomu odhodlal na jaře roku 1993 i Neskenon. zde absoluuje náčelník a owačirové kmene náčelnické zkoušky, protože jsou plnohodnotně přijati na výročním sněmu. Oddíl se trápil stále se získáním nové klubovny. Hlavní překážkou pro něj byla v této problematice probíhající privatizace a obecná nejistota. Důsledkem je klesající stav členské základny.

K roku 1994 došlo k obměně skladby oddílu a po odstoupení náčelníka Čapy, se do vedení oddílu dostal Gallichvio. Zpočátku nikoliv jako náčelník, tím byl zvolen později. V tomto období se podařilo na pár dalších let získat klubovnu v Kolínské ulici a do vedení kmene se připojil jako šaman jeho bratr Ahdebah. Neskenon zažil velkou oslavu svých 30. narozenin a zpočátku velmi špatný stav členské základny se podařilo do roku 1997 zlepšit, zapojit se do Midewiwinských a ligových akcí. Konec funkčního období byl opět poznamenán ztrátou klubovny v důsledku privatizace. Další se podařilo získat až po čase v Kolínské ulici. Po Gallichviovovi byl náčelníkem Shagwates a to až do roku, kdy Neskenon oslavil své 35 narozeniny.

2.6.1. *Poslední období oddílu*

Poslední roky Neskenonu viděli soustavný úpadek členské základny. I když se do snah o obnovení oddílu zapojil zakladatel Hiawata, oddíl směřoval ke svému konci. Jeho posledním náčelníkem se stal Petr Makásek – Akatewíta (v pozici náčelníka 2000-2002), k okamžiku rozpuštění v září roku 2003 oddílu vedl Neskenon degandawida Radim Tylerček – Minewan. V dalších dvou letech byly učiněny snah o obnovení. K tomu bylo bývalými členy založeno tzv. OSN (Občanského sdružení Neskenon). Kýžený cíl obnovy oddílu se, i přes určité naděje v roce 2005, nezdařil.

3. Neskenon v kontextu své doby

3.1. Kořeny oddílu a kmene

3.1.1. *Ivan Makásek: Jeho role a vliv na vznik Neskenonu.*

Ivan Makásek⁵⁴ se narodil 3. května 1944 a vyrůstal jako příslušník generace, která prožívala pubertu v 2. polovině 50. let v Praze. Pocházel na tehdejší poměry z celkem průměrně situované rodiny, kde otec byl technického vzdělání, bývalý člen KSČ, v dětství skaut, později tramp.⁵⁵ Z domova tak měl I. Makásek dostatek podnětů pro směřování k aktivní tábornické, nebo přímo skautské činnosti. Výpravy do přírody s otcem byly často směřovány do blízkých lokalit Prahy, jako je např. Prokopské údolí. Dlouhodobý zájem o členství v oddílu Jaroslava „Jestřába“ Foglara vyvrcholil pozvánkou na schůzku jeho oddílu *Hochů od Bobří řeky* 21.9.1957.⁵⁶ První číslo oddílového časopisu Gonio to v článku *Noví chlápci v oddíle*. potvrzuje větou: „21.9. přichází Ivan Makásek, doporučený otcem Pepana a Jindry“.⁵⁷

K začátku roku 1958 přivedl do oddílu svého bratrance Jindřicha „Jinku“ Kejhu, se kterým pak navštěvoval program oddílu. Opět se o tom zmiňuje oddílový časopis Gonio 6. z 10. 1.1958 v článku *Noví chlápci v oddíle.:* „Dne 5. I. přijímáme na čtyřměsíční zkoušku Inžova

⁵⁴ RNDr. Ivan Makásek – Hiawatha je český přírodovědec, ochránce přírody, novinář, spisovatel, woodcrafter a skaut.

⁵⁵ Aniž by byla rodina vyloženě protirežimní, otec I. Makásky vystoupil pro nesouhlas, či ztrátu ideálů na začátku 50 let z KSČ. Na několika místech se tak I. Makásek odkazuje, že nevnímal např. organizaci Pionýr, jako cestu pro naplnění volného času tábornickým programem. Tamtéž. MAKÁSEK, Ivan; *Kluci z Dakoty: Příběhy z období ilegálního skautingu*; Nakladatelství Ostrov; Praha; 2003. Str. 12, 28 a 31

⁵⁶ Tamtéž Str. 24

⁵⁷ Skautský archiv; Gonio 1., 25.9.1957; Praha

brášku Mišku a Ivanova bratránka Jindru Kejbu“.⁵⁸ Makásek se tehdy zapojil do chodu oddílu, což dokazuje sekce bodování členů v oddílovém časopisu.⁵⁹ Další doklady o aktivitě obou chlapců v oddíle znemožňuje fakt, že čísla Gonia 8. a 9. (poslední dvě před letními prázdninami a táborovým vydáním) nevyšla. Letní tábor s oddílem Ivan neabsolvoval z finančních kapacit rodiny, strávil tak čas s rodinou na táboře ROH v Českém Šternberku.

V září roku 1958 byl Ivan Makásek i se svým bratrancem vyřazen z aktivního chodu oddílu. Zpětně vzpomíná na rozhovor s Jaroslavem Foglarem: „*Po jedné oddílovce si mne vzal Jestřáb stranou, aby mi řekl, že jsou s Jinkou nespokojeni, a protože má oddíl stejně nadstav, musí mu uložit nucené prázdniny... Jsi jeho příbuzný, tak mu to vyříd!... Tys bo přece do oddílu přivedl... A víš co? Aby mu to nebylo příliš líto, dej si ty prázdniny s ním taky. Abych nepostrádal logiku věci, dodal: byl jsi v poslední době dost nemocný, přes zimu se aspoň vyždravíš a já vám dám zase na jaře vědět.*“⁶⁰

S otázkou, jaká byla konkrétní podoba tohoto momentu, byl důležitým impulsem pro další činnost. Podstatná byla zkušenost s vnitřním životem oddílu, programem, náplní a praktickým prožitím zážitků, o kterých někteří adolescenti inklinující ke skautingu mohli číst v popularizačních příbězích Jaroslava Foglara. V potaz je nutné brát kontext doby, a tak oddíl Hochů od Bobří řeky pod hlavičkou Svazarmu v okolí Radlic vedený v junáckém duchu, byl spíše výjimkou.

3.1.2. *Stíny noci*

Ivan a Jindra údajně doufali a věřili, že jim časem přijde opětovná pozvánka k zapojení do Hochů od Bobří řeky.⁶¹ V návaznosti na vyřazení z oddílu se však rozhodli v říjnu roku 1958 k pokusu o založení vlastního oddílu z přátel a spolužáků. Skupinka měla zpočátku pět, později šest a ke konci 7 členů.⁶² Učinili tak ještě před tím, než bylo vydáno

⁵⁸ Tamtéž; Gonia 6. z 10.1.1958; Praha

⁵⁹ Ovšem ani Ivan Makásek se nevyhnul kritice za neplnění některých povinností. V Goniu 7., z 20.2.1958 se nachází výtky k bodování skupin: „*Bodování leden: U modré chyběly hlavně Ivanovi A Ježovi...*“

⁶⁰ Tamtéž Str. 32

Ani pro tyto slova oddílový časopis Gonia nenabízí potvrzení, či osvětlení. Ani Ivan, ani jeho bratranec Jindra nejsou zmíněni mezi hochy, kteří oddíl opustili, či z něj po letní pauze byly vyřazeni.⁶⁰ 1. Gonia roku 1958 jen potvrzuje zářijové schůzky a prostor potvrzující časovou souslednost událostí vzpomínaných Ivanem Makáskem. Není tak důvod, takovému průběhu událostí nevěřit.

⁶¹ MAKÁSEK, Ivan; *Kluci z Dakoty: Příběhy z období ilegálního skautingu*; Nakladatelství Ostrov; Praha; 2003. Str. 37

⁶² (Vždy jméno a uprostřed v uvozovkách přezdívkou) Ivan „Wahb“ Makásek, Antonín „Balů“ Ďauhel, Jindřich „Jinka/Akela“ Kejha, Jindřich „Lobo“ Špaček; Jan „Grizzly“ Záruba a Pavel „-“ Doležal.

1. Gonio a jejich vlastní oddílový časopis vychází 13.10.1958. Činnost je možno sledovat právě z jejího časopisu *Tam-Tam*, jehož redakci tvořil Jindřich Kejha a později Jindřich Špaček.⁶³ Klubovnu si skupina zřídila v holubníku zahradnictví u Špačků, kterou vybavily ze společných peněz jedním topným tělesem a vaříčem. Činnost oddílu sestávala ze schůzek v klubovně, venkovních her a odpoledních, nebo celodenních výprav do přírody v okolí Prahy, jmenovitě pak např. do Prokopského údolí. V týdnech nejvyšší aktivity se skupina scházela až 4x týdně (Výprava, schůzka, klubovna, mimořádná schůzka, nebo schůzka redakce časopisu).

V časopise se věnovali přepisováním příběhů a povídek (detektivní a humorné příběhy), nebo kapitol z naučných knih (naučné úryvky kapitol o Kryštofu Kolumbovi), případně vlastním komiksovým příběhům (s postavami myšáka Mikiho a Kačera Donalda). Většinou se inspirovali v II. a III. ročníku časopisu *Vpřed* a *Junák* z roku 1947. A jaké příspěvky byly v časopise vítány? „*Do tohoto časopisu můžete přispívat různými básněmi, obrázky, vyprávěním a mnohými jiným...*“⁶⁴ Zajímavou a autentickou kategorií článků a příspěvků, které skýtají pohled do života skupiny, jsou aktuality a obzvláště pak rubrika kritiky časopisu. Zajímavé jsou dva prvky skupiny.

První z nich je snaha o vlastní historismus. Ta přichází pravděpodobně na základě inspirace u jiných tradičních oddílů. Je sledovatelná v prvním čísle, kde svolává Jindřich Kejha členy skupiny k činnosti: „*Znovu se rozběhl oddíl (a s ním Tam-Tam) založen před věky Ivanem. Znovu jeho činnost proudí rychleji a rychleji. Oddíl dnes a oddíl dřív se nedá srovnávat. To, co jsme dělali dřív a to co děláme dnes je úplně jiné. Dřív jsme jen schůžovali a nic nedělali. Ani ty schůzky nebyly žádné. Proto se oddíl rozpadl. Ale tentokrát je již oddíl, jak doufáme, (na) děle než ostatní.*“⁶⁵ A jak daleko do minulosti sahala představa o prvním oddílu? Na to opět dodává odpověď 1. číslo časopisu a konkrétně úvod povídky *Dědečkův kufr* psaný Jindřichem Kejhou: „*...Chci zesměšnit dřívější poměry v oddíle (r. 1952) a jeho činnost...*“⁶⁶

⁶³ Psán a ilustrován byl vlastnoručně, strojopisy se začínají objevovat v 3., ale plně jsou užity až v 4. čísle. Vydáno bylo 10 čísel v nákladu jednoho, až šesti kusů po období od 13.října 1958 do 23. prosince 1958. Archiv LLM; Fond Hiawatha; IM_CO2. Číslo a datum vydání: 1. 13.10.1958, 2. 21.10.1958, 3. 29.10.1958, 4. 3.11.1958, 5. 12.11.1958, 6. 19.11.1958, 7. 26.11.1958, 8. 30.11.1958, 9. 10.12.1958, 10. 23.12.1958.

⁶⁴ Tamtéž; *Tam-Tam*. 1. 13.110 1958

⁶⁵ Tamtéž

⁶⁶ Tamtéž

Druhým je kritika. A to v podobě samostatné rubriky. Je to vlastní prvek, který chlapani nemohli odkoukat z Junáckých časopisů, ani se nenacházela v Goniech Hochů od Bobří řeky. Poprvé se objevuje ve 3. čísle, na kterém začal spolu s Jindřichem Kejhrou spolupracovat Jindřich Špaček. Není to míněno tak, že by reflexe nebyla běžná v junáckém prostředí. Členové oddílu Hoši od Bobří řeky známkovali některé aktivity, aby se dala vyhodnotit jejich kvalita, případně v jmenovaných ročnících časopisů Vpřed, Junák apod., bylo odpovídáno na kritické dopisy redakci, ale to jen velmi vzácně. Kritika v podání časopisu měla svůj ráz. Na některou redakce odpovídala přívětivě: „*Nepište do Tam-Tamu již více povídek. Raději nějaké zajímavosti a zprávy ze světa nebo z klubu. Ať ze světa, nebo z klubu. ...* „*Pokusíme se vyhovět, ale až v čísle 5. Redakce*“. Jiné méně: „*Neopisuj knihy Jindřišku... Neplácej a radši pořádně kresli. Lobo*“.⁶⁷ Z jednotlivých čísel je vidět, že se i redakce snažila vyhovět přáním a kritice. Postupně přicházela se zprávami a novinkami ze světa, kratšími příběhy, vtípy, různé tipy na hry apod.

Rozpad klubu Stínů Noci ve svém vyprávění Ivan Makásek nezdůvodňuje, jen ho nekonkrétně zahalil slovy: „*Klub se rozpadl skoro současně s posledním číslem. Nedostatečné teplo nejen v bývalém holubníku, ale i v srdcích jednoho ke druhému, byly jeho příčinou. Čtrnáctiletý Vahb, nemohl mít Foglarovy znalosti a zkušenosti...*“.⁶⁸ Důvodů pro rozpad může být vícero, v časopisu Tam-Tam se ovšem nachází minimálně jeden, a to rozpory mezi vůdcem skupiny Ivanem a dalšími členy, předně Jindřichem Špačkem. To je ve článku *Několik NEJ z klubu* z 6. čísla časopisu vystiženo Nej – více se se v klubu hádají Lobo s Vahbem. Právě Lobo si v 8. čísle Tam-Tamu silně postěžuje na současnou situaci. Ať už na úroveň kritiky od vůdce skupiny, docházku členů, činnost, nebo: „*...Dále musím upozornit na hrubé chování našeho vůdce k jednomu našemu členu. Tato záležitost se dala urovnat mnohem mírněji, že ano Vahbe! Ale náš vůdce se nedovede ovládat a to je chyba. Nechci ho do dále kritizovat... ale kvůli takové maličkosti... na pokraj rozpadu klub stavět nemusil*“. Již v předchozím čísle byla rubrika kritiky – bez komentářů a počet obsahu se snižoval do posledního 10. čísla 23.12.1958. S ním se rozpadá i klub Stínů Noci – chlapecká skupina složená z 14 až 15 let starých mladíků. Roli mohla hrát i rozdílnost představ podobě oddílu. I když se skupina soustavně označuje za oddíl, v 2. čísle *Tam-Tamu*

⁶⁷ Tamtéž; Tam-Tam. 3. 29.10.1958

⁶⁸ MAKÁSEK, Ivan; *Kluci z Dakoty: Příběhy z období ilegálního skautingu*; Nakladatelství Ostrov; Praha; 2003. Str. 37

byl oznámen její název: „*Název klubu vymyšlen Ivanem a je to Stíny Noci*“.⁶⁹ Klub, případně oddíl, se dělil na dvě skupiny – Medvědy (Wahb, balů a Grizzly) a Vlky (Akela, Lobo a Pavel). Vůdcem skupiny byl Ivan Makásek. V oddíle byla zahájena dlouhodobá hra a systém bodování. Dále byl veden tzv. řád Stínů noci⁷⁰. To vše však nevešlo v úplnou platnost a zůstalo spíše na papíře. V časopise jsou pokusy o skautskou praxi, či výchovnou činnost v článku *Dnešní mládež aneb správná výchova-důslednost*. V 7. Tam-Tamu z 27. 11.1958 je bilancována činnost kmene v rubrice *Jak to klapě ve klubu*: „...*náš klub uspořádal šest výprav a 16 schůzek, neudělal žádný dobrý čin, což je velká ostuda. Hošáci z klubu ulovili 6 bobříků a žádnou odborku...*“. V tomto článku si Jindřich Špaček stěžuje na špatnou docházku členů klubu. Znatelné byly rozepře projevené kritikou Ivana Makásky v reakci na absenci komiksu v 6. Tam-Tamu: „*Tam-tam je ubohý! Co Miki? A Kačer Donald!*“. Kritika od Ivana Makásky byla obecně směřována právě k většímu zastoupení výchovných článků, návodů, zpráv a zajímavostí, případně komiksů.

Důvody mohli být i ryze praktické – během zimních měsíců, za které byl venkovní program omezen a klubovna v holubníku již nedostačovala jejich potřebám, nebo nebyla k dispozici kvůli rozepři chlapců.

3.1.3. *Dakota a čas hledání 1959–1963*

Skupina kluků se pravděpodobně po čase usmířila. 21.3.1959 se tak bývalí členi Stínů noci sešli v indiánský spolek s názvem Dakota – Spojenci.⁷¹ Chlapci ovlivnění četbou dobrodružné a romantické literatury přijali nové indiánsky laděné přezdívky. Inspirace v indiánské tematice určitě odpovídala poptávce chlapců, a to nejen ideou a programem, kmenová struktura totiž řešila určitým způsobem případný problém autority. Každý člen Dakoty se stal svébytným náčelníkem zastupující určitou etnickou skupinu severoamerických indiánů. Svoji klubovnu hodlali zajistit vykopáním podzemní sloje. Po dvou pokusech byli od nápadu vždy odrazeni, nebo jim „šachta“ byla zasypána. Programem

⁶⁹ Tamtéž; Tam-Tam. 2. 21.10.1958.

⁷⁰ Tamtéž; Tam-Tam. 4. 3.11.1958. Řád měl 5 stupňů dle počtu nasbíraných kartiček. 1. stupeň byl za 10 kartiček, 2. stupeň za 20 kartiček atd... Ty bylo možné získat za I. místo v bodování, I. místo ve sportu, splněného bobříka, nebo odborku.

⁷¹ Základ skupiny tvořili Jindřich „Jinka“ Kejha – nově náčelník Siuxů Sokolí oko, Jan „Grizzly“ Záruba – náčelník Černonožců Letící šíp, Miroslav „Pikta“ Jandourek – náčelník Komančů Tichý mokasín a Ivan „Wahb“ Makásek – náčelník Apačů Malý medvěd. Později se přidali Zlatko „Arapaho“ Šorm (1960) a Eda „Šošon“ Havel (1960), Alexandr Malyk (1960), Pavel „Irokéz“ Král (1960).

chlapci navázali nejen na to, co znali – tedy výpravy do Prokopského údolí, Modřanská rokle, ale později roku 1959 začali jezdit i na Brdy, kde se pak rozhodli založit „Camp“, který by plnil roli jejich základny, namísto klubovny. Náplň činnosti byla zpočátku ryze sportovní. Jako první funkci stálého programu tvořilo lasování. V tom chlapci pořádali meziboje, které se později za bodování slučoval do ve vyhodnocení přeborů.⁷² Postupem času vytvořili chlapci soubor disciplín, ve kterých pravidelně soutěžili. 10. 10. 1959 se tak udály první Indiánské hry. Ty sestávaly ke konci roku z šesti disciplín (lasování, lukostřelba, střelba ze vzduchovky, vrh tomahavkem, vrh nožem a indiánská zdatnost – stopy, rostliny pozorování ptactva a všeobecné).⁷³

V roce 1960 skupina absolvovala za dozoru pár dospělých rodinných příslušníků svůj první tábor, romanticky nazvaný *Tábor Zkoušky*, u Želivky poblíž Onšovce.⁷⁴ Po táboře ve skupině došlo k napětí a „*nekamarádství*“.⁷⁵ Činnost byla na nějaký čas omezená a připojovali se a odpojovali noví členi. Aktivity a výpravy směřovaly hlavně do přírody. Za tohoto konstatování vnímám za přelomový dopis Ivanu Makáskovi od potenciálního nového člena Dakoty, Ivana Dobrovolského ⁷⁶ z 22.3.1961. V něm píše o naději na přátelství a přístupu k Dakotě, ale také: „*aby Dakota měla větší význam a hloubku, myslím, by jsme potřebovaly Zákon...*“. Zároveň pak podává návrh na text zdůvodňující cestu Dakoty k indiánství a hlavní zásady spolku: „*Každý člen má být: 1. ochránce přírody a hist. památek 2. pravdomluvný 3. veselý myslí 4. věrný a oddaný 5. prospěšný jiným 6. přítelem všech dobrých lidí 7. zdvořilý 8. poslušný 9. sporný 10. Čistý v myšlení, slovech a skutcích... Heslo: Naši snahou nejlepší buď čin. Alespoň jeden dobrý skutek denně...*“.⁷⁷ Je to první strukturovaný doklad o ideovém smýšlení chlapců a jejich hodnot.

Dalším významným počinem byl roku 1961 *Tábor dešťů* v Jizerských horách v místech dnešní Josefo dolské přehradě.⁷⁸ Ke konci téhož roku začínají používat Orlí pera na odměnění vykonaných skutků a činů.⁷⁹ Začátkem roku 1962 se v kronice objevuje citace

⁷² Archiv LLM. IM_K06 Kronika Dakoty 1959-61. Str. 20

⁷³ Tamtéž. Str. 76-80.

⁷⁴ Tamtéž. Str. 132

⁷⁵ Archiv LLM. K09 Kronika Dakoty 1960-70. Str. 24

⁷⁶ Přezdívaný později Orko, Orlí oko – Neneu-Inta, Čirakava. V dětství skaut ze střediska Maják.

⁷⁷ Archiv LLM. Korespondence Ivana Makáška a Ivana Dobrovolského z 22.3.1961.

⁷⁸ Archiv LLM. IM_K05 Kronika rodu Apačů 1961-65 Dakota . Str. 48-60

⁷⁹ Tamtéž. Dakota. Str. 76

E. T. Setona v podobě závazku skupiny.⁸⁰ 15. 3.1962 s Dakotou začíná trávit čas Jaroslav Klimeš – Vlk samotář. Ten sice skupině pomáhá v etablování v prostoru Brd a založení campu, ale u dlouhodobého hlediska působí rozkol. Je založením spíš tramp a nechce se vázat k hierarchii oddílu, bodování a dodržování ideových závazků. Společné táboření 1962 se tak nekoná a uskuteční se letní putování jednotlivých skupin.⁸¹

Situace ve skupině, která se nazývá oddílem, se stupňuje i s plánovaným odjezdem jejího vůdce, Ivana Makáskaa, na VŠ na Slovensko. 17. srpna 1962 se tak skupina pokusí dát dohromady ideový a hodnotový program svého směřování a snahy. Jeho autory jsou Ivan Makásek a Ivan Dobrovolský. Spojují skautskou a indiánskou činnost v Dakotě a definují „*Výchovu skautsko-indiánských Okimonií*“. Situaci usnadní předčasné návrat Ivana Makáskaa do Prahy a zanechání studií na Slovenku. Důvodem je úmrtí jeho matky. Během podzimu se skupina tvořící Dakotu rozdělí a opustí ji někteří členové s Vlkem samotářem. Zbytek přijímá nový program Dakoty založený na myšlenkách E. T. Setona a skautingu. Výchova má obsahovat teorii, brannost, praktickou část a kulturní. Cílem je organizace střediska, které bude sdružené z několika indiánských kmenů/oddílů, které budou mít 3 družiny. Tyto junácké oddíly budou splňovat směr výchovy a prohlubovat znalosti svých členů o indiánech. Ty jsou odstupňovány do tří Orlich per i podle věku (I. 12-13, II. 14-15, III. 16-17 let). Zároveň přijímá zákony střediska Dakota.⁸² Cíle snažení Dakoty jsou tedy následující: A) Obnova skautingu v Československu. B) Zřízení střediska Dakota dle plánu. C) Obohacení a propojení skautingu s indiánstvím a lesní moudrostí. Tato snaha je dopracována na začátku roku 1963. Členi Dakoty Václav Miškovský⁸³ a již zmíněný Ivan Dobrovolský, pak přicházejí s pozváním na Šumavu, za skautem Jaroslavem Sallerem –

⁸⁰ Tamtéž. Str. 88 : „*Chceme se naučit životu v přírodě, neboť, jen tak vybudujeme svá těla a povzneseme i upevníme své duše – abychom mohli jít vpřed s vidoucíma očima a „myslící rukou“ poznali radostné cesty lesa a života – abychom se vešm stali se moudrými pány sama sebe – dívající se ze života v tvář, neustupující, připraveni činně se účastniti všech úkolů v lidské společnosti, těšíce se z každé zkoušky, jež na nás přijde-by Velký Duch měl v nás pány silných duší ve velebných jejich svatyních. Woodcraft. Lesní Moudrost.*“

⁸¹ Tamtéž. Str. 90

⁸² Archiv LLM. K09 Kronika Dakoty 1960-70. Str. 108 – 116. 1 Zákony: „1. Oheň je posvátný. Skaut chápe vážnost indiánských ceremoniálů při ohni i při jiných chvílích ve kmeni. 2. Skaut se chová v přírodě jako v Manitouově zahradě. Je tichý, rozvážný, je příkladem divočiny a jejím ochráncem. 3. Slovo staršího bratra je mu svaté a svoje čestné slovo a slí vždy a všude dodrží. 4. Ví, že odvaha a čestnost jsou nejsvatější ctností a pode toho jedná. 5. Ve svém okolí pomáhá slabším, je obětavý, skromný a ochotný. 6. Hraje vždy poctivou hru, neboť ví, že ledabylá hra je zradou. Pečuje o své zbraně a zachází s nimi tak, aby neohrožoval okolí. 7. nevyhýbá se fyzické práci, protože si je vědom, jaké význam má pro jeho tělo i ducha. Váží si vědomostí jiných a proto svůj volný čas věnuje svému sebevzdělávání. 8. Pečuje nejen o své tělo, ale také o svého ducha- 10. Ví, co je to pravé kamarádství – bratrství, váží si života ve kmeni a je mu věrný.

⁸³ Znám jako Unkas, Delaware, Lipan

Grizzlym.⁸⁴ Toto propojení vrcholí oficiálním složením skautského slibu skupiny 14. 4.1963 na Hamerském potoce. Stávají se rovery a přijímají zásadu rovingu „Služba“. Jejich průvodcem do skautského světa byl skaut Vladimír Kolář – Akela, bývalý, vedoucí střediska Maják.⁸⁵ Tím vzniká z Dakoty R.K. D – Roverský kmen Dakota. Mají pravidelné schůzky a dále se tak věnují skautské průpravě rovera, přírodě, filosofii, teologii a trampingu v prostoru Brd, nebo Šumavy.

3.1.4. *Dakota mezi trampingem, ochranáři a skauty 1964–1965*

Rok 1964 značil přelom pro organizaci členů RKD. Ovlivněn vysokoškolským studiem na PřFUK, se Ivan Makásek dostal blíž k ochraně přírody. zde se seznámil s Emilem Kučerou Emilem Kučerou, který byl ve vedení Sborů ochrany přírody. Ve spolupráci s Otakarem Leiským tak Ivan Makásek navrhl založení Lesních cvičných oddílů Sboru ochrany přírody, které by mohli fungovat jako platforma pro uskutečnění jejich záměru a získání nějakého legitimního opodstatnění pro svoji další činnost. Spolupráce začala od 8. 1. 1964 a doplňuje to komentář kroniky Dakoty: „*Jde v podstatě o to, že Sbor vycvičí několik instruktorů pro tyto cvičné lesní oddíly. (Ve skutečnosti se většinou budeme školit sami – tak jak jsme to nastínili v našem programu...)*“.⁸⁶ Na pravidelných schůzkách se zabírali geologií, botanikou, zoologií, zálesáctvím a hydrologií v přednáškách, které trvaly 1-2 hodiny. Následoval terénní výcvik a složení instruktorské zkoušky. Z posluchačů a trampů se následně stávají i zálesáci v pojetí Dakoty. Pro odznak a členství podstupují zkoušku odvahy, bdění a pravidelnou docházku na akce. To byl počátek odnože RKD, její vysokoškolské varianty ZKD (Zálesácký kmen Dakota) a rozdělují se ve kmeni do dvou klanů.

23.-24. května 1964 se Dakota účastnila trampského potlachu v Židově strouze u Bechyně. Součástí potlachu bylo zápolení v hudebních disciplínách, ve které kluci z Dakoty obsadili 2. druhá místa z více než 100 účastníků.⁸⁷ Tato událost jim pomohla nabrat vážnosti mezi trampy. S mnohými se již znali, ale v rámci uskutečňování svého programu, šíření skautingu, se pokusili do volného společenství, či svých řad získat

⁸⁴ Archiv LLM. K09 Kronika Dakoty 1960-70. Str 130.

⁸⁵ Archiv LLM. IM_K05 Kronika rodu Apačů 1961-65 Dakota. Str. 67

⁸⁶ Archiv LLM. K09 Kronika Dakoty 1960-70. Str 156-158

⁸⁷ Tamtéž. 1960-70. Str. 176

následující osady: Red Sun, Cimarron, Firwood, Zlomená podkova, Kondoři, Bílý bizon. Snahou Ivana Makáska bylo vytvořit spojené osady, sám to nazýval konfederací, či Ligou sedmi ohnišť (podle Dakotských poradních Sedmi ohnišť).⁸⁸ V říjnu 1964 Tehdejší členové Dakoty podepisují zákoník.⁸⁹ Svoji snahu získat pro svoje počínání trampy podpořili na podzim uspořádáním V. Indiánských her Dakoty, kterých se zmíněné osady zúčastnily. Tato snaha vyvrcholila v sérii přednášek Ivana Makáska pro zájemce o Dakotské pojetí junáctví. Následovali zasvěcovací zkoušky v dubnu a založení TKD (Trampský kmen Dakota), do kterého vstoupili někteří jedinci z trampských osad.⁹⁰

3.1.5. *Dakota a Psoblavci*

Rok 1965 byl obdobím opatrných pokusů různých skupin zjistit, kde jsou limity „*politického oteplování*“. Nejen hospodářská krize ze začátku 60. let, ale již zmiňovaný přechod od kolektivismu k individualitě znamenaly změnu ve smýšlení elit. Díky jejich publicistické činnosti v Literárních novinách a dalších periodicích se taková změna šířila různými vrstvami společnosti. V prostředí tábornických oddílů jsou významnými platformami Mladý svět a ABC, které se věnovali činnosti mládeže. Postupně i tábornickým aktivitám a dovednostem. I této problematice se v Literárních novinách věnoval Ludvík Vaculík, sic okrajově.

Velkou roli v tom hrál postupně přijímaný názor, že pionýrské oddíly nenaplňují roli, úlohu a zájem dětí. Metody vedoucích pionýra byly pokládány za neefektivní. Vzhledem k tomu, že pionýři byly organizovány při školách, tudíž soustředěné na co nejpočetnější členské řady, to bylo logické. To je nutné dát i do souvislosti s omlazení obyvatel v produktivním věku na přelomu 60/70 let. Jednalo se o generaci narozenou na konci, nebo po válce, která měla kritičtější postoj k politicko-společenské situaci. Mezi nimi byl i nárůst vysokoškolských studentů a angažovaných lidí.⁹¹ V letech 1963-1964 došlo

⁸⁸ Archiv LLM. IM_K05 Kronika rodu Apačů 1961-65 Dakota. Str. 148

⁸⁹ Pro označení časového záznamu měsíce byla použita „indiánská“ značka dle vzoru E.T.Setona, měsíce padajícího listí. Archiv LLM; Zákoník R.K.Dakota; 1964. Podepsáni Ivan Makásek, Orko, Unkas, Šíp, Kajman, Emil, Zdeněk, Ota Dadouš, Tonda, Bobr. „Obecná ustanovení“ a „Další ustanovení“ jsou názvy použité autorem. Hlavy V. a VI. Vlastní názvy nemají. Zákoník je součástí přílohy této práce.

⁹⁰ Archiv LLM. K09 Kronika Dakoty 1960-70. Str. 182. „Jeho vůdcem byl zvolen Kostěj (Milan Hoffman) z osady Red Sun a zástupcem Hynek (Hynek Spurný) z osady Bílý Bizon.

⁹¹ KALINOVÁ, Lenka. *Společenské proměny v čase socialistického experimentu: k sociálním dějinám v letech 1945-1969*. Praha: Academia, 2007. Str. 285-289

k přehodnocení klasifikace protistátní činnosti evidovanou StB, a přesto od roku 1965 bylo sledované její výrazné navýšení. A to jak formou protistátních písemností, tak nonkonformními projevy na různých úrovních společnosti.⁹² Za této situace se mění i ČSM, na jehož úlohu probíhají pozvolné debaty a tendence k proměně. Důsledkem byl jak vznik ČSÚ, tak možnost zakládat kluby při ROH, nebo MNV.⁹³ Využívána byla i možnost TOM při ČSTV.

Za této společenské situace dochází k setkání Ivana Makáská a Josefa Zikána⁹⁴. Josef Zikán, přezdívaný Bobr, vedl oddíl, o kterém se proslýchalo, že je skautský.⁹⁵ Zikánův oddíl zvaný, byl v 50. a 60. letech organizován jako turisticko-loutkářský oddíl při MV ČSM (TJ Spofa Žižkov).⁹⁶ Od roku 1963 funguje jako 1. oddílu mladých turistů SKTM ČSM-ČSTV na Praze 3, jako skupina se skautskými prvky.⁹⁷ Mezi mladými rovery a starším skautem Bobrem bylo několik styčných bodů: 1) Jeho dvě družiny chlapců (Medvědi a Lišáci), přišly o svoje vedoucí z trampské skupiny Walden: „20. listopadu Oskar oznámil, že zanechává činnost v oddíle, že má práci ve Waldenu a že na oddíl nemá čas. S ním vystoupil též celý Walden...“⁹⁸ 2) I Zikánův oddíl byl ovlivněn indiánskou romantikou. Dokazují to jak malůvky, tak obecně stylizace kroniky oddílu (další spolupráci pak dokládají překlady indiánských jmen, slov, textů a návodů na výrobky pro účely oddílu, jejichž autorem byl Ivan Makásek). Spojení s rovery, kteří dělají indiány, tak mohlo být lákavé. 3) Obě strany pojil zájem o aktivní skautskou činnost.

Jak roverská tak trampská Dakota přistoupili na pomoc oddílu v roli instruktorů Sboru ochrany přírody: „Po několikánásobných setkáních a důvěrných rozhovorech Medvěda a Bobra.“

⁹⁹ Získali tím i přístup do klubovny, tedy místo, kde se scházet. V květnu uspořádal Ivan Makásek první výpravy pro skupinu Lišáků, včetně Tajného nočního pochodu přes Brdy.¹⁰⁰ Na starém campu Dakoty 12.6.1965 někteří chlapci z 1 oddílu a děvčata z 2. oddílu skládají

⁹² Projevy a podoby protirežimní rezistence v komunistickém Československu 1948-1989. Str. 108-110

⁹³ KNAPÍK, Jiří a FRANC, Martin. *Mezi pionýrským šátkem a mopodem: děti, mládež a socialismus v českých zemích 1948-1970. Šťastné zítřky (Academia)*. Praha: Academia, 2018. Str. 387

⁹⁴ (* 1. 8. 1926 — † 14. 10. 1976)

⁹⁵ MAKÁSEK HIAWATHA, Ivan. *Kluci z Dakoty: příběhy z období ilegálního skautingu 1957-1968*. Praha: Ostrov, 2003. Str. 235

⁹⁶ VANKE, Ondřej. *Skauting v postmoderní době*. Rigorózní práce. Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Katedra pedagogiky, 2016.

⁹⁷ Skautský archiv. Pozůstalost JZ od Josefa Mánka. Kronika 1. oddílu mladých turistů SKTM ČSM-ČSTV Praha 3.

⁹⁸ Archiv LLM. Fond Hiawatha. JZ_K1. Kronika družiny Lišáků 1964-1965.

⁹⁹ Tamtéž. K09 Kronika Dakoty 1960-70. str. 91

¹⁰⁰ Tamtéž. IM_K05 Kronika rodu Apačů 1961-65 Dakota. str. 83

slib Psohlavců a oddíl se začíná označovat za 1. oddíl Psohlavců: „*Slibuji na svou čest jak nejlépe dovedu. 1. Zůstatí věrným členem oddílu a pracovat pro jeho rozkvet. 2. Plnit povinnosti vlastní a zachovávat třináctero Psohlavců. 3. Duší i tělem pomábat bližním.*“¹⁰¹ Jejich znakem je hlava Chodského psa, která vzdáleně připomíná tvar lilie. Zároveň se odkazovali na původní junácké Psohlavce, kteří nebyli vyloženě spojeni se skautingem, ale sdružovali vícero ideových směrů. Na konci června Dakota pořádá VI. indiánské hry pro Zikánův oddíl.

Ještě před letními prázdninami se roveři z Dakoty a Zikánův oddíl účastní akce, kterou pořádal turistický oddíl při ČSAV, vedený Jirím Kafkou a Jirím Zachariášem. Akce se jmenovala běh do Zámeckých schodů a udála se na schodech pod Pražským hradem. Ivan Makásek se zde seznámil s vedoucími oddílu ČSAV, se kterými navázal kontakt. Naopak, pořadatelé nelibě nesli, že Zikán měl po dobu akce na ruce pásku pozorovatele VB. Vychovatel učňovské mládeže a překladatel Josef Zikán, celoživotně organizačně velmi činný, působil od dob druhé světové války v 1. oddíle a jako přesvědčený poválečný komunista se v roce 1948 podílel na likvidaci Junáka.¹⁰² Zároveň měl stále styky s MV, členství KSČ na úrovni Prahy a vždy se zajímal o politiku mládeže. Svými kontakty a spoluprací s bezpečnostními složkami státu sice zajišťoval skupině ochranu, ale vzbuzoval o to větší nedůvěru skautů, kteří byli protirežimního ražení.

V létě 1965 se oddíl Psohlavců vypravil na tábor v Hamru nad Nežárkou. Zvaný později tábor Velké vody, znamenal zkoušku jak instruktorů, tak oddílu při vzájemném fungování. Až na stížnosti na pomalou stavbu tábora, některé nepochopitelné jednání stran instruktorů a vysokou hladinu Nežárky, tábor proběhl v pořádku.¹⁰³ Během někho se událi tři významnější události pro budoucí spolupráci: 1) Ivan Makásek a Orko navštívili u říčky Blanice oddíl ČSAV vedený Jirím Kafkou a Jirím Zachariášem na základě jejich pozvání.¹⁰⁴ Mluvili o společných snahách a případné spolupráci. 2) Zikán po vyčerpávajícím sledu událostí sdělil instruktorům SOP na táboře, pravdu o svém členství v KSČ, mínění

¹⁰¹ Tamtéž. IMKO5 str. 83

¹⁰² VANKE, Ondřej. *Skauting v postmoderní době*. Rigorózní práce. Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Katedra pedagogiky, 2016.

¹⁰³ Skautský archiv. Kronika 1. oddílu Psohlavců.

¹⁰⁴ MAKÁSEK HIAWATHA, Ivan. *Kluci z Dakoty: příběhy z období ilegálního skautingu 1957-1968*. Praha: Ostrov, 2003. Str. 267 Vedoucí oddílu ČSAV měli obavy, když za nimi návštěva přijela ve skautském úboru.

a zapojení v rozkladu junáka z let 1948.¹⁰⁵ 3) Po opětovné návštěvě tábora Psohlavců Jiřím Kafkou, došla tato skupina k dohodě o vytvoření střediska, případně tábornických klubů Psohlavců.

3.1.6. *Psohlavci, Neskenon a Pražské jaro*

Mezi Dakotou a Neskenonem je značné množství kontinuit, jedním z důkazů je Zákoník Neskenonu.¹⁰⁶ Ivan Makásek začíná používat přezdívku Hiawatha a pro chlapecký oddíl volí za vzor původní severoamerický národ Irokézů. Je možné, že původně zamýšlel využít tento koncept pro celé uskupení Psohlavců, ale nakonec tento nápad by nebyl přijat vedoucími spřátelených oddílů. Středisko si zvolilo za společné heslo: „*Drub, co drub, v pevný kerub, nikdo nás nezdořá!*.“ a že instruktoři Dakoty chtěli naplnit svůj cíl z roku 1962, dokládá i zápis z jejich kroniky: „*Budeme držet tím spíše pevně v kerubu a navzájem se poznávat, protože většina vůdců je z naší R. K. Dakoty. Nové středisko Psohlavců však nemůže mít, žádný vliv na náš roverský kmen, protože ten je stále nezávislý a bude nadále sloužit pro snadnější uskutečnění našich myšlenek v rámci střediska.*“¹⁰⁷

Oddíl Neskenon vytvoří ze Zikánovi družiny Medvědů dva clany – Černého Medvěda a clan Modré Želvy. Později ještě téhož roku se připojuje družina Lišáků. Clany pomáhá vést Milan Hofman a Hynek Spurný z T.K.D. Oddíl má po podzimním náboru k 20 lidem, přidává Clan Bílého Jestřába a začíná svoji činnost a staví na Brdech Camp Neskenon. V Nitranské ulici, vedle Zikánovy klubovny nachází místo i Neskenon. Hlavní činnost spočívá ve 11 výpravách ven a to jak kmenových tak klanových, spolu s účastí na střediskovém srazu Psohlavců. Po celou dobu se navíc připravují noví rádcové, protože výpomoc členů T.K.Dakota je jen dočasná. Po kolektivním shánění peněz na úpravu sklepního prostoru v Nitranské ulici zde oddíl slaví 22. prosince Vánoce.¹⁰⁸

¹⁰⁵ Tamtéž. Str. 272. To, že je členem stráže Veřejné bezpečnosti nicméně instruktoři SOP z Dakoty mohli vědět už od akce Běh do zámeckých schodů.

¹⁰⁶ Zákoník Neskenonu

Uběhl přibližně rok od podepsání ručně psaného zákoníku R.K. Dakoty a vzniku Neskenonu, ke kterému se dochoval tehdy nový strojově psaný zákoník. Proto nepřekvapí velká provázanost obou dokumentů. V zákoníku Neskenonu došlo jen k změně jména Dakoty za nový název oddílu. V Hlavě I.) byly vyškrtuty podmínky pro přijetí – být členem SOP a absolvování zkoušky bdění. Vzdálený člen ztratil možnost nosit odznak oddílu. Ve III.) rádce ztratil pravomoc jmenovat podrádce. Sekce V.) a VI.) byla spojena, jejich obsah sloučen, vznik nového klanu dále neschvaloval celý kmen. Zákoník podepsal už jen Malý Medvěd přes značku razítka Dakoty. Ta měla podoby hlavy indiánského náčelníka z profilu.

¹⁰⁷ Tamtéž

¹⁰⁸ BŘEČKA, Bruno. *Kronika čs. skautského hnutí do roku 1990*. Brno: Junák, 1999, s. 231. ISBN 80-238-5564-6.

Činnost střediska Psohlavci dokumentuje jejich vnitřní zpravodaj Kruh. jeho první číslo je z kraje ledna 1966. Má několik článků, jedním z nich je *Od společné vavry*, kde je reflektován konec roku 1965 a historie společného úsilí a jeho začátky. Atmosféru v oddílech dokreslují jejich jednotlivé zprávy. Krom setkání s Foglarem na jedné výpravě je zde i informace o vzniku 6. vodáckého oddílu pod vedením Jirky Kafky – Kazatele. 2. číslo Kruhu následovalo měsíc poté. Byl zde vysvětlen pokřik střediska, historie střediska. Také zde mezi sebou vedoucí ve zprávách probírali náborové strategie a případné reakce na stížnosti rodičů. 3. číslo z Března přináší pohled do rozvíjející se činnosti střediska. Velkým tématem je očividně komunikace s rodiči, a tak je zde otisknuta Otevřené psaní rodičům od Zikána. Zajímavá je rubrika *Lid si vaří*, ve které mají členi psohlavců možnost vyjádřit svůj názor a nesouhlas, případně i kritiku poměrů ve středisku. Součástí tohoto čísla je mnoho výzev a soutěží. Ivan Makásek do tohoto čísla napsal několik informativních článků z prostředí Dakoty, Neskenonu a o indiánech severní Ameriky.

Souběžně v lednu roku 1966 vyhází i kmenový zpravodaj Ne-Ske-non¹⁰⁹. V něm publikuje povídky, významné dny skautingu, vyhlašuje soutěže, rozebírá kmenovou činnost a píše o historii oddílu, nebo indiánů. Mimo to jsou v číslech zveřejňovány návody na indiánské výrobky, zeměpisné informace ze severní Ameriky, indiánský slovníček a seznamy léčivých bylin. Kmen tráví pololetní prázdniny s 2. oddílem. S ním sehraje i šachový turnaj a je proveden první obřad udílení orlích per.¹¹⁰ V dubnu se pro klany pořádají VII. Indiánské hry, nicméně přes různé aktivity na Brdech ne všichni chtějí jít po stezce orlích per.

Dubnové číslo Kruhu značí dobrou atmosféru ve středisku, doplňují ho soutěže v rubrice *Lid si vaří* se objeví alternativní přemítání nad dílem Karla Čapka. Stojí za povšimnutí, že většina Psohlaveckých periodik a zápisů obsahuje časové značky ve formátu Setonových indiánských měsíců. je otázkou, zda je to z důvodu estetických, romantických, či konspiračních (jedná se o symboly, které jsou velmi vzácně používány mimo zálesáckou

¹⁰⁹ Který řídí Wahb, Dick, Jarda z clanu Černého Medvěda.

¹¹⁰ Archiv LLM. Časopis střediska Psohlavci – Kruh. 3. č., Březen. 1966. Bimbás. Samizdat. Str. 8. „Na jednom z večerů Medvěd udělil „kožená orlí pera. Hlynek byl poctěn za získání 29 orlích per zálesáckou hodností Sagamor. Ludva a Kostěj byli poctěni za získání 12 orlích per hodností Wayseeker. Orlík získal 10 orlích per a Švrž získal jedno orlí pero za znalost hvězdné oblohy.“

komunitu). Květnové číslo Kruhu obsahuje i příběh Jana Lomberského, přítele Jiřího Kafky, skauta, který si měl vzít život kvůli nátlaku z vyšetřování StB. v 50. letech.¹¹¹

Činnost oddílu Neskenon a Indiánských her vyvrcholí na táboře 1966 Válečného Orla na Šumavě za účasti 22 lidí. Průběh letního táboření je poznamenán získáváním prvotních zkušeností v Ivana Makáska a táborových vedoucích, tudíž se ho podařilo zorganizovat s obtížemi. Přesto se zde měl uskutečnit 1. sněm Neskenonu a udílení Orlich per a titulů lesní moudrostí podle Setonova *Svitku Březové kůry*. Chlapci také hráli Muh-mohwu. Souboj s gumovými noži podle knihy K. Maye vymyslel Milan Hofmann – Kostěj.

Druhé oddílové období Neskenon zahájil 17. září, nicméně po táboře utrpěl odlivem členské základny. V časopisu Ne-ske-non se sice opakují znovu příběhy, návody a základní informace pro nováčku, ale přichází jich poskrovnu. Podobné problémy trápí i některé oddíly psohlavců, přičemž se jejich počet rozrostl o 7. oddíl Dívek táborového ohně, 8. oddíl Klokanů, 9. oddíl Peřej a 10. oddíl.¹¹² Kvůli časové zaneprázdněnosti Ivana Makáska činnost oddílu povětšinou sestává z samostatných výprav a v říjnu oddílová schůzka věnovaná vzpomínce a životu E.T.Setona. Závěr roku oddílu je 2. oddílová nadílka v klubovně, kterou jsou lakrosové hole.

V 22.2. 1967 starší kluci z Neskenonu zakládají Roverský kmen Šavani¹¹³, do kterého by mohli přecházet již odrostlí chlapci z clanů a z kmene. S jarem se navíc daří založit nový klan Hnědého Bobra. Jaro 1967 je ve znamení opětovného aktivního života kmene, a i střediska Psohlavců. Psohlavci uskuteční 21.3.1967 vzpomínkový pochod k pomníku Václava Morávka se státní a střediskovou vlajkou.¹¹⁴ Za značeného úsilí Ivana Makáska se k Psohlavcům připojují různý bývalí skautští činovníci, zejména z bývalého 34. střediska Ostrůž.¹¹⁵ V Neskenonu se pořádají se různé výpravy do přírody, na konci března klání clanů. Kmen se v květnu zapojuje do memoriálu Jardy Lomberského a střediskového srazu Psohlavců. V létě Neskenon odjíždí do Krušných hor na Tábor Válečného Orla. Tábor se podaří vybudovat a z fotek jde o smíšené skautsko-indiánské táboření (podsadové stany a 2

¹¹¹ Makásek

¹¹² Archiv LLM. Časopis střediska Psohlavci – Kruh. 2. č., listopad. 1966. Bimbas. Samizdat.

¹¹³ BŘEČKA, Bruno. *Kronika čs. skautského hnutí do roku 1990*. Brno: Junák, 1999, s. 233. ISBN 80-238-5564-6.

¹¹⁴ MAKÁSEK HIAWATHA, Ivan. *Kluci z Dakoty: příběhy z období ilegálního skautingu 1957-1968*. Praha: Ostrov, 2003. Str. 331

¹¹⁵ BŘEČKA, Bruno. *Kronika čs. skautského hnutí do roku 1990*. Brno: Junák, 1999, s. 233.

týpí, jedno dokonce kožené). I když má tábor opět smíšené hodnocení, odehrávají se zde první turnaje a zápasy v lakrosu.

Třetí kmenové období zahajuje Neskenon 18. září s účastí 19 hochů (7 MŽ, 6 ČM, Č HB, 2 BJ). Kmenová a clanová činnost je velmi slabá, povzbudí ji akce pořádaná na Sychrovských loukách 10. oddílem Venedů pro Neskenon a 7. oddíl. Na podzim toho roku formuluje Ivan Makásek část tradic a rituálů pro činnost oddílu Neskenon do příručky „*Kult ohně*“.¹¹⁶ Činnost oddílu končí již třetí Vánoční nadílkou.

Koncem roku 1967 už má středisko a Tábornický Psohlavci k 30, oddílům a k několika stovkám členů. Zároveň navazují spolupráci F. A. Elstnerem, J. Foglarem, R. Plajnerem, K. Průchou, K. Skálou.¹¹⁷ Není tomu tak náhodou. V tomto období je společenský vývoj více než zjevný a umocní ho brutální potlačení spontánní demonstrace studentů z vysokoškolských kolejí v Praze na Strahově 31. října 1967. To by jednou z bezprostředních příčin pádu Antonína Novotného na počátku ledna 1968.¹¹⁸ Na přelomu let 1967/1968 je na vzestupu iniciativa jak reformního křídla KSČ, tak i aktivity novinářů a spisovatelů. Zástupci střediska Psohlavců tak přemítají o vhodném čase spustit obnovu Junáka, jako samostatné organizace.

3.1.7. *Obnova Skautské organizace a rozpad Psohlavců 1968*

S politickými změnami došlo počátkem roku k rozpadu ČSM a vytvoření tří dětských organizací. Těmi byli Pionýr, Junák a Svaz Junáků-Zálesáků.¹¹⁹ Tomu předcházelo jednání nově vzniklého vedení Pionýra (zastupovaného Oldřichem Kryštofem, OJiřím Pelikánem a Jiřím Haškovicem) s vedoucími skautskými figurami (Psohlavci, Jaroslav Foglar, K. Průcha a další). Zástupci Pionýru se snažili přesvědčit skauty, že obnova Junáka není nutná a činnost mohou vykonávat v nově vzniklé organizaci. Na oplátku mělo být vůdčím osobám skautingu poskytnuta místa ve vedení organizace.¹²⁰ Tato nabídka však byla

¹¹⁶ Makásek Ivan: *Kult ohně*. 1. vyd. Neskenon, samizdat 1967. 2. vyd. JUN, Praha 1968

¹¹⁷ BŘEČKA, Bruno. *Kronika čs. skautského hnutí do roku 1990*. Brno: Junák, 1999, s. 233.

¹¹⁸ Projevy a podoby protirežimní rezistence v komunistickém Československu 1948-1989. Str. 106

¹¹⁹ KNAPÍK, Jiří a FRANC, Martin. *Mezi pionýrským šátkem a mopedem: děti, mládež a socialismus v českých zemích 1948-1970. Šťastné zítřky (Academia)*. Praha: Academia, 2018. Str. 362

¹²⁰ MAKÁSEK HIAWATHA, Ivan. *Kluci z Dakoty: příběhy z období ilegálního skautingu 1957-1968*. Praha: Ostrov, 2003. Str. 339

dotyčnými zamítnuta a místo toho vyjednává s náčelníkem junáka, z období před jeho prvním zrušením, Rudolfem Plajnerem. 23. března Psohlavci uspořádali besedu o woodcraftu. V posluchárně Neurologické kliniky Všeobecné fakultní nemocnice v Praze 2 v kateřinské ulici č. 30 prohlásili tábornický klub Psohlavců za Junácký a uveřejnili tuto zprávu (Svobodné slovo 13.3.) ve Svobodném slovu. Probíhají další besedy a setkání. Mezi význačné patří akce Klubu trampů – Londonovců a Klubu přátel Jaroslava Foglara. Svoji obnovu spustí i 34. středisko Ostříž. Za této situace 17. března předává Rudolf Plajner ministru školství dr. J. Hájkovi žádost o oficiální rehabilitaci Junáka. Psohlavci vytváří skautskou informační službu, aby navigovali případné zájemce o skautskou činnost. 29. března pak byl obnoven Junák.

3.2. Neskenon, Stb a ČSSR

3.2.1. *Společenské vlivy na prostor oddílů mládeže*

Druhá polovina 50. let je spojena s výrazným zlepšením hospodářské situace v Československu. A to jak z hlediska státu, tak životní úrovně obyvatel. Období se neslo v akcentu kolektivních zájmů, budování, případně výstavby státu a větší toleranci veřejnosti k nástrojům, které politické elity používali při řízení státu. Hospodářské výsledky zapříčinily nereálná očekávání na vývoj v dalších letech a výsledky pětiletých plánů. I to byl jeden z prvků, který zapříčinil změnu společenské nálady v průběhu 60. let. Znamenal posun k individualitě a proklamaci péči o sociální jistoty a úroveň obyvatel. Legitimita tehdejších vládnoucích autorit byla následně ovlivněna třemi základními perspektivami: „*V souvislostech proměny v Sovětském svazu po Stalinově smrti, v širším kontextu konvergence Západu a Východu v éře vědecko technické revoluce a s důrazem na specifika poválečného československého vývoje i starších domácích tradic. Éra, kterou v souladu s některými novějšími historickými pojednáními můžeme nazvat poststalinismem...*“.¹²¹ Českoslovenští komunisté řešili palčivou otázku vypořádání se

¹²¹ RÁKOSNÍK, Jakub; SPURNÝ, Matěj a ŠTAIF, Jiří. Milníky moderních českých dějin: krize konsenzu a legitimacy v letech 1848-1989. Historické myšlení. Praha: Argo, 2018. Str. 212

s obdobím stalinismu a následně stagnujících hospodářských výsledků. Souběžně s vývojem na Východě, i na Západě se diskurz o řízení státu a jeho ekonomiky obracel k expertům a technokratickým řešením. To se projevovalo i v populárních periodících a jako téma vystávala i společnost a její budoucí podoba. Tato debata neprobíhala jen v odborných kruzích a na vrcholném politickém plénu, ale postupně se dostávala i do veřejného prostoru. V tomto procesu se nesmí zapomenout role elit z ČSAV. Jedním z témat, které se takto stává součástí širší debaty je stav životního prostředí. Na významnosti získává skupina vysokoškolských studentů. Ta se nejen rozrostla, ale začala být i aktivnější a formulovala určité požadavky směřující k větší autonomii jak prostředí akademického, či vysokoškolského, tak i ČSM.

Určitým důkazem výše popsaného vývoje i situace v tisku a literatuře. Konkrétně té, která mohla dobrodružnými příběhy z divokého západu, nebo podobného prostředí, motivovat mládež k vyhledávání únikové romantiky. Na konci 50. let a v první polovině 60. let začala v SNDK (Státní nakladatelství dětské knihy) vycházet literatura, která podněcovala romanticky laděné vnímání světa, tematiku divokého západu, či vyhledávání dobrodružství. Po několika letech zákazu vydávání knih Karla Maye vyšel roku 1958 titul o indiánském náčelníku Vinnetouovi (*Syn lovce medvědů*, edice Knihy odvahy a dobrodružství). Nakladatelství o rok dříve vydalo v novém překladu Dva divochy od spisovatele E. T. Setona.¹²² Určitou zajímavostí je fakt, že literatura z pera E.T. Setona vycházela v SSSR již od roku 1955.¹²³ I to mohl být velký argument při jednání o nových vydání.

Knihu *Dva divoši* dokonce Ivan Makásek zmiňuje, jako svůj vánoční dárek roku 1958.¹²⁴ Velkou inspirací a zdrojem pro čerpání faktografických informací o původních obyvatelích Severní Ameriky, byly knihy amerického etnografa Lewise Henryho Morgana (1818–1881). Tituly *Společenské zřízení amerických Indiánů* a *Pravěká společnost* byly spíše vzácné.¹²⁵ Vyšli v nižším, nikoliv nepatrném nákladu (5000 a 3300 výtisků) pro akademicky orientované čtenáře, a to za okolností, kdy autor byl kdysi velmi oblíben německým

¹²² SETON, Ernest Thompson. Dva divoši. Překlad LIBUŠE BUBENÍKOVÁ. SNDK. 1957.

¹²³ SETON, Ernest Thompson. *Rasskazy o životnyh: risunki abtora*. Gos. Izd. detskoj lit., SSSR. 1955. a SETON, Ernest Thompson. *Rasskazy o životnyh*. Gosudarstvennoe izdatel'stvo BSSR, Redakcija detskoj i junošeskoj literatury, 1957.

¹²⁴ MAKÁSEK, Ivan; *Kluci z Dakoty: Příběhy z období ilegálního skautingu*; Nakladatelství Ostrov; Praha; 2003. Str.38

¹²⁵ MORGAN, Lewis Henry. *Společenské zřízení amerických Indiánů*. Rovnost. 1951. Překlad Otakar Nahodil. a MORGAN, Lewis Henry. *Pravěká společnost*. ČSAV. 1954. Překlad Václav Šolc, Jaroslav Hornát.

filozofem Bedřichem Engelsem.¹²⁶ Dále se mohli inspirovat, pokud je někdo uchovával u sebe doma, ze starších čísel skautských časopisů, knih Jaroslava Foglara, případně Jacka Londona a dalších.

3.2.2. *Obnova Skautské organizace a rozpad Psohlavců 1968*

S politickými změnami došlo počátkem roku k rozpadu ČSM a vytvoření tří dětských organizací. Těmi byli Pionýr, Junák a Svaz Junáků-Zálesáků.¹²⁷ Tomu předcházelo jednání nově vzniklého vedení Pionýra (zastupovaného Oldřichem Kryštofem, OJřím Pelikánem a Jiřím Haškovicem) s vedoucími skautskými figurami (Psohlavci, Jaroslav Foglar, K. Průcha a další). Zástupci Pionýru se snažili přesvědčit skauty, že obnova Junáka není nutná a činnost mohou vykonávat v nově vzniklé organizaci. Na oplátku mělo být vůdčím osobám skautingu poskytnuta místa ve vedení organizace.¹²⁸ Tato nabídka však byla dotyčnými zamítnuta a místo toho vyjednává s náčelníkem junáka, z období před jeho prvním zrušením, Rudolfem Plajnerem. 23. března Psohlavci uspořádali besedu o woodcraftu. V posluchárně Neurologické kliniky Všeobecné fakultní nemocnice v Praze 2 v Kateřinské ulici č. 30 prohlásili tábornický klub Psohlavců za Junácký a uveřejnili tuto zprávu (Svobodné slovo 13.3.) ve Svobodném slovu. Probíhají další besedy a setkání. Mezi význačné patří akce Klubu trampů – Londonovců a Klubu přátel Jaroslava Foglara. Svoji obnovu spustí i 34. středisko Ostrůž. Za této situace 17. března předává Rudolf Plajner ministru školství dr. J. Hájkovi žádost o oficiální rehabilitaci Junáka. Psohlavci vytváří skautskou informační službu, aby navigovali případné zájemce o skautskou činnost. 29. března pak byl obnoven Junák.

3.2.3. *První roky normalizace*

XIV. sjezd ÚV KSC 25. až 29. května 1971 v Praze není přezdíván „sjezdem vítězů“ náhodou. Nesl se v duchu utvrzování směru, který byl vytyčen v prvních měsících

¹²⁶

¹²⁷ KNAPÍK, Jiří a FRANC, Martin. *Mezi pionýrským šátkem a mopedem: děti, mládež a socialismus v českých zemích 1948-1970. Šťastné zítřky (Academia)*. Praha: Academia, 2018. Str. 362

¹²⁸ MAKÁSEK HIAWATHA, Ivan. *Kluci z Dakoty: příběhy z období ilegálního skautingu 1957-1968*. Praha: Ostrov, 2003. Str. 339

po srpnu 1968. Rétorika špiček KSC je opodstatněná. Tou dobou byl završen proces očisty strany od členů, kteří se podíleli na reformním směru a nepřiklonili se včas k SSSR podporovanému skupině. Čeho bylo dosaženo a že stranické vedení již obrátilo pozornost od nejnужnější konsolidace k dalším sférám, je čitelné ze čtyř *základních úkolů*, které sjezd stanovil pro další *činnost a rozvoj socialistické společnosti*.¹²⁹

Až čtvrtým, leč pro vnitrostranický vývoj nejdůležitějším, byl úkol *Zabrániční politika: Trvalým základem zábraničné politické linie KSC a ČSSR, hlavní zárukou svobody, nezávislosti a socialistického vývoje naší vlasti jsou vztahy bratrské spolupráce, přátelství a pevného spojení se SSSR...*¹³⁰ Prvním úkolem se stal *Vnitrostranický život*, ve kterém ÚV mobilizoval členy KSC ke svornosti, aktivitě a zvýšenému úsilí při plnění stranických úkolů. Druhým byla *Hospodářská politika strany: „sjezd vysoce oceňuje výsledky konsolidace národního hospodářství, dosažené po nástupu nového vedení strany v dubnu 1969 zásluhou politického boje a organizátorské práce strany, činnosti řídicích orgánů, obětavým úsilím a iniciativou pracujících“*.¹³¹ V daném období je u daných hospodářských úspěchů záhodno připomenout, že nastaly také značnou zásluhou ekonomických reforem a zásahů z započatých přes srpnem 1968.

Třetí úkol *Sociálně politický a kulturní rozvoj společnosti* v sobě nesl ocenění a apel na ROH, SČSP, dělníky, matek ale je zde i akcentovaná mládež, na kterou je v tomto úkolu na několika místech kladen důraz: „*Strana ... Bude usměrňovat a sjednocovat výchovné působení a péči všech složek společnosti... věnovat získávání a přípravě dalších schopných, politický vyspělých pionýrských vedoucích... o jejichž masový rozvoj musí pečovat nejen ČSTV a Svazarm, ale i ostatní společenské organizace, národní výbory, školy a další instituce.*“¹³²

Na tento směr navázalo i ÚV KSC v dalších letech, a hlavně na zasedání 3.-4.7.1973. Z tehdejších závěrů ÚV ukládal „*1. ÚV KSS, krajským, okresním výborům a základním organizacím strany... zabezpečit, aby všichni komunisté chápali práci s mládeží a její výchovu za přední úkol...*“¹³³ Stejný apel a úkol byl uložen komunistům ve vládách ČSSR, ČSR, SSR a v národních výborech, komunistům ve školství, SSM, v ROH, ČSTV, Svazarmu, Národní frontě a dalších zájmových organizacích. V závěru dokumentu je více

¹²⁹ Rezoluce XIV. sjezdu KSC, Rudé právo 31. 5. 1971, str. 3

¹³⁰ Tamtéž str. 4

¹³¹ Tamtéž str. 3

¹³² Tamtéž str. 4

¹³³ KSC. Zasedání ústředního výboru KSC ve dnech 3. a 4. července 1973: [Sborník ref.]. Praha: Svoboda, 1973. s. 81.

než jasná tehdejší priorita – mládež, konkrétně získání mládeže k přijetí směru a politiky KSČ.

3.2.4. *Přístup k mládeži v 70., 80. a 90. letech*

V návaznosti na usnesení ÚV KSČ, bylo posílena nová střešní organizace pro mládež SSM – Socialistický svaz mládeže. Vstup a působení do organizace mělo být motivováno tím, že by dotyčné měl plné občanské možnosti, např. při výběru práce. Důraz byl kladen na ideologickou správnost, a to za dohledu členů a funkcionářů KSČ, budovat tak loajalitu opřenou o hodnoty. Zároveň zde byla snaha o potlačení alternativních aktivit, některé organizace byly zakázány. Většinou se tak týkalo mimo sportovní, nebo zabývající se jinou než výchovou přímo dětí.

V průběhu 80. let se skautské, woodcrafterské a podobné myšlenky v Československu udržovaly především prostřednictvím neoficiálních setkání a aktivit, které probíhaly mimo kontrolu státu. Skupiny se tajně scházely v přírodě, organizovaly skryté tábory a výpravy, přestože jim bylo zakázáno využívat tradiční symboly a strukturu skautingu. Tato setkání jim umožňovala nejen trávit volný čas, ale také si uchovat hodnoty jako je solidarita, nezávislost a oddanost pravdě, které byly v rozporu s oficiální ideologií komunistického režimu.¹³⁴

Skauting a podobné směry v tomto období představovaly jednu z několika forem kulturního odporu, který přispěl k rozvoji alternativní mládežnické kultury. Tato kultura postupně získávala na síle a hrála klíčovou roli v podkopávání totalitního systému. Tyto aktivity měly jak symbolický, tak praktický význam, zejména pro formování občanské společnosti, která sehrála rozhodující úlohu po pádu komunismu.¹³⁵ K roku 1985 tak byl např. zakázán vznik dalších TOMů.¹³⁶

Sametová revoluce v listopadu 1989 znamenala významný politický zvrat v Československu. Po období nejistoty z dalšího vývoje, bylo překročeno k transformací

¹³⁴ VANĚK, Miroslav. *Ostrůvky svobody: kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2002, s. 163.

¹³⁵ JURČAK, Aleksej. *Bylo to na věčné časy, dokud to neskončilo: poslední sovětská generace*. Přeložil Přemysl HOUDA, přeložil Veronika HOUDOVÁ. *Politeia (Karolinum)*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2018. Str. 227

¹³⁶ Archiv LLM. Fond Hiawata. Korespondence Ivan Makásek. 90. léta.

společnosti, včetně politiky vůči mládeži. Zaniklo SSM, a naopak vznikaly nové, nezávislé organizace a spolky. Právně pak byla zaručena svoboda sdružování a upustilo se od centralizovaného pojetí kontroly.

Postupem 90. let stát začal podporovat neziskový sektor mládeže i přímo, a to dotační aktivitou. Podporoval zejména kulturní, enviromentální a sociální projekty. Zároveň zpříšňoval legislativu a bojoval s vysokou kriminalitou mládeže, oproti předchozím desetiletím. Došlo ke komercializaci a individualizaci trávení volného času, mimoto k profesionalizaci nabízených služeb. Cílem práce s mládeží se stalo aktivní občanství, přijetí demokratických hodnot, lidských práv apod., případně zapojení do veřejného života.

3.2.5. *Oddíl, jako součást své doby*

Je do určité míry pozoruhodné, že se o oddílu Neskenon psalo i ve veřejném tisku. Dokonce se objevil i v televizním vysílání, nebo s ním bylo natáčeno týpí v zimě. Že oddíl nebyl úplně schovaný a tolik se o to nesnažil, svědčí i v 70. letech jsou to články v Mladém světě.¹³⁷ Nejdříve z trampského prostředí, později se jednalo o zprávy z akcí s Brontosaury.¹³⁸ Objevoval se pak na stránkách Niky a na konci 80. let se Neskenonu připisovali zásluhy na objevení lakrosu a jeho příspěvek k popularizaci tohoto sportu.¹³⁹ Do toho se pravidelně účastnil akce Běh do zámeckých schodů, který oddíly běhaly na Malé Straně, pod Pražským hradem.

Zároveň období počátku 90. let vypadalo mediální působení oddílu, že se nedokázal pohnout z období Pražského jara a normalizace. Poplatně tak působil všemu, co nestihlo jeho skautské okolí učinit za období druhé obnovy Junáka.¹⁴⁰

¹³⁷ *Mladý svět: týdeník*. Praha: Mladá fronta, 12.02.1975, **17**(8), s. 30. ISSN 0323-2042.

¹³⁸ *Taměž*, 25.09.1979, **21**(40), s. 10.

¹³⁹ *Stadion: časopis pro tělesnou výchovu a sport*. Praha: Melantrich, 12.09.1989, **37**(37), s. 3. ISSN 0038-8920.

Naše rodina: zábravný týdeník Československé strany lidové. Praha: Lidová demokracie, 1988(46), s. 11. ISSN 0323-2743.

¹⁴⁰ *Deník Nová Pravda. Západočeský zpravodajský list*. ISSN 1803-165X. Rok vydání 1991. Ročník 1. Datum vydání 1.11.1991. Číslo 129

3.2.6. StB a Neskenon

V rámci výzkumu tématu Neskenon bylo pátráno po spojitostech a možných archivních pramenech v ABS. Materiálů souvisejících s Neskenonem, se nedochovalo mnoho a jedná se tak o různé menší zmínky, které nejsou hlavním cílem zaznamenaných zpráv a výpovědí. Kontakt Neskenonu s formami oprese, nátlakem, či sledováním od StB, je tak doložitelný jen v několika případech.

Těžko prokazatelný je dlouhodobý vliv Josefa Zikána na ochranu Psohlaveckých oddílů i po 21.8.1968. Nemohu takové tvrzení po nedostatek pramenů. Pravda je, že byl u StB v dobrovolné pozici a tu využíval, pro chránění činnosti vlastního oddílu a Psohlavců v letech 1963-68. Jak to ale bylo v dalších letech, je nejasné.

Prokazatelně nejvíce informací získala StB ze svazků, sledování a operací, které se týkaly osoby Jiřího Kafky, Pavla Döllingera a VTO Tuscarora při ODMP Prahy 5.¹⁴¹ Na přelomu let 1973-73 se vyskytly finanční nesrovnalosti a problémy při zmíněném ODPM. V rámci sledování a získávání důkazního materiálu v problematice domu pionýrů, StB zaregistrovala oddíl Jiřího Kafky. Součástí operací byl i Miroslav Kvítek, který měl ke Kafkovi pravděpodobně osobní antipatie.¹⁴² Díky němu se i značná část aktivit StB upřela na oddíl Tuscarora, který chtěl tzv. „zlikvidovat“. Jiří Kafka a Pavel Döllinger byly sledování od tohoto momentu do 80. let. Někdy příležitostně vyslycháni.¹⁴³ Jejich případ dokazuje

¹⁴¹ Archiv bezpečnostních složek.: KR-657975 MV_x86451; KR-573502; KR-573502; TS-609527; TS-801092; TS-801092; KR-667175; KR-662642.

¹⁴² Pavel Žáček. "Vzestup a pád Miroslava Kvítka. Rodinné drama jedné komunistické opory". Paměť a dějiny 04. 73-83 str.

Otec František pracoval u Pražských uhelných skladů, také nevlastní matka Marie, od roku 1945 byli členi KSČ. Po absolvování osmileté školy v září 1948 nastoupil Miroslav učení v Autodružstvu, odkud v říjnu 1952 přešel jako leštič kovů do národního podniku Motorlet v Praze-Jinonicích. Po vojně jako poddůstojník sloužil od listopadu 1955 u leteckého praporu v Praze-Kbelích. Miroslav Kvítek byl v květnu 1954 podezříván z protistátní činnosti. Živil se totiž dále pochybnými způsoby. Z těchto důvodů byl předveden VB a poslán na práci do dolů. V únoru 1957 však požádal Miroslav Kvítek o přijetí do služeb Krajské správy ministerstva vnitra. 1. listopadu 1957 složil Kvítek přísahu příslušníka Sboru národní bezpečnosti. Již 6. října 1958 se stal kandidátem na členství v KSČ. Za rok pak proběhlo jeho první úspěšné hodnocení a následně jej potvrdili ve funkci strážného ostrahové čety, než byl v září 1960 povolán do tříměsíční základní školy StB na Slapech. Referentem tajné policie se čerstvý člen strany M. Kvítek stal 22. prosince 1960. Začal fungovat na Obvodním oddělení ministerstva vnitra v Praze 3, kde mu byla po linii 3. odboru (politické kontrarozvědky) přidělena problematika školství a kultury. Jeho práce vesměs spočívala v seznamování se s problematikou. V dalším roce ukončil dvě akce, kterým se v policejní hantýrce říkalo preventivně-výchovná opatření. V prosinci 1963 řídil již sedm vázaných spolupracovníků Státní bezpečnosti. V rámci reorganizace kontrarozvědných útvarů byl podpraporčík Kvítek k 1. únoru 1964 převeden na vnitřní zpravodajství II/A odboru, (kontrarozvědný odbor), 6. oddělení – referát mládeže, později na 2. oddělení. V prosinci pak dostal na starost tělovýchovné jednoty Slavia, Bohemians, Slavoj Vyšehrad, Slavia Vysoké školy, Svazarm a Institut tělovýchovy a sportu (ITVS). Jeho pracovní morálka byla na 2. oddělení příkladná. Přestože nesplňoval podmínku středoškolského vzdělání, byl povýšen do hodnosti nadporučíka 1. května 1975. Konec jeho kariéry nastal v roce 1981 v souvislosti s tím, že jeho syn Zdeněk podepsal Chartu 77.

¹⁴³ Archiv bezpečnostních složek. TS-801092 MV. Str. 86

určitou formu úspěchu a neúspěchu počínání StB v odhalování junácké aktivity. Dokázala se v tomto případě limitovat jen na postih „starých“ skautů. Od nich začala a Jíří Kafka tak byl hlavním důvodem, proč kmen Tuscarora zažil několik let trvající epizodu s StB. Zároveň původní deklarované cíle, narušení chodu oddílu a výchovných vlivů, se nepodaří naplnit. Kmen Tuscarora, v podobě TOM 503 90 funguje do roku 1985, kdy se 1.4. sloučí z důvodu nedostatku členů s kmenem Oswego.

Úspěchem tak pro StB byl postih pro Pavla Döllingera a komplikování jeho dalšího působení na mládež. Zároveň zatlačení Kafky z aktivnějšího působení a zrušení Tuscarory na Praze 5, čímž ji donutila přejít do prostředí, kde už byla i mimo její dosah. Nebýt náhodného vánočního setkání u automatu na lístky, mohla StB dál pracovat v domnění, že opatření vedlo k úplnému zrušení oddílu. Samotný vztah Neskenonu a Tuscarory byl zaznamenán několikrát, jeden TS jel dokonce se skupinou z Tuscarory a Neskenonu vlakem na východní Slovensko a zpět. Velký problém učinila údajná pozvánka na letní táboření „*Už se těšíte na Jamboree s Neskenonem?*“ ..., kterou našla StB při prohlídce klubovny Tuscarory.

Existovali různé strategie fungování skupin, které byly organizovány jako pionýrský oddíl, nebo TOM. Nejen fungování, ale i případné obrany při „vnějším“ nebezpečí. Dokázali se bránit i na argumentační rovině a zpochybňovat provedená rozhodnutí. Společenské sítě mohly rozhodovat o míře, či důsledcích zásahů státních orgánů. Důkazem jsou v tomto případě aktivní členi KSČ v roli rodičů, kteří se postavili za volnočasovou aktivitu svých dětí. Události popsané výše potvrzují, že i pro naše prostředí platí pojem z publikace Alekseje Jurčaka – „naši lidé“.¹⁴⁴ A to jak pro skupinu junáků a woodcrafterů, členům kmene a jeho rodičům, tak okolí Pavla Döllingera, které mu pomáhalo. Právě to, že TS JUMBO byl považován za jednoho z junáků působící v PO, znamenalo pro StB nenahraditelný přísun vnitřních informací. Tento „pramen“ ztratily v důsledku závěrečného soudního postihu Pavla Döllingera, což se dá opět považovat za Pyrrhovo vítězství. Komunikační síť bývalých, či současných junáků, woodcrafterů a další podobně smýšlejících tak akorát byla uvedena do střehu, přičemž více korigovala vzájemnou

¹⁴⁴ JURČAK, Aleksej. *Bylo to na věčné časy, dokud to neskončilo: poslední sovětská generace*. Přeložil Přemysl HOUDA, přeložil Veronika HOUDOVÁ. Politeia (Karolinum). Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2018.

spolupráci. Dá se zde sledovat tendence těchto skupin odcházet mimo zorné pole veřejných orgánů za skutečnosti, že formálně existují a nejsou tak uskupením ilegálním.

Pro lesní moudrost to znamená i to, že mohla být vyhodnocována jako ideově závadná a protirežimní. Svými vnějšími znaky však byla natolik neznámá, že pokud nebyla ve spojitosti s junáckou symbolikou, nedokázala zalarmovat bezpečnostní orgány.¹⁴⁵

Akce rychlého zakleknutí StB na oddíl mládeže, který jde proti mainstreamu pionýrské výchovy trvala 3 roky. Obě strany, agenti StB a kmen Tuscarora, vystřídali útočné a obranné pozice. Výrazněji tak akce postihla dva lidi a škody byly limitovány zásahem stranicky angažovaných rodičů dětí z oddílu. Tuscarora v podobě TOM „Devadesátka“ fungovala 12 let po započetí sledování a za tu dobu jí prošlo několik desítek, možná i stovek členů. V roce 1977 se skautské oddělení StB přeorientovalo na ty, kteří byli v kontaktu se signatáři Charty 77 a mezi pražskými junáky a woodcraftery tak zůstala Tuscarora zůstala jako jedna z relativně mála takto postižených.

V souvislosti se zákrokem u Tuscarory se na přelomu roku 1974/75 Šakoh jako náčelník Neskenonu musí potýkat nátlakem ze strany ODMP, aby přešel s oddílem do PO. Na OV SSM se nevyhnul náznakům, že by mohla skončit jeho studia medicíny, nebo že by mohl být špatně zaměstnaný. Neskenon tak byl nucen opustit ODPM a přejít pod TJ. Praga, což pro něj znamenalo přibližně 3/4 roku bez klubovny, než se mu podařilo najít tu v Chopinově ulici. Jak někteří poznamenali, měli domnění a pocit, že v TJ. Praga je Neskenon pod dohledem. Což dokazuje na jiných oddílech a sportovních skupinách TJ. Praga ABS.¹⁴⁶ Obecně tyto zkušenosti podtrhují snahu o opatrnost u některých Neskenonců, kteří nechtěli být součástí větších skupin, za cenu nevyžádané pozornosti.

Dalším možným prostorem, kde StB mohla zachytit činnost Neskenonu, byla oblast Příbrami. Zde sídlil tou dobou Roman Havránek, člen skupiny Arch scout, ale také čestný člen Neskenonu. Byl nicméně pro své junácké aktivity a shromažďování skautské literatury pod aktivním dohledem.¹⁴⁷ S tím souvisí i odpálení mnoha trampských campů, a to

¹⁴⁵ BŘEČKA, Bruno. *Kronika čs. skautského hnutí do roku 1990*. Brno: Junák, 1999, s. 263. ISBN 80-238-5564-6.

¹⁴⁶ Archiv bezpečnostních složek. TS-790934 MV. Str. 15

¹⁴⁷ Tamtéž. TS-790934 MV. Str. 19

i v prostoru Brd, kde se to dotklo jednoho ze starých campů spojených s Ivanem Makáskem a Neskenonem.

Členy oddílu byl zmíněn incident z tábora pod Kralickým Sněžníkem z roku 1983, kdy přijela předem avizovaná kontrola StB. Většina účastníků tábora však byla tou dobou na výpravě. Pracovníci bezpečnosti zabavili určité tiskoviny a další materiály. Následně měli odvézt degandawidu Kanozewu a šamana Tagayutu na výslech, nicméně je pak propustili. Údajně používaným argumentem z normalizačního slovníku pro podobné případy, mělo být, že se jedná o cílené napodobování původních obyvatel Severní Ameriky, kteří jsou utlačováni kapitalismem v USA.¹⁴⁸ Také bývalý členi Neskenonu dodnes věří, měli výhodu, působení v Praze, kde se dalo docela dobře schovat so TOMů apod. Zatímco na menších městech, kde bylo například jen ODPM, byly možnosti limitované.

Zároveň nikdo z Neskenonu pravděpodobně nevstoupil do StB. Záznam o skartaci složky Ivana Makáska k roku 1988. Bez neprůkazného poměru k StB, kdy se mohlo jednat o nevědomou spolupráci, není množné činit závěr. Navíc byla zaznamenána k tomuto z více zdrojů řečená verze, že byl Ivan Makásek zapsán bez svého vědomí aktivním spolupracovníkem StB, jako možný kontakt. Zveřejnění seznamů spolupracovníků StB na čas zasel nedůvěru i do řad Neskenonců. Objevily se zde jména, která vypadala, že patří někomu z Neskenonu, následně však nesouhlasili datумы a roky narození u jmen osob.

Na základě výše vypsánoho, je až zvláštní, že se nedochovali žádné materiály v souvislosti s Neskenonem. Celá situace se tak nedá interpretovat jinak, než že Neskenon měl velké štěstí. Zároveň jeho pozice, kdy měl určitou síť kontaktů, které byly ochotny mu pomoci, či že se do něj velmi těžce pronikalo kvůli jeho indiánské legendě, mohlo hrát určitou roli při výběru jiných objektů sledování ze strany StB. Případně dokumenty spojené s Neskenonem mohli projít skartací, či vyřazením.

¹⁴⁸ Osobní archiv autora. Rozhovor s Vikim. 0:14:13

3.3. Proměny a krize oddílů

3.3.1. *Thekumtha – vysněné středisko 1968-1970*

Po obnově Junáka dochází v Psohlavcích k rozkolu, který vede k jejich štěpení. Různé oddíly odcházejí, zároveň je zde značný tlak na přijímání co největšího počtu nováčků. Zároveň určitá část skautů spojených s Dakotou a vedením dalších oddílů Psohlavců odešla z aktivní činnosti, nebo přešla do role rovera. Josef Zikán se přesouvá do vedení časopisu *Skaut-Junák* a stal se předsedou pražské Svojsíkovy oblasti Junáka. Tím se vedení Psohlavců přesouvá na Ivana Mákáska, nicméně jen na krátko.¹⁴⁹ Je otázkou, proč se tak stalo. Jednou z možností je nedostatek času, další nedostatečná podpora woodcrafterských prvků napříč skauty, případně i neztotožnění se směřování Junáka, jaké podporoval Josef Zikán. Tedy smířlivou koexistenci a dohodu Junáka s Pionýrem. Obě organizace spolu v květnu uzavírají dohodu o doporučení pořádání společných akcí Pionýra a Junáka v místech působení oddílů.

Zápis ze střediskové rady Psohlavců ze dne 13. června 1968 v klubovně Neskenonu dokládá odchod Ivana Makáska z Psohlavců: „*oddíl číslo 3., 9. a 10. oznámil, ústy svých zástupců, že vystupují ze střediska... Medvěd oznámil, že se vzdává funkce vedoucího střediska... Nakonec bylo zdůrazněno, že odchod oddílů ze střediska neznamená rozkol Psohlavců!*“¹⁵⁰ Psohlavci se štěpí na středisko Spirála a na podzim 1968 vzniká vlastní středisko Neskenonu, Thekumtha.¹⁵¹ Ve Stezce Neskenonu je zvolení tohoto jména vysvětleno, podle náčelníka Tekumseha, který se na přelomu 18. a 19. století snažil vytvořit státní útvar z severoamerických indiánských kmenů.¹⁵² Kromě Neskenonu se zde organizovali R.K. Šavani, 85 O.S. Dakota¹⁵³, R.K.

¹⁴⁹ BŘEČKA, Bruno. *Kronika čs. skautského hnutí do roku 1990*. Brno: Junák, 1999, s. 233.

¹⁵⁰ Skautský archiv. Pozůstalost JZ od Mánka. Zápis ze střediskové rady Psohlavců 13.6.1968

¹⁵¹ Archiv LLM. Přihláška k registraci na rok 1968 Old skauti Dakota.

¹⁵² Archiv LL. Fond Čiksika. Zakládací listina střediska Thecumtha.

„Zakládací listina střediska Tekumtha:

Zakládáme středisko Thecumtha, které vešlo z dobrých základů indiánské tradice starého roverského kmene Dakota. Tato tradice vrcholí programem šavanského náčelníka Thecumthy. Tato skutečnost a legenda zároveň má pro nás svou alegorii i v dnešní době. Jsme názoru, že skauting a woodcraft by neměl být rozdělován. Neb alespoň rowering a woodcraft, který v našich roverských zkušenostech splyvá v jedno. Domníváme se, že je pro rowery nejlepším programem Setonova stupnice orlích per, včetně zálesáckých slechtických titulů. Ani celková Setonova idea není závadná při formování jejich světového názoru. Kult ohně je svým uctíváním, mysticismem a romantismem našim základním pilířem, neboť tvoří duši člověka, hlavně pak jeho cit. S citlivou duší je v těle i zdravý rozum. A ten at' – charakter zpevňuje Junáckým desaterem.“

¹⁵³ Medvěd, Šíp, Emil, Venca, Zdeněk, Orko, Kajman.

kmen Midewiwin, 100. oddíl Venedů, 7. oddíl Dívek táborového ohně a jejich roverský kmen Netnokwa.¹⁵⁴

Samostatná činnost Neskenonu pokračuje v duchu minulých let. Mění se rádcové, hrají se hry, některé i dlouhodobé. Jezdí se na výpravy, např. i na Kokořínsko, probíhají rugby na Sychrovských loukách a členové oddílu se aktivně účastní obnovy Junáka. Tato událost údajně: „ovlivila náš oddíl pouze tak, že jsme až museli odmítat nováčky přes prosby rodičů.“¹⁵⁵ Je tak otázka, jak vnímat počet českých a slovenských dětí začleněných do některé z dětských organizací, kdy za období 1968–1970 se toto číslo snížilo na 622 tisíc dětí.¹⁵⁶ Tato statistika by potřebovala širší rozdělení časové, i lokální. Tábor u Vydřího potoka 1968 Neskenonu proběhl na Šumavě. Oddíl strávil krásné léto ve víru her, bitev, šarvátek a vyrábění. Některé hry byly i dlouhodobé. Tábor skončil 20. července.

„Nic zlého netuše jsme jistě všichni trávili své prázdniny, až přišel 21. srpen 1968... ale to je jiná historie, smutná, ale zároveň (nebyt mrtvých) velice humorná. Srpnové události vzbudily obavy o osud našeho hnutí, ale Byli jsme a budem...“¹⁵⁷ Tento milník českých dějin plně dopadl na Pražský skautský oddíl plnou vahou. Chaos a strach se do oddílu. I když zahájil svoji činnost 17. září 1968, vedoucí oddílu Ivan Makásek zakázal samostatné clanové výpravy. I přesto se vydává clan Hnědého Bobra 10. října do Srbska ke starým lomům a jeskyním. V jedné z nich, které se říká Alkazar, se zřítily dva členi Neskenonu. Jan Roušal zemře o 4 dny později v nemocnici a Milan Netolický umírá na místě. Po tomto neštěstí zamrzne kmenová činnost a dobíhají jen některé naplánované podniky. Velkou oporou je kmenový rádce Pavel Dlouhý – Krok, který značnou měrou pomáhá vést oddílovou činnost při nastalé situaci a zaneprázdněnosti Hiawathy. Vedení oddílu pořádá rodičovské schůzky. Oddílový rok je ukončen vánoční nadílkou, ale ještě v listopadu pomáhá Neskenon při pořadatelské službě III. sněmu Junáka. „Také jsme rozprodávali časopis Junák, než začal tento skautský časopis kolaborovat PNS.“¹⁵⁸ Dobrovolná spolupráce Junáka a Pionýra vyvrcholila po srpnu 1968 vyhlášením společné akce Služba vlasti. Poté se pomalu začínali dostavovat kroky v linii postupně nového vedení

¹⁵⁴ BŘEČKA, Bruno. *Kronika čs. skautského hnutí do roku 1990*. Brno: Junák, 1999, s. 233.

¹⁵⁵ Makásek, Ivan. Stezka Neskenonu. Středisko Thecumtha, 1968. Str. 26

¹⁵⁶ KNAPÍK, Jiří a FRANC, Martin. *Mezi pionýrským šátkem a mopedem: děti, mládež a socialismus v českých zemích 1948-1970. Šťastné zítřky (Academia)*. Praha: Academia, 2018. Str. 363

¹⁵⁷ Makásek, Ivan. Stezka Neskenonu. Středisko Thecumtha, 1968. Str. 26

¹⁵⁸ Kafka, Jiří a Makásek, Ivan. 2. Stezka Neskenonu. Samizdat. 1973.

KSČ. Na jaře 1969 dochází ke konsolidaci Pionýrského tisku a pro mládežnické organizace se začíná hledat nová střešní organizace, která by mohla posloužit ke konsolidaci těchto organizací dle představ strany.

K roku 1969 nastala první velká zkouška životaschopnosti oddílů: „nejtěžší krizi jsme prožívali na počátku nového roku. Vedení kmene hledalo řešení ve dvouměsíčních oddílových prázdninách...“.¹⁵⁹ V mezičase prázdnin vedoucí oddílů požaduje splnění seznamu úkolů, který je přezdíván dle svého názvu Ultimatum. Účel listu, na kterém byl seznam, byl dvojitý. Zaprvé měl donutit členy splnit důležité úkoly, které měli být podstatné pro další pokračování oddílů. Zadruhé měl zastat funkci síta a být impulsem pro vystoupení liknavějších členů. Po určité vyčerpávající práci zůstává v oddílu přes 22 členů, i když se do letního tábora členská základna ještě promění a omladí. Na svoji funkci zástupce oddílů však rezignuje zmíněný Krok a na funkci kmenového rádce nastupuje Jan Kolman. Je to i v tomto období, kdy Ivan Makásek začíná předávat funkci šamana Janu Rábovi. Na jaře ještě probíhá střediskový sraz a opět se pokračuje v pravidelné kmenové i clanové činnosti.

3.3.2. *Publikační a metodologická činnost Ivana Makáska v letech 1968-70*

Je nutné podotknout, že Ivan Makásek se snažil podpořit kmenovou, oddílovou činnost podpořit i vlastní metodikou. Měl k tomu dobrou pozici, protože touto dobou byl zaměstnán v administrativním aparátu Junák. Jednou takovou příručkou je Stezka Neskenonu.¹⁶⁰ Kniha, která je shrnutím indiánské skautské cesty oddílů. V kapitolách se věnuje historii indiánů, oddílů a clanů, zálesáckým radám, doporučením ohledně používání různých léčivých rostlin, organizaci oddílů a střediska. V roce 1969 pak Ivan Další z nich byla příručka pro táborové stavby a život v týpí, připomínající prapůvodní koncept dnes známé knížky Táboříme v týpí. Přejímá ovšem zastaralejší informace od E. T. Setona, které jsou místy zavádějící. Zároveň se angažoval začátkem r. 1970 jako člen odboru pro rovery

¹⁵⁹ Tamtéž

¹⁶⁰ HAMILTON, Charles (ed.). *Pláň ptáka Bouřliváka*. Praha: Orbis, 1965. dále LOUKOTKA, Čestmír. *Indiáni severoameričtí. Země a lidé (Unie)*. Praha: Česká grafická Unie, 1931. dále MORGAN, Lewis Henry. *Společenské zřízení amerických Indiánů: výňatek z díla Domy a domácí život amerických domorodců. Živé odkazy (Rovnost)*. Praha: Rovnost, 1951. dále SETON, Ernest Thompson. *Duch lesů*. 2. vydání. *Knihovna Federace čsl. skautů v Praze*. V Praze: Federace čsl. skautů, 1922. a nedatované vydání Svitku březové kůry. dále SCHAUWECKER, Franz. *Letící Hvězda*. Světový literární klub, 1941. dále STINGL, Miroslav. *Indiáni bez tomahawků*. Svoboda, 1966. dále VOSÁTKA, Mirko. *Skautiv rok v přírodě i v klubovně ...* Vydání I. Praha: Kropáč a Kucharský, 1946. dále VERZILIN, Nikolaj Michajlovič. *Ve stopách Robinsonových*. 3., dopln. vyd., (v MF 2. vyd.). Praha: Mladá fronta, 1963. dále časopisy VATRA. 1-7. ročník.

v diskusních seminářích o roveringu a přípravy jeho koncepce v Junáku.¹⁶¹ Organizace tak celkově reaguje na demografický vývoj, který směřoval k početnému zastoupení členů nad 16 let. Ivan Makásek se tak snažil zformulovat rovering v pojetí své zkušenosti z Dakoty a předat jej jako koncepci pro všeobecné uchopení.¹⁶² Ten se také později objevuje v publikace, která je vydána teprve po listopadu 1989.¹⁶³

V oblasti metodické práce ohledně skautingu a tábornictví, byl vyslovený hlad po metodice. Způsobeno dlouhodobou pauzou ve fungování tábornických organizací, se informace brali ze starší literatury. Zajímavým příkladem změny po 21. 8. 1968 je *Tábornická škola ČSM* z roku 1966.¹⁶⁴ Tato úspěšná a kladně hodnocená publikace má i svoje 2. doplněné vydání. To je nutno brát nicméně optikou kontextu doby. Jelikož se jedná o vydání z roku 1969, je doplněné a cenzurované, aby bylo pro mládež nezávadné.¹⁶⁵

3.3.3. Předávání oddílu Jiřímu Kafkovi

Ivan Makásek se od roku 1969 snažil přesvědčit Jiřího Kafku, aby vedl Neskenon místo něj se záměrem z oddílu odejít. Tato výměna, která je dodnes zahalena otazníky se nakonec zdaří. Přitom z osobní korespondence je jasné, že i pro Jiřího Kafku se jedná o velmi těžké období.¹⁶⁶ K Neskenonu má výhrady hlavně po metodologické stránce. Vnímá jeho program dobrý pro rovery, nikoliv však pro mladší skauty. Předání se nicméně zdaří, jelikož Jiří Kafka začíná docházet na schůzky oddílu a vede čtvrtý tábor Neskenonu. Tento tábor byl nazvaný Hiawathova odchodu. Tábor se za účasti 29 lidí nejen povedl, ale Ivan Makásek zde předal vedení oddílu Jiřímu Kafkovi. Zároveň vešla ve známost Hiawathova

¹⁶¹ Archiv LLM. IM_KOR. Koncepce roveringu v Jánku.

¹⁶² Výsledkem jeho snahy byla i akce nazvaná Roverský oheň 1970. Účastnili se např. Roverská družina 305. oddílu Sov, či 2. roverský kmen střediska Česká Lípa. Ivan Makásek dostával na akci ohlasy jako na povedenou, nicméně účastníci mnohdy vyjadřovali skepsi nad budoucností a úrovní roveringu a roverských skupin. Akce organizované v dubnu Šavany a Midewin navíc byly ovlivněny deštěm a to zapříčinilo komplikace, případně i nespokojenost.

¹⁶³ MAKÁSEK HIAWATHA, Ivan, Zdeněk RUFFER, Jiří MACEK a Junák. *Služba: Příručka pro roverskou činnost*. Praha: Scoutarch, 1991.

¹⁶⁴ *Tábornická škola ČSM: příručka určená pro potřeby táborníků a instruktorů tábornických škol ČSM*. Praha: Mladá fronta, ÚV ČSM. 1966.

¹⁶⁵ *Tábornická škola ČSM: příručka určená pro potřeby táborníků a instruktorů tábornických škol ČSM*. Praha: Mladá fronta, ČTÚ. 2. doplněné vydání. 1969.

¹⁶⁶ Archiv LLM. Fond Hiawata. Korespondence s Jiřím Kafkou z r. 1969.

závěť, která zavazovala členy Neskenonu dodržovat tradice stanovené v předchozích letech.

Jiří Kafka, jakožto starý vodák měl s Neskenonem vlastní plán, a to převést ho na vodáckou skatuský oddíl. Údajně zde byla gentlemenká dohoda, že mu Makásek nechá volnou ruku. Zavádí se některé prvky, které byly dříve upozaděné, nebo se plně nedodržovali. Ať už se jedná o celoroční bodování jednotlivců, či clanů, případně Neskenonské samolepky, řádně se vede kronika.

1. středisková rada¹⁶⁷ Thecumty se uskutečnila 13. ledna 1970. Neskenon zde zastupuje Jiří Kafka, který přebírá od Zdeňka Ruffera ve funkci tajemníka střediska. Na radě se seznamovali se s články z Tribuny, vztahující se k integraci Junáka a Pionýra do ČUDO. Doporučilo se chodit na okresní radu Junáka vedoucím oddílů a kmenů, obecně se pak řešila situace s tiskovinami ve středisku a periodiky Junáka, kterých se dotýkaly změny.¹⁶⁸ V březnu je sice ještě Ivan Makásek požádán A. Machovou a V. Janíkem o dodání kapitol pro jejich vznikající příručku pro rovery, k odpovědi se však dostává až v květnu, a to situace směřovala ke konci Junáka.

Už v červnu 1970 Neskenon přechází do obvodu Prahy 4, pod tamní ODPM jako VTO Neskenon.¹⁶⁹ Důvodů mohlo být vícero, ale hlavní zmiňovaný je vybavení pionýrského domu Prahy 4, které se nacházelo v Braníku a mohlo tak nabídnout podmínky pro vodáckou činnost.¹⁷⁰ Pokud se někde dají stopovat v Neskenonu kořeny ilegální skautské kořeny, tak je to v tomto období. Kronika je plná výstřižků novin, hesel, poukazování na nespravedlnost režimu vzhledem ke skautům a bojovného ducha.¹⁷¹

Zároveň Neskenon včasným přestupem může fungovat dál, i když ví, že za tento krok je v povědomí místních vedoucích pracovníků a úředníků s mládeží. Postupně do něj přestupují skauti, kteří opouštějí rozpadající se a zanikající oddíly. Je k roku 1971, kdy má Neskenon relativně starší členskou základnu (cca 15-18) a i to je možná jeden z důvodů, proč Jiří Kafka povolává Makásku jako šamana, aby uvedl v chod systém orlích per a další

¹⁶⁷ Dokument je tak opravdu nadepsán. Jedinné vysvětlení je, že se jedná o 1. střediskovou radu toho roku, jinak si nedokážu představit jeho předchozí fungování.

¹⁶⁸ Archiv LLM. Zápisy z Tecumty. Zápis z 13. 1. 1970. Str. 1-2.

¹⁶⁹ Tamtéž. Dekret č. 0185

¹⁷⁰ BŘEČKA, Bruno. *Kronika čs. skautského hnutí do roku 1990*. Brno: Junák, 1999, s. 256. ISBN 80-238-5564-6.

¹⁷¹ Archiv LLM. IM_K10 Kronika Neskenonu 1968-70. Str. 90-96

náležitosti, kdysi napsané ve Stezce Neskenonu. Další by mohl být ten, že ke konci 60. let se spřátelil s Pavlem Döllingerem, který vedl více woodcrafterský oddíl na Praze 5. Snad proto, aby uvolnil místo pro další, kteří mohli získat zkušenost s vedením kmene, Kafka z kmene v roce 1972 odchází do kmene Döllingera – Tuscarora.

3.3.4. *Kříže a proměny 1971-1978*

Ještě, než Owigo resignoval na post náčelníka, započal nejvýznamnější proměnu kmene v jeho historii. V kmene se objevuje spousta tradičních akcí (Bílý náčelník, Šachový turnaj, Wantulský přebor, Tawiskara, všestranný bojovník etc.), které jsou po dlouhá léta součástí Neskenonu. Vzpomene se na mrtvé a každý rok jede v září Neskenon uctít smrt svých dvou bývalých soukmenovců, stavbou pietních věžiček na Alcazaru. Velkou proměnu zažil oddíl tím, že začal tábořit jen v týpích a postupně připojil do svého programu více lakros. Nejdůležitější je však pro samotný Neskenon změna a vytvoření zákoníku, zavedení rady orlích per, plnění orlích per, vigilie a následné sněmy. Postupně se přidávají i Neskenonská sněmovní roucha. Tím se odkloní od určité své skautské formy a přikloní se k woodcraftu. Toto období se dá bez nadsázky označit za dlouhou výstavbu oddílu. Na tu navazuje po vícedenní volbě náčelníka, Ivanem Makáskem zaučený do vedení oddílu, Roman Splítek – Šakoh. Zavedl časopis Wampum, Neskenonskou heraldiku, negativní motivaci v podobě černé desky, černé bedny apod. Naopak novým šamanem se po Hiawatovi stává Čiksika, vedení oddílu se obměňuje. Neskenon začne jezdit i na svá zimní táboření, a i stylovost táboření v týpí se propracovává díky překladům metodických zahraničních knih Čiksiky a Tarhy. Oddíl navazuje spolupráce s Tuscarorou a dalšími oddíly ve formě lakrosové ligy. Byl to také Jiří Kafka, který oběžníkem Ondaqua dával dohromady bývalé členy oddílu. Někteří později tvořili základ Taraxaca. Období, kdy se tedy tato soc. skupina pozdějších ochranářů těsněji dávala dohromady, bylo 1971-1973.¹⁷²

S tím přišla i první vážná krize.¹⁷³ Při zásahu StB na Tuscaroru, se po půlroce od toho projeví negativní dopad na Neskenon. Ten je donucen odejít z ODPM pod ČSTV. To je mu umožněno, i díky tomu, že se podařilo získat podepsané potvrzení o hmotném vyrovnání oddílu a ODPM. Nakonec nachází střechu v Chopinově ulici, ale až potom, co

¹⁷² Archiv LLM. Fond Hiawataha. Neskenonské listiny a dokumenty.

¹⁷³ BŘEČKA, Bruno. *Kronika čs. skautského hnutí do roku 1990*. Brno: Junák, 1999, s. 265. ISBN 80-238-5564-6.

začne oddíl nové období „*pod železničním mostem*“.¹⁷⁴ Během roku zemře také jeden aktivní člen kmene na otravu plynem. Byla to po konci 60. let další vážná krize oddílu, při jejíž příležitosti vzniká jako záštita pro Neskenonské starší vedoucí 68. z. s. TIS Taraxacum. Které sdružuje několik TJ z ČSTV.¹⁷⁵

Z podnětu náčelnictva je v roce 1976 podporována tábortvůrčí činnost mladších, a to formou dalších kmenových časopisů. Příkladem je PRT (Plno Rad Turistům, které má na svědomí Hogan a Šingas), nebo později Bibaged č. 3. Smysl je zřejmý, jedná se o pobavení čtenářů a pozvednutí nálady kmene humorem a krátkými příběhy. Zároveň toho roku se náčelníkem Neskenonu stává Čiksika. Jeho období je z dochovaných materiálů bohaté na metodické materiály a kurzy, které směřuje na ohnivce a Owačiry. Ohnivecký Wampum je tak nejen metodikou, ale i shrnutím, kolik metodické práce tehdejší náčelnictva Neskenonu udělala. Kolik doporučitelných článků pro vedení clanu, nebo rady orlích per mohou členové najít ve Wampumu, je toho odrazem.¹⁷⁶

3.3.5. *Nenápadné vlivy na oddíl v 80. letech*

V 80. letech se nedá mluvit o tak velké proměně struktury oddílu, jakou prošel na začátku a v průběh let 70. a spíše na něj dopadají táhlejší procesy a jevy. Jedním z nich je generační obměna v oddíle, která nastává přelomu zmíněných desetiletí. Z toho důvodu se oddíl více zaměřuje na získávání nováčků a doplňování stavu oddílu. Jedná se o většinu funkčního období náčelníka Tagayutaha. Péče o nováčky, se pak mění po jeho období. Nejdříve je jeden ze 4 clanů vyčleněn jen pro nově příchozí, k roku 1987 vznikne clan Úhořů, jako obdoba skautských vlčat.

V období přestavby v sovětském svazu si Alexandr Jurčak všímá humoru, jako nástroje rozkladu, ventilace nespokojenosti a frustrace, ale i bezmoci politického vedení. Důsledek je ztráta autority pro neschopnost reagovat.¹⁷⁷ Něco obdobného se nachází i v 80. letech v Neskenonu. Zatímco humor ze 70. let byl společně přijatelný, protože šlo určitou expresí pospolitosti a humoru, v 80. letech je to pohrdání, případně znevažování rituálů a tradice v jiné míře. V tomto období se proměňují i knihy přání a stížností. Jsou hodně

¹⁷⁴ SPLÍTEK, Roman. 4. Stezkou Neskenonu. Samizdat. Praha, 1977. Str. 108-110

¹⁷⁵ BŘEČKA, Bruno. *Kronika čs. skautského hnutí do roku 1990*. Brno: Junák, 1999, s. 258. ISBN 80-238-5564-6.

¹⁷⁶ Ohnivecký Wampum. Neskenon. 1980

¹⁷⁷ JURČAK, Aleksej. *Bylo to na věčné časy, dokud to neskončilo: poslední sovětská generace*. Přeložil Přemysl HOUDA, přeložil Veronika HOUDOVÁ. *Politeia (Karolinum)*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2018. Str. 256–2 98

materialistické a zpětně vnímané členy. Zároveň tehdejší vedení zmínilo zpětně citelnou bezmoc, se kterou nedokázala členy přimět k větší vážnosti a úctě, ke kmenový obřadům a tradicím.

Jak se postupně obměňovali mladší členové Neskenonu, někteří z nich pochyťovali už od začátku Neskenonské „drsňáctví“. Ať už to bylo obecně větší tendencí k násilí ve společnosti, či to umocňoval čistě klukovský oddíl v Neskenonu, není zaznamenáno.¹⁷⁸ Zvyšují se nicméně ve Wampumech, kronikách, o tom, že degandawida, či náčelník byly nuceni zasáhnout proti špatné morálce, neposlušnosti apod... v oddíle. Je přitom možné, že se opravdu jednalo o určitou atmosféru v oddíle, jelikož kriminalita a násilnost mládeže narostly dramaticky až v 90. letech. Ve vzpomínkách pamětníků se tak mísí slovo šikana, s chlupským prostředím. Ani žádný masivní odchod členstva se neudál. Ba naopak, okolo roku 1987 byl s přehledem nad 30 členy.

Průvodním jevem stability kmenového zřízení, ale změny poměrů, byly volby 1983, ve kterých nebyl zvolen náčelník, i když byl kandidát Sinamatha. Konkrétní důvod, proč se tak stalo, není úplně znám. Znamenalo to však přerušování generačního přechodu vedení, které bylo nastaveno předchozími náčelníky, kteří se stali členy Neskenonu na začátku 70. let. Relativně mladí členi v roce 1983 odmítli navíc kandidáta s vědomím, že není jiného. Oddíl tak vedl degandawida Kanozewa. Podobná situace se opakovala i další rok, kdy byl zvolen do vedení kmene degandawida Sahwa. Až od roku 1985 byl zvolen řádně náčelníkem Kanozewa. Tato mezera však znamenala 2 roky určitého interregna, během kterého nebylo dominantní postavy, která by vedla kmen. Během této situace se paralelně rozjížděla činnost Midewiwnu. Iniciativa tak tou dobou rozhodně nebyla na straně Neskenonu

Další změnou, kterou Neskenon prochází jsou nové inspirace a hry. Při pozorování jeho kronik a záznamů z druhé půlky 80. let, se nedá zbavit dojmu, že i do oddílu došla globalizace.¹⁷⁹ Program je tvořen nejen inspiracemi z divokého západu, ale je zaměřen hodně na cestování po světě, hlavně po zemích, které byly bývalé britské kolonie. Tato inspirace a nové pojetí organizace kmene vychovává relativně silnou generaci členů

¹⁷⁸ VILÍMEK, Tomáš a TŮMA, Oldřich (ed.). *Projevy a podoby protirežimní rezistence v komunistickém Československu 1948-1989. Česká společnost po roce 1945*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2018. Str. 237

¹⁷⁹ KALINOVÁ, Lenka. *Konec nadějí a nová očekávání: k dějinám české společnosti 1969-1993. Historie (Academia)*. Praha: Academia, 2012. Str. 212

Neskenonu, za upozadění některých tradičních Neskenonských aktivit. Ty jsou nahrazeny novými inspiracemi, podněty, hrami a účastí na akcích Midewiwinu.

3.3.6. *Proměna a krize od perestrojky, po konec oddílu*

V posledních letech před rokem revolucí z roku 1989 se oddíl Neskenon stabilizoval s novým náčelníkem. Jeho efektivní a inovativní vedení však pro dlouhá léta přísně tradicemi a rituály řízeným oddílem, mohl znamenat rozpad určitého úzu, či tradičního konsenzu vedení kmene.¹⁸⁰ Obzvláště, když se vychovávalo osobním předáváním zkušeností z owačiry na členy. Určitý návrat ke kořenům signalizovalo zvolení šamana Itazipy novým náčelníkem kmene v roce 1988. Jeho pojetí znamenalo opatrný návrat k původním akcím a tradicím, ale také programovým inspiracím ze starších období. V důsledku volby, která měla velké množství kandidátů, vyvrcholila ve kmeni další generační obměna a oddíl se tak velmi omladil. Zároveň již docházelo pozvolnému rozpadu moci na straně politického vedení. Čehož si podvědomě, spíše než záměrně, všímali i jednotlivci a skupiny.¹⁸¹ Období před listopadem 1989 byl ve znamení aktivity společenství Midewiwin, které se scházelo čím dál častěji, prohlubovalo svoji spolupráci ve větší intenzitě a v září 1989 dokonce organizovalo vzdělávací a výchovný kurz pro své ohnivce.

Události 17. listopadu tak zaskočí Neskenonce na výpravě, nicméně již 20. listopadu se aspřátelené oddíly okolo Taraxaca a Midewiwinu rozhodli zprovoznit ve Spálené ulici Skautskou informační službu. Neskenonec Jiří Macek – Čiksika iniciuje obnovení střediska Tecumtha. První středisková rada se koná 9.12.1989. Na bázi Midewiwinu tak chtějí spojit fungující Pražské kmeny do střediska. Prvotní program zní: *„jak to bude možné, zaregistrují se v Junáku. Ve formě střediska máme možnost prosadit co největší množství našich specifických požadavků a zachovat si tak v rámci junáka naši specifiku ind. kmenů.“*¹⁸² Jednání se tedy účastní Neskenon, Konestoga, Tussilago, Oswego a Sihasapa. Pro kmeny je to velký závazek, jelikož nyní mají záštitu, klubovny, majetek a infrastrukturu vybudovanou pod různými jinými organizacemi (Různá T. J., Svazarm...). Zúčastněné kmeny se domlouvají se na fungování potenciálního střediska a volby vedení.¹⁸³ Vedení bylo zvoleno: Náčelník – Čiksika, podnáčelník –

¹⁸⁰ PULLMANN, Michal. *Konec experimentu: přestavba a pád komunismu v Československu*. Praha: Scriptorium, 2011. Str. 120

¹⁸¹ TŮMA, Oldřich a VILÍMEK, Tomáš (ed.). *Opozice a společnost po roce 1948. Česká společnost po roce 1945*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2009. Str. 202

¹⁸² Archiv LLM. Zápisy z Tekumthy. 1. setkání rady 3. střediska Tecumthy.

¹⁸³ Tamtéž

Lelašikah, podnáčelník – Akwiah, písmák Susquehanna. Již během procesu obnovení střediska Tecumtha se pokusily kmeny domlouvat za pomoci nepravidelného zpravodaje *Letící šíp*. Postupně tak dochází k práci s materiály a periodiky výchovného charakteru. Systematicky je šířena jak skautská metodická literatura, tak Stezky Neskenonu, materiály pro OP a Kult ohně.

O 21. 3. 1990 a tedy čtvrtém setkání rady, středisko fungovali bez registrace v organizaci. Na této radě bylo dohodnuto zaslání registrace: 3. Neskenon, 77. Shawnee, 3. Roveři, 15. Tussilago, 46. Konestoga, 47. Oswego, 64. Sihasapa, 76. Pisila, 85. Oldskaut. S obnovením Junáka začala i snaha na ucelení a dodržování krojových pravidel a pomoci dětem z Rumunska (po změně režimu v Rumunsku se jedná o děti z Banátu, které uprchly před nejistou situací v zemi). Přechod však nebyl jednoduchý právě kvůli různým právně-finančním závazkům oddílů. Vznikl tak i černý fond na pomoc kmenům, které nestačili na byrokratické a finanční nároky v době přechodu. Po letních táborech odchází ze střediska Oswego, protože nechce nahradit své kmenové sliby za skautské.¹⁸⁴ Ale z jednotlivých zápisů střediskové rady je zřejmé, že finanční a byrokratické nároky v Junáku jim dělali značné potíže. Ke sklonku roku 1990 proběhne uspokojujivá kontrola revizní komise. Jen vyúčtování letního tábora Konestogy bylo ukradeno a v mezičase zaniká kmen Sihasapa. Až později se dostávají členové Tekhumty k tomu, k čemu chtěli, a tudíž výchovné práci ve svých kmenech. Připravuje se tak lesní škola a rozpadá se Konestoga.¹⁸⁵ V čase února 1991 se členové rady střediska Tekumthy dostávají do kontaktu s Ligou lesní moudrosti a její práci s Orlími pery. Zbývající funkční kmeny – Neskenon a Tussilago absolvují letní tábory a vydávají roverskou příručku Hiawathy „Služba“. Zároveň po letních táborech končí ve funkci náčelníka střediska Jirí Macek a na jeho pozici nastupuje Martin Šorm – Itazipa. Zbylí členové Sihasapi oznamují odchod do LLM a další kmeny mluví o přechodu do této organizace.¹⁸⁶ Vedení organizace k 22.10.1991 je: „*Náčelník – Itazipa, Zástupce – Warapa, Hospodář – Dana, Tajemnice – Tawiyela, Zdravotník – Gita, Předseda revizní komise – Stantislava Hantlová.*“ Neskenon se místy objevoval i v tisku Junáka, většinou zprávou z činnosti.¹⁸⁷

¹⁸⁴ Archiv LLM. Zápisy z Tekumthy. 8. setkání rady 3. střediska Tecumthy.

¹⁸⁵ Tamtéž. 11. setkání rady 3. střediska Tecumthy.

¹⁸⁶ Tamtéž. 17. setkání rady 3. střediska Tecumthy.

¹⁸⁷ *Junák: časopis pro dospívající mládež: list Junáků-skautů Republiky československé*. V Praze: Emil Šolc, 12.1991, 34(24), Str. 3

Zimní tábory kmenů navíc podpoří LLM i finančně. Začátkem roku 1992 se i stupňují nároky kontroly ze strany ORJ na Praze 3 na tamní střediska.

Neskenon 28.4.1992 bodovaných ve kmeni 15+ 9 úhořů. Samotný oddíl a některé kmene Midewiwinu trápí nový vznikající časopis: „*Hiawatha mluví o skautském sněmu a o novém Wampumu Neskenonu. Rozproudila se ostrá debata na téma Wampum. Pro nedostatek času zakončena.*“¹⁸⁸ V létě 10.6.1992 dochází k rozkolu s Junákem, který je v zápise zmíněn jako „-krize/hl. skautská ideologie“. Týkalo se to čekatelských zkoušek a jejich požadavků. Poslední dochovaný zápis v archivu LLM je č. 26. z 22.9.1992. V něm se domlouvá uskutečnění velkých her a je zde zpráva, která směřuje k rozpadu střediska: „*Tussilago odchází ze střediska z důvodů nesouhlasu s junáckou politikou a přetvářování. Klubovnu mají do konce roku, potom výměna s Konestogou. Peníze vyrovnány.*“¹⁸⁹ Další zhoršení situace vzniká v říjnu, kdy jsou oznámeny domy, které půjdou v rámci privatizace na prodej. Mezi nimi je i klubovna střediska Tecumtha. Do tohoto období se taky dle pamětníků řadí přechod Neskenonu na indiánský styl oblečení a další severoamerické symboliky.¹⁹⁰

V roce 1993 je Neskenon již součástí třetího výroční sněmu LLM (18.-20.6.1993), do které přešel po rozpadu střediska Tecumtha. Plní vstupní proces a snaží se najít novou půdu pod nohama v období změny klubovny. Také je změna náčelníka kmene. Odchází Čapa a místo něj vedení přejímá Gallichvio. Dle všeho se ale kmen zapojil do činnosti LLM aktivně. Nabídl například klubovnu v Kolínské na akci „21.1.1994 Malá lóže nelení Mystika a ohnivectví, zvl. neskenonský typ jako příklad“. Účastnil se Kiwendothy LLM, kde se jeho chlapci umístili v některých disciplínách vysoko.¹⁹¹ Posléze i uspěl v absolvování lesní školy. Zároveň řeší mládežnické oddíly a jejich vedoucí nové požadavky na odpovědnost, regulace a vstupy MŠMT, které jdou proti zaběhlé praxi autonomního programu klanů v oddílu.

Neskenon se objevil dále v kronice Ligy lesní moudrosti v podobě přepsaného článku z Bizoního větru. Ten byl o táboře Neskenonu, který se konal u řeky Blanice a byl nazván táborem Prchající Straky. Tábora se účastnily 4 clany (Mohawk, Onondago a Cayuga

¹⁸⁸ Tamtéž. 23. setkání rady 3. střediska Tecumthy.

¹⁸⁹ Tamtéž. 23. setkání rady 3. střediska Tecumthy.

¹⁹⁰ Osobní archiv autora. Rozhovor s Čapou. 0:19:00

¹⁹¹ Archiv LLM. Kronika LLM 1990–1995 Str. 89 Na Kiwendothě Neskenon. Do 9. let Červík z Neskenonu 2. a Pavel z Neskenonu 3., 12-14 let 1. Rarach z Neskenonu

spolu s Úhoří). Dle všeho na táboře bylo okolo 20 lidí. Hrál se celotáborová hra na motivy Aztéků a k vyhodnocení dospěla celoroční hra „Tanec slunce“.¹⁹² Období, kdy Neskenon vedli bratři Adámkové, bylo posledním, kdy se podařilo na chvíli získat víc členů, než kolik jich odešlo. Tento trend se bohužel pro Neskenon nepodařilo udržet. A tak i přestože náčelníci Shagwates a Akatewíta nabízejí aktivní program a snaží se přimět své členy k činnosti, nedaří se a činnost kmene upadá.

Poslední velkou událostí Neskenonu byla jeho oslava 35. narozenin. Na tu zval zájemce z řad skautů a woodcraftery již v předstihu různý tisk.¹⁹³ Oslava se měla udát v divadle Jiřího Grossmana a sál byl zaplněn, doplněn o vystoupení skupiny Taxmeni.¹⁹⁴ Na akci dorazili i zástupci výnamných dětských organizací.¹⁹⁵ Na internetu tak zůstal po Neskenonu jen jeho pomyslný peitař: „Dlouhou Cestu ušel kmen Neskenon a ač nebyla prosta zakopnutí i pádů, téměř čtyřicet let nepřetržité činnosti za sebou nechalo nezaměnitelnou Stopu. Ohně Neskenonu vyhasly na 94. Sněmu staroslavného Onondaga roku 2003. Staří členové založili s nadějí v srdci Občanské sdružení Neskenon a doufají, že ještě přijde den, kdy budou rozfoukány zdánlivě mrtvé uhlíky v ohništi Dlouhého domu a přijede náčelník v bílé kánoi...“¹⁹⁶

3.4. Spřátelené oddíly, Midewiwin

V této části je podstatné, osvětlit a předestřít sociální síť spřátelených oddílů, z které mohl Neskenon čerpat pomoc, informace, či v ní působit. Právě tím, jakou měl oddíl pozici ve vztahu k dalším podobným, či spřáteleným oddílům, mohlo symbolizovat jeho sociální kapitál. Případně, čím více podobných skupin používalo jeho symboliku, rituály a přístupy, tím to vybízelo Neskenon k určité interakci. Tím lépe se dá případně definovat jeho pozice.

¹⁹² Tamtéž. Str. 84

¹⁹³ *Večerník – Praha: list všech Pražanů*. Praha: Pragoprint, 2000(263), s. 4. ISSN 1210-1117.

¹⁹⁴ *Večerník – Praha: list všech Pražanů*. Praha: Pragoprint, 2000(268), s. 15. ISSN 1210-1117

¹⁹⁵ *Junák: časopis pro dospívající mládež; list Junáků-skautů Republiky československé*. V Praze: Emil Šolc, 22.01.2001, 43(5), s. 40. ISSN 1211-5231.

¹⁹⁶ Dostupné z: https://www.woodcraft.cz/index.php?&right=historie_midewiwin&clan=cs&clanek=neskenon

3.4.1. Sociální „bublina“ Neskenonu

První spřátelené oddíly Neskenonu tvoří oddíly Psohlavců, se kterými byl kmen spjat v letech 1965-68. Ty se setkávaly se na střediskových srazech, případně na společných výpravách, či událostech. V od roku 1967 do cca půlky 70. let tvořili společenskou niku Neskeno, R.K. Šavani, R. K. Mawaden a kmen Venedů, se kterými vycházel ze společného střediska Thecumtha. Do obou R. K. navíc odcházeli v tomto období starší členové Neskenonu, aby zde působili jako roveři. Případně se vraceli vypomáhat zpátky do oddílu.

Mezi dlouholeté funkční spřátelené oddíly Neskenonu se dá do 90. let počítat tzv. chlapecká Pětka a dívčí Sedmička. Oddíly, které se znali se zakladatelem oddílu Ivanem Makáskem z doby, kdy společně působili pod Psohlavci. Někteří pamětníci však zmiňují, že oba zmíněné oddíly, měly k sobě blíž než Neskenon k nim. Roli v tom údajně hrála inspirace programu kmene v severoamerických indiánech, nebo i to, že Pětka a Sedmička měli skrze skauting větší vztah ke křesťanství. Neskenon měl nicméně s Pětkou a Sedmičkou několik tradičních akcí, podniků a událostí, mimo jednotlivé výpravy. Oddíly se spolu scházeli na sportovních událostech, jakým byl Běh do Zámeckých schodů, Memoriály Jardy Lombirského, Vladimíra Koláře, či M. Tubra.¹⁹⁷ Mezi další společné akce patřila pěvecká soutěž Psí vzdechy, nebo časem tradice trávení jarních prázdnin s dívčím oddílem Sedmička. Společné cesty těchto oddílů se rozdělí v průběhu 90. let, což souvisí s tím, že oddíly v té době patřily pod různá střediska.

Kmen také udržoval kontakt v 70. letech s pionýrským oddílem, který po něm přebíral jeho klubovnu v Nitranské ulici, či s oddílem Sov z Vršovic. Těmto přátelství Neskenon vděčí za určité materiály, propozice a tiskoviny. Aspoň na začátku 70. let, využíval i za účelem ilegálního tisku své kontakty.

Oddílem, se kterým Neskenon spolupracoval na jiné rovině než s ostatními dosud zmíněnými oddíly, byla VTO Tuscarora, vedená bývalým náčelníkem Jiřím Kafkou – Owígem a Pavlem Döllingerem – Minewakanem. Klany Neskenonu a Tuscarora společně zápolili v lakrosových klání na Brdech, nebo na hřištích v Praze. Jejich přehledy a výsledky jsou jak ve Wampumu, tak v časopise Ajagů Tuscarory.¹⁹⁸ Do těchto lakrosových zápasů a turnajů se zapojil i oddíl Bílý orel, vedený Jiřím Červinkou – Brkem a Martinem Sengerem

¹⁹⁷ Archiv LLM; Fond Hiawata. IM_K13 Kronika Neskenonu 1977-80. Str. 58

¹⁹⁸ Tamtéž; Fond Tuscarora. Ajagů, 1. a 2. ročníkové vydání. 1972-1976.

– Tulákem. S tímto oddílem Neskenon zažil několik výprav a například orientační běh. Na rok 1974 jmenované oddíly dokonce uvažovaly o vytvoření volného uskupení oddílů s inspirací v kmenech původních obyvatel Severní Ameriky. Jeho detailního podoba však nebyla finalizována a byla příliš optimistická. Ani nejbližší oddíly ze zmíněné trojice – Neskenon a Tuscarora, neměly v době před létem 1974 natolik blízko, aby se dalo mluvit o těsném sblížení oddílů. Bílý orel byl svým programem, založeným na experimentální archeologii, spíše vzdálen pojetí dvou výše zmíněných oddílů. Plánované táboření oddílu na východním Slovensku se tak neuskutečnilo z důvodů zásahu Stb ve VTO Tuscarora. Neskenon ten rok tábořil sám. Tehdejší vedoucí aktéři přehodnotily plány a iniciativy ke sdružování jednotlivých oddílů s vědomím a podezřením, že i v jejich prostředí mohou být spolupracovníci StB.

Dalším oddílem, se kterým Neskenon přišel do kontaktu, byly Stopaři Praha. Jejich vedoucím byl Dušan Ziegler, který byl ovlivněn Neskenonskou výchovnou a metodologickou literaturou. Stalo se tak na konci 70. let, kdy byl náčelníkem Čiksika, a i v důsledku jeho přičinění se oddíl Stopařů ke konci roku 1978 přejmenoval na kmen Huronů na základě indiánské inspirace. V prosinci toho samého roku se dle kroniky Neskenon účastnil hry po Praze na pozvání oddílu Sov. Podle pamětníků dopadla velmi nešťastně. V důsledky velmi naivní organizace, a tedy chození mládeže po ulicích se svíčkami, se k dotyčným sjížděli policejní vozy.¹⁹⁹ I takové momenty přispívali k motivaci se nesdružovat, anebo jen na osobní bázi. Neskenon se tak radši omezoval prostřednictvím lakrosové ligy na již sobě známé oddíly. Takovými byla např. po roce 1974 přejmenovaná Tuscarora, později známá jako Viktorka, nebo Devadesátka.

Kontakt a spolupráce na vzniku kmene Huronů se však ukázal být přelomovým krokem. K roku 1981 se z oddílu oddělila jeho početná část v čele s Pavlem Zieglerem a založila kmen Alcatraz, který je organizován po vzoru Neskenonu. Jako šaman zde působil Čiksika, který také vysvětlil prvního kmenového šamana mimo Neskenon Vladimíra Hulína – Lelašikaha.

Sobě podobné oddíly, vycházející z Neskenonské metodiky a přístupu, pak zakládají společenství Midewiwin. Tomu je věnována podkapitola níže. Společenství znamená pro

¹⁹⁹ Archiv LLM. Fond Hiawata. K13 Kronika Neskenonu 1977-80. Str. 38.

Neskenon kontakt s postupně vznikajícími a měnícími se spřátelenými oddíly. Mezi ty, se kterými spolupracoval nejaktivněji, se řadí Tussilago, Konestoga, Sihasapa a Osswego. V rámci společenství Midewiwin se jedná o již o spolupráci, která se časem prohlubuje. Mezi kmeny společenství se nachází některé i v Zábřehu, nebo Neratovicích. Kontakt s nimi však byl spíše na osobní než celokmenové bázi. Neskenon absolvoval také dva tábory se dvěma oddíly. Jedním byl příbramský oddíl Mohawků, vedený bývalým náčelníkem Šakohem. Oba celky absolvovali společný letní tábor v roce 1993 hlavně z praktických důvodů. Druhým byl 68. oddíl z kmene Kaughnawaga. S ním měla být na letním táboře 1994 dohodnuta vzájemná dlouhodobá spolupráce obou oddílů s tím, že vytvoří uskupení „*Ligy Neskenonu*“. K nezájmu, neúspěchu a praktickému nenaplnění této iniciativy z obou stran se hlásí jak pamětníci, i prameny.²⁰⁰

3.4.2. *Midewiwin*

Sociální síť spřátelených oddílů Neskenonu a další do ní přidružené skupiny, či jednotlivci, se nedá rekonstruovat, aniž by byl zmíněn Midewiwin. Toto společenství ohnivců a kmenů vzniklo v roce 1982 a je aktivní v ČR do dnešních dnů. Z důvodu respektování jeho tradic a zvyků, se tento text hlavně zaměří na základní informace a ty, které souvisejí s Neskenonem. Hlavními iniciátory jeho vzniku byly Jiří Macek – Čiksika a Vladimír Hulín – Lelašikah. Velký podíl na samotném vzniku oddílu podobných Neskenonu má bezpochyby Ivan Makásek, který jeho cestu a přístup zprostředkoval ve svých metodických publikacích *Kult ohně*, *Stežkou Neskenonu* a *Služba*. Ty doplnila metodika a literatura, která vznikala při ustavování kmene v 70. letech. Midewiwin tak byl vyvrcholením osobní spolupráce několika vedoucích a rozšíření systému Orlich per do dalších oddílů, které vznikali v důsledku zániku Junáka a mnoha skautských oddílů. Postupně se spojující skupinky hledali nový, případně i bezpečný program, který pro sebe našli v Orlich perech.

11. září 1982 se tak sešlo 11 zástupců pěti kmenů (Alkatraz, Huroni, Neskenon, Cherokee...) na Brdských Manádách. Tomuto významnému momentu předcházelo několik dní diskusí, debatování a sjednocování společného přístupu. Kmeny se dle zápisu

²⁰⁰ Archiv LLM. Fond Hiawata. MAKÁSEK, Petr. *Cestou Neskenonu*. Praha, 1998.

shodly na systému evidence a zápisů, konkrétně pak i společné evidence lesních jmen a zpřístupnění knihy vigilí. Společné řešení nových Orlich per a Mistrovství, udílení šlechtických stupňů apod... Důležitá byla shoda na dalším formátu setkávání, vzájemném kontaktu a podpoře. Tak proběhl vznik Midewinu, později přejmenovaného Midewiwinu.²⁰¹ Úvodní působení Neskenonu ve společenství přitom bylo velmi opatrné. Náčelník Tagayutah tehdy k podniku nepojal důvěru. První setkání na Brdských Manadách se tak za Neskenon zúčastnil Martin Šorm Itazipa a Jiří Friedl – Leekwenai. Oba zástupci dostali instrukci se sice akce zúčastnit, ale k ničemu se nezavazovat, nic neříkat.²⁰² I později měl kmen velmi obezřetný přístup k akcím Midewiwinu a zásluha na propojení se společenstvím, případně pozitivní působení Neskenonu v něm, se nedá upřít šamanu Itazipovi. I přestože společenství zahrnovalo celé kmeny, bylo drženo v tajemství a týkalo se po několik let defacto jen několika desítek lidí.

Postupně se jednotlivé kmeny pouštěli do opatrného prohlubování vzájemné provázanosti. K roku 1983 se začali zpravovat o vnitřních poměrech ve kmenech. Vymýšlela se nová mistrovství, probíhala koordinace zápisníků, dekretů OP, nebo i táboření v týpí. Těmi se sdružovali i v symbolické rovině znaků, které na ně malovali. Postupně vznikl i nápad na uspořádání Indiánských her, které zablokoval do znění názvu Neskenon. Postupná spolupráce dívčích a chlapeckých kmenů, měla v širším formátu podobu v akci, nazvané Velké hry. I na nich se ovšem Neskenon nehodlal moc zapojit, ani otevřít ostatním Midewiwinským kmenům a jeho členům. Vnímá je jako něco trochu jiného, hlavně kvůli používanému oblečení na táboření. Tehdejší Midewiwinské kmeny došli v inspiraci původními severoamerickými obyvateli dál než Neskenon. Připodobnili se jim i svým táborovým oblečením a dalšími prvky, což trampsky, a i více skautingem ovlivněný Neskenon vnímal s despektem: *„V půlce osmdesátých let ... vidíme ten tábor jak oni tam zrovna hráli lakros nebo něco... a teď tam skákali v těch bederních rouškách. Měli tam i holky. Který tam nebyly v bederních lůžkách, ale měli nějaký takový, prostě taký roucha roušky a teď jak jako přestávají brát a jak na nás koukají, že Neskenon, Neskenon a my jsme tak jako byly takový, jako že jsme byly naučený,*

²⁰¹ Archiv LLM; Fond Tuwanakha. Midewiwin. Korespondence 1982.

²⁰² Osobní archiv autora. Rozhovor s Itazipou. 0:28.52.

že indián umí pobrdat jo jako tvářit se pobrdlivě a tak dále tak tohle všechno jsme si tam tak jako tak jsme si tak jako trochu separovali a moc jsme se s nimi jako nebavili...“²⁰³

K roku 1986 společenství zavádí centrální systém vigilií 1986 a dokonce prohlubuje i spolupráci a vnímání dívčích oddílů. Ty jsou zajímavým fenoménem tohoto uskupení. Ve spolupráci s woodcraftem dotčeným Midewiwin jsou některé z nich a opět spíše skrze významné vedoucí, v kontaktu od počátku 80. let. Právě v tomhle desetiletí se dá hovořit v české společnosti o nerovnoměrném postavení žen.²⁰⁴ Dívčí kmeny se snažily emancipovat a získat rovnou pozici v rámci Midewiwinu. Zajímavě se jednotlivé ženy a dívky nezastavily na pozici šamana a stále prosazovali rovnocenné pojetí v Midewiwinu jak mužů, tak žen. Výsledkem bylo v roce 1988 setkání dívčího Midewiwinu a následně i upravená Orlí pera pro dívky. Ve stejném roce proběhlo určité centralizování společenství, a to ustanovením vedoucí osoby bibageda Midewiwinu.

Sledování vlivu dívčích oddílů na prostředí mládežnických oddílů je podstatné. Nejen, že se chlapecké oddíly chovají jinak, ve společnosti dívek, ale nutí je to i přizpůsobit společný program, aby byl vyvážený pro obě strany. Naopak dívčí oddíly motivoval k absolvování v obměnách tradičních chlapeckých her a aktivit.

Samotným vyvrcholení činnosti byla Lesní škola v září 1989 ve Mšeně. Definitivně se tak stvrдила i metodicko-výuková spolupráce kmenů Midewiwinu a za domluvy jejich jednotliví členi absolvovali společný kurz. Získávali tak společné penzum znalostí, ze kterého měli vycházet v další činnosti. S příchodem událostí 17. listopadu jsou tak kmeny Midewiwinu v relativně připravené pozici s aktivní komunikací. Rozdělují se sice v roce 1990 dle působení (Praha a Morava) do různých organizací mládeže, ale stále udržují kontakt. V období 90. let se Neskenon plně zapojil do Midewiwinu a obzvláště s jeho pražskými kmeny silně propojuje vlastní činnost a aktivity. V období změn 90. let, které mnozí pamětníci označují za divoké a chaotické, se některé rozpadají. Další čl v pražském středisku Thecumtha tlaku, ze strany obvodní rady Junáka, pro svůj odlišný svéráz. Postupně pak Midewiwin přechází a působí v Lize lesní moudrosti. Díky ní také pozbývá jednoho ze svých smyslů a totiž evidence Orlich per. K roku 1991 je vydána Kniha orlich

²⁰³ Osobní archiv autora. Rozhovor s Wunestonem. 0:56:20

²⁰⁴ TŮMA, Oldřich – VILÍMEK, Tomáš (eds.). *Pět studií k dějinám české společnosti po roce 1945*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v.v.i., 2008. 263 s. Česká společnost po roce 1945, sv. 5. Str. 129

per pro Malou lóži.²⁰⁵ K roku 1997 je pak vydán nový svitek březové kůry. Neskenon se za náčelníků Čapy, Gallichvia a Shagwatese aktivněji a jako celek zapojuje do aktivit společenství, a to až do svého konce.

3.4.3. *Neskenon a jeho pozice*

Midewiwin měl i ten význam, že za roky své existence nabízel uplatnění a další úroveň činnosti v rámci oddílů a kmenů. Tím držel v daném prostředí déle a více zkušených a schopných lidí. Spolu s tím měli i pocit, že jsou součástí něčeho širšího, a nejen lokální vyjímkou, která pojímá svůj oddíl jinak.²⁰⁶ Neskenon byl v 70. letech považován ve svém prostředí za jeden z nejlepších oddílů. Aspoň co se týče intenzity a kvality programu. To se ovšem mění v 80. letech, kdy se mu podobné kmeny začínají přibližovat. Reakce Neskenonu byla silně obranná, i když se společných akcí účastnil. Midewiwin je sice i zásluhou člena Neskenonu – Čiksiky, ale to ovšem zůstává na osobní bázi a iniciativě. Postupně se Neskenon čím dál víc zapojoval do činnosti Midewiwinu, ale do roku 1990 si hlídal, aby při tom nevybočil příliš ze svých tradic a zvyků. Zároveň Midewiwin nahradil původní spřátelené oddíly z éry Psohlavců. To však plně nastalo až po odchodu oddílu z Junáka. Oproti ostatním kmenům z Prahy, které byly součástí společenství, si Neskenon stále nesl odkaz své historie a toho, že byl skautským oddílem. K tomu se místo na Midewiwin obrátil ve svých posledních letech, namísto plného splynutí s dalšími podobnými oddíly v Lize lesní moudrosti. Midewiwin měl také období, kdy nemusel mít nástroje, jak svým kmenům pomoci. To byl případ přelomu tisíciletí.

3.5. Struktura oddílu

Věnovat se i struktuře a určitým součástem oddílu, je v této práci nanejvýše žádoucí. Alespoň v několika odstavcích shrnout takové informace, které souvisejí s jeho pravidelnou činností a chodem. Ten byl do značné míry promyšlený, navazoval na sebe a umožňoval bohatou činnost kmene.

3.5.1. *Struktura oddílu a vedení*

Kmen se dělil většinou na 4 klany (Medvědi, Želvy, Jestřáby a Bobři), od roku 1987 přibyl klan Úhoři pro nejmladší nováčky. Klany sestávaly z 3-7 lidí a pravidelně měly 1x do

²⁰⁵ MACEK, Jiří. *Kniha orlích per pro Malou lóži*. Liga lesní moudrosti. Praha, 1991

²⁰⁶ Osobní archiv autora. Rozhovor s Čiksikou. 00:12:25

týdne schůzku. Která byla zahájena a končena klanovým pokřikem, program trval cca 1,5 hodiny. O víkendech, většinou 3-5x do roka dokázali klany vyjet na víkendovou výpravu. Přes týden mohli být vyhlášeny ještě brigády ve prospěch kmene. V různých obdobích se činnost a její intenzita lišila. Každý klan měl svého owačiru (původně seneka, předtím rádce), ten si volil svého watutku. Ten zodpovídal za uvedení nováčka do klanu a do kmenové činnosti. V raných obdobích a pozdějších obdobích existoval kmenový watutka.

Společným programem byla kmenová schůzka 1x za měsíc, či kmenový podnik, který byl až 2x za měsíc. To zajišťovalo náčelnictvo kmene, složené z náčelníka, degandawídy, podnáčelníků, šamana a hospodáře/pokladníka. Náčelník byl volen na dva roky členy kmene, stejně tak na rok degandawida. Dělo se tak zpravidla na táboře. Náčelník určoval owačiry klanů a podnáčelníky. Podnáčelník mohl mít na starosti konkrétní sekci, nebo také mohl být šamanem, či owačirou klanu, případně pokladníkem. Kmen samozřejmě vybíral členské příspěvky, ze kterých zpravidla odváděl ještě část na členství dle organizace, ve které se zrovna nacházel. Kmenové vedení se scházelo pravidelně každý měsíc, někdy i několikrát, záleželo na pojetí náčelníka. Náčelnictvo bývalo početnější ve starších obdobích kmene. Oddílový harmonogram zpravidla nabízel 1-2 akce na týden v klubovně, či městě a program na 2 víkendy. Kmen byl velmi aktivní a podporoval své členy v další obdobné činnosti. Byl také určitý zvyk, že kmen vedli mladí muži, než šli na vojnu, po níž se do kmene již nevraceli tak aktivně.

3.5.2. Infrastruktura oddílu

Základní prvek oddílů, kmenů a klubů... je klubovna. Místo, na kterém se může pořádat program dané skupiny bez ohledu na počasí. Může se zde připravovat, skladovat vybavení, případně i výzdobou působit na své členy. Je tak prostor pro vyjádření vlastní skupiny, čím je a na čem jí záleží. Neskenon za svoji dlouhou historii měnil klubovnu několikrát. Některé jsou detailně popsány ve Stezce Neskenonu č. 4.²⁰⁷

Své založení v září 1965 prožil v klubovně, která patřila TISu, v Jaromírově ulici v Nuslích. Ta nicméně Neskenonu nepatřila, a tak jeho první klubovna byla v Nitranské ulici. Oddíl ji využíval od městské správy, případně pravděpodobně později od Junáka, nakonec byl donucen z klubovny odejít po rozhodnutí obvodního výboru SSM Prahy 3 na

²⁰⁷ SPLÍTEK, Roman. 4. Stezkou Neskenonu. Samizdat. Praha, 1977.

jaře roku 1971.²⁰⁸ Odtud se přesouval na klubovnu na Mlejnku, kterou získal pro své účely od ODPM Prahy 4 a to až do ledna roku 1975.

Jednalo se o období, kdy oddíl nemohl najít klubovnu. Zkoušel se usadit v boudě v Horské ulici, ze které byl následně vyhoštěn a následně zkoušel získat klubovnu v Břetislavově ulici. Asi v danou chvíli zažehnal existenční problémy oddílu Mírek Brtva – Agi. Kněz a skaut, který byl za své postoje povoláván k vykonávání povinností kněze a faráře do odlehlých částí Československa. Domluvil se tehdy s náčelníkem Šakohem na využívání svého bytu v Chopinově ulici Neskenonem. Tou dobou zde sice měl klubovnu již jiný oddíl, ale zanedlouho se rozpadl. Klubovna v Chopinově ulici tvořila stabilní prvek oddílu přes 16 let.²⁰⁹ Než ji původní majitel žádal v 90. letech zpět, pro soukromé účely. Neskenon se tak po čase a hledání přestěhoval do Kolínské ulice, kde upravil prostor přízemní místnosti v bytovém domě. Tomuto přesunu údajně velmi přispěl člen oddílu Kiwondotha. Neskenon byl pak nucen se stěhovat ještě jednou, a to z důvodů privatizace. Přišel tak o klubovnu v Kolínské. Poslední plně funkční klubovnou byla ta v Moravské ulici.

Dalším zajímavým prvkem, který tvořil součást oddílu, bylo rozdělení Brd. Rozdělil je od Kytína po Čenkov a Malý Chlumecko po Dobříš. V tomto území měl každý klan Neskenonu vlastní území a místo, kde mohl trávit výpravy, ale také se měl v duchu ochránců přírody o dané území starat. Toto rozdělení spadá do poloviny 70. let a Neskenonci různá místa Brd nazývali vlastními názvy. Celkově pa svojí zemí – Iroquií.

Oddíl měl také svoji měnu. Její valutou se staly nugety, které se pak dali směňovat za mušle (bankovky). Ty byly vydávány jako odměna za různé druhy práce, nebo např. přivedení nováčka. Koupit se za ně mohli různé druhy vybavení, nebo pravidelný výtisk kmenového časopisu Wampum.²¹⁰

Neskenon každé léto jezdil jako vyvrcholení své vlastní činnosti na letní tábor. Místo se měnilo, většinou rok, co rok. Některá místa se pro tábory využila vícekrát. Na stejné tábořiště pak ten rok směřoval zimní tábor. Velkou roli při zajišťování tábořišť s lokálními autoritami hrálo členství vedoucích Neskenonu v TISu, později ČSOP. Činili tak starší členi kmene a využívali pomoc již zajištěných bývalých členů oddílu a známých, pokud měli auto.

²⁰⁸ Archiv LLM; Fond Hiawata. IM_K10 Kronika Neskenonu 1968-70. Str. 103

²⁰⁹ Osobní archiv autora. Rozhovor s Tarhou. 0:32:55

²¹⁰ KAFKA, Jiří. 2. Stezkou Neskenonu. Samizdat. Praha, 1972.

Mohli pak k stihnout obhlédnout více míst za čas. Zpravidla Neskenonu pomáhal fakt, že jeho členové provozovali pravidelnou venkovní činnost přes celý rok, a tak se dostali na různá místa.

3.5.3. *Wampum a kroniky*

Pravidelný prvkem oddílového života byl od roku 1973 do cca začátku 90. let, časopis *Wampum*. Vycházel 7-12x ročně s tím, že někdy měl speciální Vánoční, častěji táborové číslo. Nejen, že se v něm shrnovala činnost proběhlých událostí výprav a akcí, ale také zde probíhala výchovná činnost. V rubrikách *Na rovinku*, nebo *Z hlavního stanu*, komunikoval náčelník, či vedení kmene ke svým členům nejčastěji výtky, či co je potřeba napravit, případně i pochválil výjimečné skutky. Dával ke čtení pohádky, přepsané i smyšlené příběhy, doplněné o ilustrace. V určitých cyklech se vracel k radám nováčků, či motivoval obecně k činnosti. Snažil se podávat náměty na činnost, co dělat na schůzkách. Byly zde i humorné a satirické rubriky, takové, jako zpravidla spojené s postavou Děda plkače. Vydávali se zde informace o zaváděných nových orlích perech a obecně nových informacích, o kterých by členská základna měla mít přehled. *Wampum* měl mít šéfredaktora a redakční radu. Objevovali se zde rubriky a vyhlášení pravidelné činnosti, ale v některých i kompletní seznamy s telefonními čísly všech současných členů. V 70 a 80. letech se tiskl na cyklostylu.

Zajímavé byly i kroniky, které se psaly nejen kmenové, ale i klanové. Klany nemuseli hned psát kroniku, ale vedli si minimálně záznamy o prováděné činnosti, docházce a proběhlých akcích. Určitým pozoruhodným jevem je styl kronik. Ty jsou psány různými lidmi, a tak se samozřejmě liší. Nicméně jejich styl a určité schéma je přítomné skoro ve všech podobně. A to s nápadnou snahou o jejich dodržení. Přispívali tak velkým dílem k pocitu historici oddílu a myšlenky, že oddíl takto funguje „*od jakživa...*“. Neskenon vydával i zpěvníky. A to jak formou jednotlivých písniček ve *Wampumu*, tak menších sešitků.²¹¹

²¹¹ Archiv. Fond Hiawatha. Neskenonské písničky.

3.6. Výchova, hodnoty a ochrana přírody

3.6.1. Původ idejí

Dle publikace Stezka byl Neskenon výchovným směřováním vystavěn jako smíšení skautského a woodcrafterského oddílu. Jestli se opravdu drželi těchto výchovných ideových podkladů se dá dokazovat se smíšenými výsledky. Základem bylo přihlášení se k symbolu skautingu – lilii, skládání skautského slibu a dodržování zákona čs. skautů.²¹² Hlásili se k heslům skautů (Buď připraven!), roverů (Služba!), činovníků (povinnost, odpovědnost, kázeň).

Druhou půlku výchovných idejí a v příručce mnohem delší tvoří Zákon Woodcraftu²¹³ dle E. T. Setona, doplněný o přihlášení se k symbolu kruhu a zdůvodnění přijetí woodcrafterského znaku: „Proč používá Seton kruhu zdůvodňuje tatko: 1. Jako život, kruh nemá začátku ani konce. 2. Jest symbolem rovnosti a souladu. Vzniká soulad, protože sám v sobě je souladný. 3. V kruhu se zasedá kolem ohně proto, protože sezení v kruhu vnuká demokracii, jelikož se všemi se v kruhu jedná stejným způsobem/ řečí hochů a děvčat – každý má nejlepší sedadlo. Všechny oči hledí do středu a každý cítí, že jest částí celku, každý může každému kdykoliv pohlédnouti v tvář, chování každého je vždy vidět celým shromážděním.“ Stejně tak přejímá i symboliku ohně: „je podobný životu. Nutí k úctě. Podněcuje fantazii. Sbližuje k přátelství. Působí soustředěním v jedno ohniisko. Přináší atmosféru přirozenosti věcí. Vnuká jednoduchost života.“ To vše je doplněno o Setonových 9. zásad pro činnost a 7. Tajemství lesa.²¹⁴

3.6.2. Výchovný systém

„Začínal nováčkovskou zkouškou. Až mohl být členem oddílu, musíš se trochu posnažit, splnit svoje minimum. Na táboře byl "oblíbený" výchovný prostředek "černá bedna", za probřešek se tvé jméno napsalo na lísteček do ČB a pak v případě potřeby třeba "veřejných prací" se z bedny losovalo jméno. S

²¹² Makásek, Ivan. Stezkou Neskenonu. Středisko Thecumtha, 1968. Str. 44

Slib: „Slibuji na svou čest jak dovedu nejlépe:

1. Milovat vlast svou republiku Československou a sloužiti jí věrně v každé době.
2. Plnit své povinnosti vlastní a zachovávat zákony Junácké.
3. Duší i tělem býti hotov pomáhati bližnímu/katolictí skauti mají dodatek – tak mi pomáhej Bůh“

Zákon čs skautů: Junák je: 1. pravdomluvný, 2. věrný a oddaný, 3. prospěšný a pomáhá jiným, 4. přítelem všech lidí dobré vůle a bratrem každého skauta, 5. zdvořilý, 6. ochráncem přírody a cenných výtvarů lidských, 7. poslušný rodičů, představených a vůdců, 8. veselý myslí, 9. spornivý, 10. čistý v myšlení slovech a skutcích.

²¹³ Tamtéž. Zákon woodcraftu: Buď odvážný, mlčenlivý a poslouchej! Buď čistý, silný a chraň přírodu!, Mluv pravdu, buď poctivý a zbožný! Buď laskavý, obětavý a rád na světě.

²¹⁴ Tamtéž. Str 45

demokracii to moc společného nemá, ale výchovný účinek to mělo. Z většiny bych výchovný systém viděl ve věkové hierarchii od nováčka po náčelníka a šamana, kde výchova probíhala přebíráním kladných vzorů od starších kamarádů. A v neposlední řadě zde existoval systém ohnivectví. Právě do ohniveckých kurzů byli vybíráni lidé s potenciálem být vzorem ostatním.“ - Shagwates²¹⁵

Výchovný systém spatřovala opět každá generace v něčem jiném, Zatímco starší generace vnímala za stěžejní samovýchovu v klanech, výchovu přebírání odpovědnosti a pak sebevzdělávání v rámci plnění orlích per. Cílem tak bylo vychovávat k samostatnosti členů, s přelomem 70. a 80. let jsou zmiňovány i tvrdé metody a přístup v rámci družin s tím, že cíleno bylo na kluky ve věku 12-16 let. Členové Neskenonu v 80. letech zmínili ve vztahu k výchovnému systému ohnivectví, nebo obecně idál čtyřnásobného zákona woodcrafterský. Velmi je oslovila ochránářská činnost, která je vedle k budování vztahu k ochraně přírody.

Aktivní členi Neskenonu z 90. let vnímali jako výchovné samotné tradice, či případně zvyky držené v kmeni. Například, že se neříkalo žádné sprosté slovo, případně se za trest klikovalo. Mezi táborovými, celoročními hrami, bodováním v hrách, které vedly k zálesáckým dovednostem a možností zisku Neskenonské slávy a cti, bývá zmiňována Černá bedna jako negativní prvek a Nejlepší Roy, jako významný pozitivní prvek. Ahdebah poté upozornil, že Neskenon nevyvinul vlastní ucelený systém přípravy rádců, owačirů, watutků a náčelníků, což označil za fatální chybu.

3.6.3. *Ohnivectví*

Ve své poslední části *Kult ohně* specifikuje hierarchii skladby kmenového ohniveckého společenství, které pak tvořilo základy rady orlích per kmene. To bylo třístupňové. Společenství řídil Hlavní šaman. Toto označení se dá interpretovat jako aktivní šaman kmene, protože doživotního titulu šamana mohlo dosáhnout více jednotlivců.

Nejnižším stupněm byl ohnivec, které vybíral Hlavní šaman, zpravidla se jednalo o nejlepší bojovníky kmene a byly 2-3. v jednu chvíli. Momentem vybrání pak začínalo období jeho přípravy, ve kterém absolvoval za vedení šamana výuku, přednáškové kurzy a

²¹⁵ Osobní archiv autora. Formulář Shagwates. Str.3

následně skládal zkoušky. Po úspěšném absolvování a vysvěcení dostávali ohnivci medicínové váčky, jejich výsadou bylo starání se o oheň během sněmů a rituálů.

Dalším stupněm byl wagamed, který již mohl vést sněmy. Mezi požadované dovednosti se řadily znalosti ze symboliky, rituálů a souvisejících oblastí. Po absolvování ohniveckého kursu vykonával zkoušku vigilií. Jednalo se ještě o jiné než standartní kmenové.²¹⁶ Posledním ohniveckým stupněm byl šaman. Na získání tohoto titulu musel být dotyčný 2 roky aktivním wagamedem, případně držitelem 36 orlích per a ve věku 16, později 17 let.²¹⁷ Ohnivci, obzvláště pak wagamedi a šamani, byly také podstatný při udělování Orlích per na sněmech. K tomu měli důtky, kterými bylo udíleno Orlí pero šlehnutím, případně opakovaným přes záda.

3.6.4. *Skalpy Hledače cesty – Zasněcovací stezka*

Pokud byl zájem o členství v Neskenonu vážný, musel dotyčný splnit zasněcovací zkoušku. Ta měla podobu tzv. 10 důkazů a až po ní mohl začít plnit program Orlích per. Důležité bylo datum začátku plnění přijímacího procesu do kmene. Kmenový zákon, případně kmenová rada stanovovali lhůty pro plnění zasněcovací zkoušky. Ta, když byla překročena, mohl být dotyčný vyloučen z kmene. Pokud však neúspěšného plnitele brala kmenová rada na milost, mohl využít možnost „poslední šance“ a se svolením rady zkoušku plnit znovu. Tentokrát bez prostoru pro pochybení. Byl to prostředek, který nováčky nutil se seznámit se základními reáliemi a potřebami kmene, přiblížit jim identitu daného společenství, zároveň je částečně disciplinoval pro společné fungování. Stavil také bariéru s funkcí síta. To mělo za úkol otestovat v delším časovém úseku zájem zájemců o program a kmen, zároveň museli splnit ze své strany něco pro přijetí do společenství. Přijímací

²¹⁶ Dle MAKÁSEK, Ivan. Kult ohně: Obřady Neskenonu. Praha, 1967. Str. 18

Wagamed musel splnit 8 z těchto zkoušek: 1. Zná symboliku Neskenonu a R. K. Shawnee. 2. Zná všechny obřady při zapalování ohňů. 3. Umí zahajovati a řídit sněm. 4. rozdělati oheň třením dřev. 5. Musí umět vždy a všude určit světové strany různými způsoby. 6. Tábořiti venku 30 nocí pod širým nebem. 7. Věděti jak zasněcovati junáky. 8. Naučiti někoho jiného zahajovati sněm. Uměti zpívat 10 písní. 11. Vypravovati 5. povídek, aspoň 5 min. dlouhých. 12. Zná modlitbu ohnivce: napsal John Cellier.

²¹⁷ Tamtéž.

Šaman – funkci může zastávati junák starší 16 let! (Později upravováno): 1. Zná všech 12 bodů, co by měl znát Wagamed. 2. Vysvětlí 7 tajemství lesa. 3. Zná důkladně rozbor Setonova díla „Duch lesů“ a základní myšlenky tzv. přírodní filosofie. 4. Získá Orlí pero za znalost rostlin. Zná jejich použití při léčbě a umí z různých bylin připravit čaje i obklady. Ví, kdy se sbírají a jaké jejich části. 5. Zná dobře indiánské písmo. 6. Rozumí v základní rysech indiánskému náboženství. 7. Má orlí pero ze znalosti indiánů. 8. První pomoc.

zkouška byla nastavená tak, aby ji dokázal splnit každý, ale musel projevit ochotu a vůli. Při úspěšném splnění byl s kmenem vázán prvním rituálem „*Přijetím do kmene*“.

Zasvěcovací stezky jsou nám dochované na dvou kartičkách, které byly vždy vydány pro zaznamenávání postupu zasvěcovanému. Starší má název „*Skalpy hledače cesty*“ a jejich plnění bylo rozděleno do čtyř kategorií. Zelený byl orientován na základní informace potřebné k orientaci ve kmeni (Zná: adresu klubovny, cestu k ní a domů; jméno kmene a klanů; signál svého klanu, nástup, sraz, ticho, konec hry a hledačku; na kmenové akci 1 hodinu mlčí; uváže kličku a lodní smyčku.). Červený Žlutý skalp měl přinést jistotu, že dotyčný je schopný absolvovat kmenovou/klanovou výpravu (Trefí na Pražská nádraží; úhledně složí košili, svetr a kalhoty; umí zabalit balíček, uváže ambulatní a škvotový uzal; získá Orlí pero Z-10; skočí z místa do dálky 160 cm; sám si připraví chlebník se všemi věcmi na výpravu; nakreslí znak kmene v barvách a ví, co znamenají; předvede sbalení torny ve dvojici; připraví 2x snídani pro klan či pro rodinu). Bílý skalp byl definován dále jen „*splní podmínky přijímací zkoušky*“.²¹⁸

Tento systém se dožil v 90. letech obměny. Byl přejmenován na *Zasvěcovací stezku*, ale systém skalpů udržel. Jejich počet zvýšil na pět a kategorie pojmenoval. Bílý skalp byl definován jako *1. Tradice a organizace kmene* (Zná: Organizaci kmene; znak kmene a lesní moudrosti; čtyřnásobný oheň; Klany, symboly, válečná jména, pokřik; Plnění orlích per, stupně lesní moudrosti; signály, posvátné ohně; určí posvátné rostliny a vysvětlí jejich význam; hymna kmene; význam posvátnosti kmene). Tři obsahově kratší části symbolizoval (a) Žlutý skalp, který v zasvěcovací stezce plnil roli *2. Tábornictví* (Zná: Zásady chování v přírodě, dodržuje je; Práce s mapou a buzolou, určí sever v přírodě; Uměj si zabalit; Nejvýše ve dvou postav přístřežích na noc; základy první pomoci), (b) Hnědý skalp pro *3. Osobní věci* (Založ si zápisník vlastní výroby, poříd si KPZ; Poříd si ostatní osobní věci do klubovny a na výpravy), poslední z kratších *Modrý skalp* s funkcí *4. Zručnost a dovednost* (6 základních uzlů; Práce se sekerou, nožem; Práce s jehlou a nití; 1 OP /od 12 let 2 OP ze zdatnosti). Poslední byl Černý skalp, testující *5. Vůle a kázeň* (Zkouška mlčení 2 hodiny – 12 let/ 3 hodiny – 14/8 hod – 15 let a více na kmenovém podniku; Splnění nemilého

²¹⁸ Archiv LLM; Fond Hiawatha; *Skalpy hledače cesty*

příkazu; Omlouvání nepřítomnosti do 48 hodin; Chování dle zákona čtyřnásobného ohně).²¹⁹

3.6.5. *Ohně dlouhých domů*

Pokud někdy Neskenon uceleně formoval svoji výchovnou cestu, bylo to v období z počátku 70. let. Příručka, která shrnuje, kombinuje a do té doby provedené změny, zavedení zákoníku, ideje popsané ve Stezkách Neskenonu, je autorským dílem Čiksiky.

Jedná se o období první Stezky Neskenonu, ale velmi stručnou a metodicky jasnou. V úvodu se věnuje legendě kmene a historické předloze Irokézů. Dále rozebírá druhy ohňů a jejich jednotlivá procedurální a rituální pravidla. Rozlišuje tak užitkový oheň, teepee oheň, táborový oheň, slavnostní táborový oheň, závěrečný oheň a slibový oheň.²²⁰ Pokračuje rozebrání a zněním woodcrafterského zákona, následně průběhu sněmu a indiánských her. Vysvětluje další tradice, jakými jsou vigilie. PBrožurka obsahuje i seznam indiánských jmen pro vigilie, posvátnosti Neskenonu a posvátné rostliny. Poslední část věnuje tvorbě rady orlích per, symbolice a tvorbě sněmovních rouch. Její řádky jsou završeny ukázkou Neskenonské činnosti a vysvětlení Neskenonské heraldiky.

3.6.6. *Orlí pera v Neskenonu*

Neskenon přijal do svého programu výchovný systém Orlich per²²¹, které přejal z literatury E. T. Setona. Navazoval na materiály, které byly dostupné v období první republiky v originále, či v ranných překladech prof. Miloše Seiferta. Z počátku užívaný systém OP, který se v Neskenonu zaváděl v letech 1965-1977 byl do značné míry poplatný zmíněným předlohám. Plnila se OP a Velká orlí pera²²², která měla podmínky určitých zkoušek, které měly pro všechny stejné podmínky. V původní literatuře E. T. Setona byla OP dělena do čtyř kategorií (První – Čtvrté tzv. Světlo).²²³ Tento systém byl v prostředí Československa uchopený organizacemi a hnutími, které se woodcraftu E. T. Setona věnovali. Jeho metodika tak byla praktikovaná „**CÍLE HNUTÍ: Vudkraft se snaží postavit**

²¹⁹ Archiv LLM; Fond Hiawatha; Zasněcovací stezka. Sedlák. 10.7.1999.

²²⁰ MACEK, Jiří. Ohně dlouhých domů. Samizdat. Praha, 1973. Str. 6-8

²²¹ Dále jen OP.

²²² Zpravidla podobné znění jako dané OP, s náročnější podmínkou splnění. Dále jen VOP.

²²³ Zpravidla se světla členila buď podle kategorií OP (Tábornictví, Sport etc.), nebo systému, který Seton modernizoval a pojmenoval v roce 1925 a používanou LLM dnes. Členění je následovně světlo 1. Krásy (Fyzické výkony), 2. Pravdy (Vědomostní výkony), 3. Síly (Rukodělné a mravní výkony), 4. Lásky (společenské výkony a služby).

mládeži ideál člověka tělesně silného, důstojného, zdvořilého, ukázněného, radostně pomáhajícího, vyžbrojeného pro nepředvídané okolnosti, moudrého cestami lesa a stykem s lidmi, všestranně vzdělaného a takového rozhledu, že se může snadno stát odborníkem, kde je ho třeba, a naplněného takovým duchem, který jej činí žádoucím a potřebným dnešku.

Vudkraft rozvíjí harmonicky tělo, mozek, ducha a službu, tj. vědomí závazku vůči společnosti. Snaží se vytvořit člověka všestranně dokonalého, obeznámeného s atletikou, studiem přírody, pracemi rukodělnými, tábornictvím, cestováním, znalostí domoviny, životem v přírodě a potřebami společnosti, člověka, který dovede plavat, tančit, zpívat, brát hry, kreslit, jenž má rád knihy a dovede studovat i vědecky pracovat nebo umí se oddat nějaké tvůrčí umělecké činnosti. Skýtá dnešnímu všednímu lidskému životu naprosto nový myšlenkový obzor, je polnicí, která burcuje z všednosti, evokací, která probouzí imaginaci.

Vudkraft²²⁴ — lesní moudrost jest moudrostí života (woodcraft is lifecraft) ; učí nás poznávati tajemství přírody, poznávati se navzájem a těšiti se ze společnosti druhého.“²²⁵

Dosažené OP zpravidla musel někdo dosvědčit a následně byla udělena na sněmu, poté mohla být zapsána do Knihy Orlich Per, kde se pro každého bojovníka evidovala. Z dosažených OP se dle stanovených podmínek mohlo stoupat po stupnici tzv. Titulů. V původním návrhu E.T. Setona byl systém titulů dělen na mladší (Hodnosti Bratrstva malých) a starší (Bratrstvo velkých) věkovou kategorií. V mladší kategorii se jednalo o tituly do 12 let STOPAŘ (4 OP) a LOVEC (8 OP). Tituly pro starší sestávaly z 1. JUNÁK (kdokoliv nad 13 let, rok členem kmene s počtem 3 OP z každého světla), 2. BOJOVNÍK (také SAGAMOR, nad 16 let, z každého světla 6 OP a splněná 2 mistrovství), 3. ORLÍ BOJOVNÍK (36 OP a 3 mistrovství), 4. SACHEM (48 OP z každého světla a 4 mistrovství), 5. ORLÍ SACHEM (72 OP a 5 mistrovství), SACHEM IPAVA (100 OP a 6 mistrovství), 7. ORLÍ SACHEM IPAVA (200 OP a 10 mistrovství). Každý titul krom Junáka se dal povýšit na Velký (např. VELKÝ BOJOVNÍK, VELKÝ ORLÍ SACHEM etc.). Podmínky byly jako pro stejnojmenné tituly bez přízviska Velký, jen místo OP byly

²²⁴ Používání počestného slova woodcraft v podobě vudkraft zkusili zavést někteří jedinci z řad meziválečných woodcrafterů, aktivně se o to pokusila generace těch poválečných. Tento způsob se neujal.

²²⁵ Svitek březové kůry. KMENOVÉ ZŘÍZENÍ – TÁBOROVÝ ŘÁD. Liga československých woodcrafterů. Les. Praha. 1946.

požadovány VOP.²²⁶ Ty nebyly „odměnou“ za dosažený postup v plnění OP, ale jejich uznáním. V případě, že byla opravdu uznávaná na sněmu, tak se jednalo o uznání kolektivní.

To samé platí pro kategorii Mistrovství. Zastávaly roli rozšířených zkoušek s vícero náročnějšími podmínkami splnění. Jednalo se o motivaci prohloubit svoje znalosti v nějaké dané oblasti. Jednotlivá mistrovství tak byla např. Atlet, Botanik (I), Botanik (II), Cestovatel, Entomolog etc. Neskenon měl různé druhy mistrovství a rozšířil je o celkem 11 vlastních nad původní Setonův rámec (27).²²⁷

Systém popsany výše používal i Neskenon s vlastní úpravou a určitou obměnou. Také prošel i určitým vývojem. Kdokoliv chtěl začít plnit OP, musel splnit tzv. 10 důkazů, aby získal titul Hledač cesty. Na další titul Ranger potřeboval 12 OP. Následoval Sagamor s náročností 24 OP a 1 mistrovství, poté Orlí Sagamor s nárokem 36 OP a 3 mistrovství. Posledním dosažitelným titulem byl Sachem s požadavky 48 OP + 4 mistrovství. Všechny tituly, kromě Hledače cesty, mohli být povýšeny na Velký. K povýšení mohlo dojít jen za dosažení vyššího počtu OP, případně jejich určitého rovnoměrného zastoupení z každého světla, nebo splnění per s určitou signaturou.²²⁸ Přičemž dotyčný stále nesplňoval podmínku pro nabytí dalšího titulu. Činy byly řazeny do kategorií Lesní moudrost (L)²²⁹, Táboření (T), Zdatnost tělesná (Z), Vodáctví (V) a plnila se jen OP.²³⁰

Tento systém doznal změny 8.9.1972. Zrušeny byly kategorie Velkých titulů a jejich počet se tak ustálil na pěti (Hledač cesty, Ranger, Sagamor, Orlí Sagamor, Sachem). Podmínky pro dosažení prvního titulu zůstávaly neměnné. Ranger musel stále splnit 12 OP, ale 3 OP z každého světla. Sagamor mohl být dosažen při zisku 24 OP a 1 mistrovství. Přičemž alespoň 3 OP musela být z každého světla a z jiné podskupiny. Orlí Sagamor byl

²²⁶ SETON, ERNEST THOMPSON. Kniha lesní moudrosti. Olympia. 1970. Praha. Přeložil Miloš Zapletal.

²²⁷ Původní: Atlet, Botanik I. a II., Cestovatel, Entomolog, Horal, Hrnčír, Hvězdář, Lesák, Lesní moudrost bílého muže, Lovec, Ornitolog, Plavec, Posel, Přítel divočny, Přítel malých bratříčků, Přítel zvířat, Skaut, Táborník, Táborový kuchař, Táborový lékař, Umělecký řemeslník, Vodák, Zálesák, Znalec Indiánské lesní moudrosti.

Neskenon přidal Mistrovství: Besedník, Sněmovník (později zrušené), Brdský odznak, Písmák, Znalec uzlování a lassování, Zimní táborník, Ochránář, Táborový řemeslník, Střelec, Znalec indiánů, Tříletá služba.

²²⁸ Např. Z-108. Náročnější na získání z kategorie fyzické zdatnosti.

²²⁹ Signatura každého světla.

²³⁰ Archiv LLM; Fond Hiawatha, IM_KOP2 1972-73. Str. 1-3

za získání 36 OP. 6 z každého světla a 3 mistrovství. Poslední titul Sachem vyžadoval 48 splněných OP, z toho 12 z každé skupiny a 4 mistrovství.

Kategorie, světla, do kterých se dané OP rozčleňovala prošla také změnou. Vyřazeno bylo Vodáctví a nahradilo ho světlo Ochránářství (O).²³¹ Každé světlo mělo i svoje podskupiny, které ve zkratce vypovídají o obsahu světla. Ochránářství: Obecné; Květiny, Stromy a keře, Nižší rostliny, Savci, Ptáci, Plazi, obojživelníci, ryby, Bezobratlí, Stopování, Fotografování, Sbírky, Ochrana přírody, Ochrana vod.²³²

Lesní moudrost: Osadnická dovednost, Indiánská lesní moudrost, Znalost indiánů, Dějiny, Zábava, Sebeovládání, Vedení, Dorozumívání, Astronomie, Zdravověda, Fotografování, Kreslení, vyřezávání, Tradice kmene, Kmenový život.²³³

Táboření: Pobyt v přírodě, Cestování, Ohně, Koupání, Tábornická dovednost, Indiánská dovednost, Vodáctví, Sedlářství, Soutěže.²³⁴

Zdatnost: Běhy, Skoky, Míč, míček, vrhy, Chůze, Síla paží a nohou, Obratnost, Plavání, potápění, Cvičení, Zimní sporty, Kanoa, Střelba, Cyklistika, Laso, Soutěže.²³⁵

Celkem tak Neskenonský systém Orlich per čítal 251 splnitelných činů (O-64, L-72, T-60, Z-55). Zvláštní kategorii měla zkouška tří orlich per, které se do získaných OP nezapočítávaly.²³⁶

²³¹ Archiv LLM; Fond Hiawatha, Zápisník Orlich Per. Nedatováno.

²³² Pro příklad (O) uvádím OP z podskupiny Ptáci: O-29 Určí 40 druhů ptáků, polovinu v přírodě. Ochrana přírody: O-50 Zasad' sám 10 stromků, O-58 Odpracuj 30 hodin na lesních brigádách. Obecné: O-1 Projde 5 pražských potoků od hranic Prahy k ústí a podá písemnou zprávu.

²³³ Pro příklad (L) uvádím OP z podskupiny Osadnická dovednost: L-6 Připrav ½ kg jedlé žaludové mouky a uprav z ní něco k jídlu. Dějiny: L-25 Zná životopis Foglarův, Setonův, Londonův, Kiplingův, Ransomeův. Od každého přečetl alespoň jednu knihu. Kmenový život: L-69 Prokáže znalost 50 her pro různá prostředí, polovinu prakticky předvede.

²³⁴ Pro příklad (T) uvádím OP z podskupiny Cestování: T-8 Procestoval 300 km pěšky. Sedlářství: T-52 Uplete složitý nejméně 4pramenný turban. Koupání: T-19 Koupal se v přírodě 70 dní za sebou.

²³⁵ Pro příklad (Z) uvádím OP z podskupiny Míč, míček, vrhy: Z-14 Kopne ležící míč do vzdálenosti 31 m. Cvičení: Z-35 Využijí sportovní činnost denně alespoň 10 min. po celý rok, nevynechá více jak 10% dní.

²³⁶ Mohli plnit jen vybraní Sagamoři, na žádost náčelnictva, a to v době tábora. Na splnění každé podmínky pouze 3 pokusy a podmínky musí být plněny každá zvlášť. Úkoly pro splnění byly následovné: 1. Mlčí 24 hodin nepřetržitě. 2. Hladoví 24 hodin nepřetržitě. 3. Je sám o samotě 24 hodin. Pozoruje okolí a vede si deník, nesmí být nikým viděn.

3.6.7. Role ochrany přírody

Původní smysl základní skupiny TISu Taraxaca, měla být zaštit'ující organizace pro vedoucí, případně nad 15 let staré členy oddílu Neskenon: „*Taraxacum* (68. *základní skupina TIS*) vznikl jako střecha pro Neskenon... takhle to Ivan vymyslel, jo... No tak jako členové Taraxaca byli vlastně všichni ty starší, že vlastně ti dostali legitimaci svazu ochránců přírody. ...se jezdilo do Bobutina, na Brdy. Na ty brigády to byl jeden zdroj jako financí. ...“²³⁷ To by potvrdil i jeho stejnojmenný časopis. V Bulletinu Taraxacum byly zpočátku zprávy hlavně o činnosti Neskenonu, či návody, stezky a podněty k činnosti, určitě i pro jeho členy.²³⁸ Neskenon však nebyl jediným oddílem, který se na poli ochrany přírody snažil působit ve výchově mládeže. Byl to např. R.K. Mawaden Vladimíra Oborského, který byl organizován v Taraxacu v sekci pro práci s mládeží. Neskenon však byl počátečním impulsem pro vznik skupiny, a tak i jeho zapojení významný prvek společného dění. Tato vazba se postupem času upozadňuje na úkor aktivit širšího ochránářského kolektivu samotné skupiny, ale nemizí. *a pak začalo takový to období toho hádání o ty prachy. ta reakce byla, jako že to nevzniklo proto, aby vydělávalo peníze na nějaký vaše aktivity.*“

Že Neskenon byl provázán i s Nikou, se kdokoliv mohl dozvědět na jejích stránkách. Nika zpravovala o tom, kde Neskenon tábořil²³⁹ Používala ve starších číslech z pera Zdeňka Ruffera a dalších ilustrátorů stejnou, nebo podobnou symboliku, výpravy Neskenonců autostopem, vodácké výpravy apod. Také referovala o prostředí a akcích které Neskenon prováděl, mnozí fotografové a přispěvatelé Niky prošli Neskenonem, nebo se účastnili diskuzních a vzdělávacích večerů v divadélku radar.

Neskenon tím, že vycházel z působení vedoucích, kteří byli členy SOP, nebo TISu, tak měl k ochraně přírody blízko. Bylo to také součástí skautského, či woodcrafterského zákona. Důraz pak byl kladen na ochranu přírody skrze systém orlích per, ve kterých měl přibližně váhu 1/4 z celého seberozvojového systému.

²³⁷ Šakoh12:

²³⁸ Buleltin Taraxacum. 68. zs. TISU Taraxacum. 1976-1978.

²³⁹ Nika 1978 č.1. str.2 ; Nika 1978 č. 11./II. str 6

Spřátelené oddíly, jejich vedoucí tvořili opravdu určitou společenskou Niku, kolem Níky a Taraxaca a to natolik, že v roce 1983 se na stránkách Níky objeví skryté vyzvání Velkého ducha v tradicích Neskenonu.²⁴⁰

Ochrana a správa Brd a vlastního území. Ochrana přírody se také objevuje výrazněji ve 4. a 5. Stezce Neskenonu. Největší akce, která se udála tak byla akce Aqua, prováděná od poloviny 70. let na začátek 80. Jednalo se o hydrobiologický a systematický průzkum území Brd, do kterého byl zapojen Neskenon. Štáb Akce Aqua vydával různé stezky, po kterých se účastníci průzkumu vydávali, sbíraly vzorky a sledovali stav vodních toků. Odebranou vodu pak nosili na rozbor. Tím poskytovali data a mapovali rozsah znečištění tehdejších Brd.²⁴¹ Také se nedá opomenout efekt, který i taková činnost mohla mít na mládež, u které byl vztah k přírodě a s tím související dovednosti, pravidelně budovány mimo ochranářské akce.²⁴²

Starší ročníky a obzvláště ti, kteří byli aktivní v oddíle v letech 1975-1985 dodnes vnímají ochranářskou činnost, jako podstatný prvek programu Neskenonu. Mladší ročníky si už ochranu přírody s činností Neskenonu nespojují, zejména ti, kteří se připojili od půlky 80. let. Členové Neskenonu nicméně byli nedílnou součástí této ochranářské skupiny a jejich činností. Ať už to byly mladší členi, jako pomoc na brigádách, či starší v osvětové a publikační činnosti.

4. Vnímání kmene ve vzpomínání jeho členů

Při plánování rozhovorů, byly otázky záměrně rozděleny do tří skupin. První skupina byly otázky, které se vztahovaly ke konkrétním historickým momentům, či okamžikům ve kmene (*Jak se pamětník do kmene dostal? Jak prožíval např. období zásahu StB do oddílu Tuscarora? Co oddíl činil při přechodu z organizace Junák do LLM? apod.*). Tyto otázky jsou stěžejní pro zjištění povědomí pamětníka, případně doplnění pramenů o detaily, které se prokážou, jako

²⁴⁰ Nika 1983 č.5, str. 11

²⁴¹ Archiv LLM. Fond Hiawata. Akce Aqua. Červená stezka. Taraxacum, 1978. a Archiv LLM. Fond Hiawata. Akce Aqua. Žlutá stezka. Taraxacum -.

²⁴² BŘEČKA, Bruno. *Kronika čs. skautského hnutí do roku 1990*. Brno: Junák, 1999, Str. 268

pravdivé. Druhou skupinou otázek bylo cíleno na to, co v podstatě tvořilo kmen (*Jak se získávali klubovny? Probíhaly náborové...? Z čeho sestávaly schůzky?*). Zde se jednalo o doplnění povědomí o fungování oddílu, které je také reflektováno v této práci v doplnění hlavně o archivní prameny. Poslední sada otázek, jejichž reflexi a interpretaci je věnován tento oddíl, byly subjektivní a hodnotící, pocitové, jak na něj určité věci působily. Poté se dá případně sledovat generační a názorový rozdíl.

4.1. Identita a mise kmene

4.1.1. *Jaká byla identita kmene?*

Pamětníku jsem se ptal, jakou vnímají identitu kmene. Otázka byla položena, protože se oddíl hlásil k různým ideovým směrům zároveň. Oddíl a kmen Neskenon se hlásil k hodnotám skautingu, lesní moudrosti a mezi jeho aktivity patřila ochrana přírody, nebo tramping. Přičemž oddíl začínal jako skautský, přirozeně a obzvláště po tzv. třetí likvidaci Junáka, musela dostát identita Neskenonu proměny.

Pamětníci odpovídali různě, a i jejich odpovědi měly každá unikátní délku. Mnohokrát se opakovalo, že oddíl byl skautský, ilegální, či se skautskými prvky. Náčelník z půlky 70. let Šakoh k tomu dodává svůj pohled: „*Nemůžu říct, že jsme jako byli vědomě tajnej skautský oddíl. To nemůžu říct, protože. My jsme sliby tajný jako skautský, neměli, jo, nedělali...*“²⁴³ Zároveň přiznává, že Neskenon se svým stylem tábornické výbavy snažil zachovat vnější skautské prvky, uvnitř používal některé woodcrafterské výchovné metody. Jako jsou např. vigílie. Dodává, že pro něj je nosný zpětně vytvořený termín pro identitu Neskenonu – Junácký ekumenismus. S tím se dokázal ztotožnit i Tarha, Tagayutah označil Neskenon za hlavně skautský, smíšený s woodcraftem. S tím souviselo, že oddíl byl velmi aktivní.

Čiksika naopak kmenovou identitu považuje za důsledek absence zastřešujících organizací skautů a woodcrafterů v období před Sametovou revolucí. Právě potřeba vyšší identity, která má i větší výchovný dopad na jednotlivce, podle předznamenala vznik Midewiwinu a pozdější aktivní vstup do Junáka a přestup do LLM.

Že důležitá změna nastala v 80. letech, zmiňovalo více respondentů.²⁴⁴ Že na důležitosti v identitě kmene získávalo to, že byl indiánský, potvrzuje i Čapa a Viki.

²⁴³ Osobní archiv autora. Rozhovor se Šakohem. 1:24:58.

²⁴⁴ Tamtéž. Rozhovor s Itazipou. 00:58:42

Wuneston za prvky identity Neskenonu označil pýchu a hrdost. Tento pocit sdílel ve svých odpovědích i Gallichvio, kterému hrdost a pýcha kmene přišla v 90. letech až nepatřičná. Za nosné označil společenství kmenů Midewiwin. Shagwates označil Midewiwin až za mateřské společenství Midewiwinu. Typicky ohnivce je Neskenon spojením oddílu Foglarovského rázu a Midewiwinského ohnivectví.

U odpovědí byl vidět jejich značný rozptyl a nejednotnost. Pamětníci zpětně, nevnímali oddíl jako ilegální a skautský, ale tehdy měl pro ně tolik znaků totožných s tím, jak si takový oddíl představovali, nebo byl vykreslován, že ho tak vnímali. U oddílu je z odpovědí zřetelný posun identity ze skautingu do woodcraftu mezi 70. a 80. lety. V 90. letech pak rozptýlení identity na základě velmi malých detailů. Čím víc let daný respondent strávil ve skautském hnutí s Neskenonem v období 1990-1993, tím se mu spojoval s oddílem víc Foglarovský vzor. Naopak, kdo byl v oddílu uprostřed 90. let inklinoval k junáckému ekumenismu. Tento pohled posilovala přítomnost Hiawathy v posledních obdobích oddílu.

4.1.2. Kmen nebo oddíl?

Při pročítání kronik a archiválií vyvstává otázka, kdy byl Neskenon kmen a kdy oddíl. Používání těchto slov vypadá trochu nahodile a mohlo se to otisknout do této diplomové práce. Pro člověka mimo tábornické prostředí se může jedna z jeho pohledů až o dichotomii. Oddílem se dá označovat právní forma existence Neskenonu, zatímco kmenem jeho vnitřní uspořádání, tradice, inspirace a rituály. Cílem položené otázky tak bylo zjistit, zda je to nahodilé, či nikoliv.

Odpovědi na tuto otázku byly rychlé a pohotové, ukázalo se rozdílné generační vnímání. Starší členi, kteří mají kořeny ve skautingu dokáží používat obojí pro označení Neskenonu. Vychází ze zkušenosti, kdy Neskenon působil jako VTO při ODPM Praha 4. Na druhou stranu se podíleli na výstavbě kmene podle původních návrhů a používali při tom woodcrafterské výchovné prvky a tvořili kmen Neskenon, jak je později znám. Proběhla i myšlenka, že to vyslovení bylo vnitřním rituálem, nebo signálem pro Neskenonce. Zda jsou mezi sebou (kmen), či mimo svoje prostředí (oddíl).

Naopak, členi a vedoucí oddílu z konce 80. a začátku 90. let se silně shodli, že používali oddíl jako vnějšího značení, ale vnitřní bylo zpravidla kmen. Potvrzuje to Wuneston: „*myslím si, že oddíl to byl navenek a kmen to byl uvnitř no.*“²⁴⁵ A to jak kvůli názvosloví – oddílová schůzka byla kmenovka, družinová klanovka. Čapa se vrátil k vlivu náčelníka, který měl v daném pojetí rozhodující slovo. Zároveň dodává, že Neskenon měl společné akce jak se skautskými oddíly, tak woodcrafterskými kmeny: „*To je různý v různý době. Tak stačí jo. Respektive oboje jo oboje zase záležitosti na kontextu to znamená kmen a oddíl. Jako 1 víkend kmen, 1 víkend oddíl podle toho prostě, co se dělo jo...*“²⁴⁶

Neskenonci z 90. let to vnímají dle oficiální zastřešující organizační struktury. Na základě své zkušenosti s oficiálním členstvím v Junáku a LLM, kdy v Junáku jsou oddíly a v LLM kmeny. Důležitým faktorem je pro ně i to, že v období 1970-1989 považují Neskenon za ilegální skautský oddíl.

Vnímání kmene, či oddílu není u členů Neskenonu nahodilé. Je otázka, jak moc používání obojího starší generací, ovlivnilo vnímání tohoto spojení mladšími generacemi. I tyto odpovědi dokazují generační posuny, a to v interpretaci slova, které by mohlo být neměnné a konstitutivní pro oddíl.

4.1.3. *Ekumenický skauting?*

Termín, který dokáže bývalé členy Neskenonu dělit, je ekumenický skauting. Pojem se datuje do začátku 90. let a jeho autorství je připisováno Ivanu Makáskovi. Pojem se vztahuje k takové praxi skautské výchovy, které zahrnuje do své výchovy orlí pera a další woodcrafterské prvky, zálesácké dovednosti apod. Směr je zastáván současnými kmeny Midewiwinu v ČR. Zároveň nejen někteří Neskenonci se s ním nedokážou ztotožnit, jako s regulérním výchovným směrem. Otázka na pamětníky tak zněla, jak vnímají ekumenický skauting ve vztahu k Neskenonu, který měl být dle narativu Ivana Makáska, jeho prvotním šřítelem. Ne všichni pojem dodnes znají, nebo si pod ním představí myšlenku spojených přístupů různých výchovných hnutí.

²⁴⁵ Tamtéž. Rozhovor s Wunestonem. 1:42:57

²⁴⁶ Tamtéž. Rozhovor s Čapou. 1:42:43

Šest z dvanácti odpovědí vyznělo kladně pro myšlenku junáckého ekumenismu. Dva odpověděl neutrálně. Naopak odmítnutí, případně nefunkčnost pojmu vyjádřili převážně ti bývalí členi Neskenonu, kteří byli nejvíce aktivní na konci 70. a v 80. letech.

Převážně za svou ji převzali nejstarší pamětníci. Šakoh vede v Příbrami oddíl Mohawků, ve Svazu skautů a skautek České republiky.²⁴⁷ S tím se ztotožnili i Tarha, Shagwates a Manehonga. Ahdebah také potvrdil, nicméně s výhradou: „*V učí myšlenkovým a filozofickým směrům to fungovalo. V zřetelové vůči ostatním oddílům to fungovalo až za vedení náčelníků Gallichvia, Shagwatese a Akatevity.*“²⁴⁸ Gallichvio se také připojil, ovšem s tím, že třeba aktivní ochrana přírody se již v jejich činnosti nenacházela.

Hlavní rozpor vnímají ti, kteří s myšlenkou nesouhlasí v tom, že byl vymyšlen daný pojem až dodatečně: „*Já si nemyslím, že by Hiawatha tady zakládal Neskenon, že by chtěl založit ekumenický oddíl. To si nemyslím. Já jsem ho slyšel... poprvé v roce 91. Takže osobně si myslím, a to mu nechci vůbec nechci křivdit... třeba tu představu měl... já to slovo dřív neznám opravdu.*“²⁴⁹ Wuneston také klade důvod vzniku pojmu k obnově Junáka a LLM. Ani další respondenti pro pojem nevidí potřebu. Jejich vnímání také ovlivnilo působení časopisu Wampus Neskenonu v 90. letech.

Odpovědi ukazují, že tato otázka rozděluje respondenty bez jasného klíče. Jedinou výjimku tvoří mladší Neskenonci, kteří působili v oddílu v 90. letech. případně spolupracovali v posledních letech oddílu s Ivanem Makáskem.

4.2. Identita bojovníka Neskenonu

4.2.1. „*V jednoduchosti je krása!*“ – Motto Neskenonské heraldiky a oddílová čísla

Vlastní individuální identitu členi Neskenonu mohli umocnit vytvořením heraldického znaku. Nemohli tak učinit sami a každý znak se musel podříditi všeobecně daným pravidlům. Na to dohlížel Palatin kmene. K poznání Neskenonské heraldiky využívám dvou k tomu vytvořených příruček – z roku 1988 a 1995. První vznikla při předávání pozice Palatina, kdy z ní odstoupil Roman Splítek - Šakoh a předal ji Jindřichu

²⁴⁷ Tamtéž. Rozhovor s Tarhou. 01:05:08

²⁴⁸ Tamtéž. Formulář Ahdebah. Str. 2

²⁴⁹ Itazipa11

Hulínskému – Osswehovi. Druhou pro vnitřní účely vydal vlastním nákladem kmen Neskenon, text a ilustrace dodal opět Ossweh.²⁵⁰

Za vznikem tohoto zvyku stál Hiawatha a Zdeněk Ruffer. Ti měli v roce 1973 navrhnout prvních 60 znaků bojovníků a šlechticů Neskenonu, zároveň bývalý náčelník stanovil pravidla a symboly tradičních soutěží. Vznikl taky štít slávy²⁵¹, jehož podmínky stanovil Hiawatha a dále ho dotvářel Šakoh. Erbovní listinu pro zaznamenávání jednotlivých znaků vytvořila sestra Nybowaky Hanka Kahounová. Trvalo ještě 3 roky a museli se přičinit ještě jiní, než byla tradice přijata. Komplikací údajně bylo to, že tvorba znaku se musela navázat již na existující prvky, které reflektovali identitu jednotlivce. Tím bylo sněmovní roucho a na něm vyobrazené znaky. Ne všechny znaky se daly dát do erbu, a tak vznikala třetí plocha pro hladké zařazení heraldiky do běžného chodu kmene. Navíc, erby vznikly jen členů, kteří se účastnili jubilejního X. sněmu na jaře 1973.

Neskenon dále držel tradici oddílového čísla, které jednotlivec získával za členství a minimálně rok v oddíle. Dle příchodu do oddílu a splnění podmínky tak byla řazena chronologicky. Na tradici z prvních let existence oddílu pak nebylo plně navázáno. Situace se změnila k roku 1976. Tehdejší náčelník Jiří Macek – Čiksika a bývalý náčelník Jiří Kafka – Owígo na vánoční nadílce zavedli nové slibové odznaky a očíslovali bojovníky Neskenonu. Šakoh následně vytvořil erby i pro současné členy. Neformálně se tak ujal role Palatina, která se zpětně dodefinovala mezi roky 1986-1988, kdy už Šakoh danou roli nestíhal vykonávat a po dané období nebyl udělen žádný erb. Tato situace dospěla k zavedení funkce Palatina kmene a jmenování jejího nového vykonavatele.

Palatin měl i několik psaných práv a povinností. Aby vůbec mohl být kdokoliv jmenován do této pozice, musel být šlechticem lesní moudrosti a mít splněné mistrovství I.

²⁵⁰ Nový Palatin tak při nabytí úřadu vydal sešitek v rozměru A5 a počtu 28 stran, kterým veškerá do té doby žitá pravidla zaznamenal. I druhý sešit z roku 1995 má identické parametry, ovšem text na jeho stránkách je psán o dost menším písmem, a tak mohl být obsahově rozšířen o několik kapitol, pojednávajících obecně o heraldice. Texty jsou místy identické, ale jinak nanejvýš podobné. Obě vydání obsahují textové kapitoly v 1. polovině a v 2. polovině se nacházejí udělené znaky jednotlivých neskenonců.

²⁵¹ A kdo mohl být hrdinou Neskenonu a mohl se na Štítu slávy zařadit mezi Hasanoweny kmene? Bojovník Neskenonu musel splnit 5 z 11. podmínek (1. Tři roky členství, 2. Čtyři tábory s Neskenonem, 3. Sagamor, 4. Wigilie, 5. Kyj Velkého nebo Zimního táborníka, 6. Vítěz Javorové nažky, 7. 2 roky ovačirou, 9. Bílý náčelník, 1é. Jeden rok degandawidou, 11. Absolutní stovkař – jedná se o výhry tradičních soutěží, službu kmeni v určité funkci, či jiné podmínky).

m., palatin – erbovník. Po splnění těchto dvou podmínek byl Palatin buď jmenován předchozím Palatinem, nebo byl volen sněmem činných šlechticů nadpoloviční většinou přítomných hlasů. Následně se stal členem ROPu, ve kterém mohl plnit zadané úkoly šamanem. A i když měl výsadu nezávislosti na všech funkcionářích kmene, mohl být odvolán sněmem šlechticů. Na sněmech byl Palatin kmene poznatelný díky propůjčené černé šerpě I. Palatina, na které byl erb červenostříbrného heroldského kříže. Pod ním se ještě mohl nacházet osobní znak Palatina.²⁵²

Co do povinností, rámec činnosti byl jasně stanoven – při významnější příležitosti, kterou uzná Palatin za vhodnou, udělil členovi Neskenonu jeho znak²⁵³ ; zhotovuje osobní znak a vychází přitom co nejméně jeho majiteli; staral se o řádné vyhotovení barevného znaku s popisem na erbovní listinu; spravoval a aktualizoval štít slávy dle toho, co již členi splnili.

Co se týče již samotného výkonu práce, bylo několik pravidel, kterých se musel Palatin držet. Osobní znak měl tvar kruhu a byl přístupný všem členům. Určitá paleta znaků (povětšinou inspirovaných indiánskou tematikou, E.T.Setonem, či již zaběhnutými znaky kmene²⁵⁴), které mohl osobní znak obsahovat také, ovšem jak bylo již výše zmíněno, ne veškeré identifikační znaky mohli být převedeny do osobního znaku/erbu. Nicméně znak jiného tvaru byl přístupný jen pro šlechtice a později i hrdiny kmene, stejně jako určité symboly, či klenot znaku – ten už byl přístupný jen šlechticům lesní moudrosti, lišit se mohl ještě podle zastávané funkce ve kmeni. Klenot v podobě šlechtické korunky byl dokonce tvořen dílkovou metodou a v příručkách pro Neskenonskou heraldiku se pro další případy používají obecná heraldická pravidla.

Při pozorování konkrétních znaků je vidět, že podléhají výše zmíněnému systému a je zde i snaha dodržet řečené krédo o jednoduchosti. Vystává zde mnoho složitějších

²⁵² Až do tohoto bodu se v právech a roli Palatina obě vydání Neskenonské heraldiky shodují. V bodě pojednávajícím o odvolání Palatina, novější verze udává jen následující důvody, proč tak učinit: pro neplnění povinností Palatina kmene, na své přání, nebo vyloučením z kmene. Starší verze u posledního jmenovaného důvodu dodává „... *za hrubý, nekamarádský čin*...“. Další rozdíl je ten, že verze z roku 1988 ukládá ještě jednu povinnost (Palatin by si měl vychovat nástupce, aby propagoval Neskenonskou heraldiku) a právo (Palatinem kmene mohl zůstat i ten, kdo se v jakémkoliv formě vzdálil od aktivní formy členství, a to i vyloučením. Tudíž i vyloučený člen nemusel být sněmem šlechticů zbaven funkce Palatina. Byl to jen případný adekvátní důvod), které v porevoluční verzi Neskenonské heraldiky zmizely.

²⁵³ Takovou příležitostí bylo pravděpodobně složení slibu kmeni a následně žádost člena o osobní znak. Neskenonská heraldika 1995 str. 10

²⁵⁴ Tamtéž str. 9

šlechtických znaků z klenoty, které se v jednotlivých částech erbu odkazují na dřívější jména, vyhrané soutěže, či kmenové funkce. Zároveň je zde spousta vybočujících osobních znaků, které reflektují dané jméno jejího nositele.²⁵⁵

Obě publikacemi se prolíná ještě jedno latinské heslo „Labor omnia vincit“²⁵⁶. Zbývá tak už jen otázka proč? Proč věnovat tolik práci vytváření osobního znaku a uceleného systému, přičemž určitá forma propracované symbolické identity fungovala na sněmovním rouchu. V úvodu obou publikací to Ossweh představuje následovně: „*Účelem Neskenonské heraldiky bylo a je to, aby každý kdo má zájem, měl nějaký znak, kterým by se mohl prokázat, který by označoval pouze jeho osobu a ze kterého by bylo poznat jaký jako bojovník Neskenonu byl, čeho dosáhl, či jaká měl přání, touhy nebo snahy.*“²⁵⁷ Jak do woodcrafterského, tak skautského systému použití heraldiky v tomto pojetí tradičně nezapadá. Sám Ossweh se tak i zmiňuje, že si Neskenon z obou stran mnohdy „...*Vyslechl a vytrpěl dost.*“²⁵⁸ Sám ještě brání, že spojení heraldiky a indiánského symbolismu není nepatřičné, ale že jsou naopak ve stejné rovině. Právě heraldika je tak pro Neskenon tradiční českou odpovědí a nástrojem na zavedení řádu do již spleťtité palety používaných znaků a symbolů. Tento další unikát tak dle autora jen zapadá do myšlenky ekumenismu Neskenonu, který pomáhá co do pestrosti a přijímat novoty, zajišťovat tak originalitu a že Neskenon: „*Vždy si dokázal nakonec vybrat to nejlepší a jít za tím, čímž se stal jakousi zvláštností.*“²⁵⁹

4.2.2. *Jaké ti dal oddíl hodnoty*

Při bohatém symbolickém a intenzivním působení oddílu identitotvornými prvky na nejaktivnější členy, byla otázka na hodnoty nutná. Otázka byla formulovaná tak, aby zjistila, jaké hodnoty mají bývalí členi Neskenonu s oddílem spojeni.

Jeden ze stěžejních dopadů výchovné činnosti by mělo utváření hodnot pro jeho členy, obzvláště mladší. Do Neskenonu přicházeli zájemci o členství v různém věku, na

²⁵⁵ Zárnnými příklady jsou znaky Moskyta, Kazana (Černý vlk dle dobrodružné knihy), Čáp, Noha (nakreslená indiánská noha), Vlček (hlava vlka), Slim (šnek), atd... do celkového indiánského/kmenového koloritu znaků, které jsou obsažené v Neskenonské heraldice trochu nezapadá osobní znak Rýpala (na něm je vyobrazen Sněhurčín trpaslík Rýpal). Neskenonská heraldika 1988 str. 12-25

²⁵⁶ Překlad tohoto latinského přísloví zní „Práce zvítězí nad vším“.

²⁵⁷ Neskenonská heraldika; 1988 str. I.

²⁵⁸ Tamtéž

²⁵⁹ Tamtéž

počátku 70. let, do něj přecházeli někteří skauti z rozpadajících se oddílů. Ti už absolvovali určitý hodnototvorný proces ve svých původních oddílech. Proto se hodnotově s oddílem nejvíce spojili ti, kteří do Neskenonu přišli jako mladší a strávili v něm několik let aktivní činností. Naopak, pro některé se tvorba hodnot udála dřív.

Šakoh tak zmiňuje, že mu oddíl dal možnost rozvíjet schopnosti po praktické stránce. Například vyjadřování a formování myšlenek. Podobně hovořil i Gallichvio, který také přišel do oddílu již jako starší.

Mezi některými odpověďmi se objevovalo kamarádství, jako například u Tarhy, Ahdebah ho doplnil o soutěživost, rituály, pracovitost, lásku k přírodě, odolnost a samostatnost. Shagwates poskytl krátkou, ale shrnující odpověď: „*Oddíl mne rozhodně naučil fungovat v širším kolektivu, dal hodnoty jako dobrý pocit z pomoci druhým, lásku k přírodě a pobytu v ní.*“²⁶⁰ Čiksika hodnoty spojené s pobytem v oddíle ztotožnil se zněním skautského a woodcrafterského zákona. K tomu se připojil i Manchonga, který k hodnotám připojil i vzor ve Foglarově oddílu. Na to navázal ve své odpovědi Čapa, který hodnoty přejímané z četby rychlých šípů, promítal do oddílů. Naopak tím, že v oddíle prožil konec 80. let, vedl oddíl v Junáku na začátku 90. a přestupoval s ním později do LLM, vnímal velké smíchání hodnot ze všech směrů, až je to těžce uchopitelné. Vyzdvihl pak poctivost a pracovitost.

Nejvíce vliv Neskenonu na tvorbu hodnot reflektovali členi aktivní v 80. letech. Tagayutah a Itazipa stojí za tím, že za svého dlouhého působení v oddílu zformoval oddíl jejich životní hodnoty, styl komunikace a priority: „*když se mě teda takhle zeptá, tak rodiče mě nevychovali, mě vychovával Neskenon. No a, když jsem vděčný za něco zaměstnání nebo další kariéře. Za to vděčím Neskenonu.*“²⁶¹ Viki jmenoval také nejvyšší hodnoty a spolu s nimi smysl pro spravedlnost, čest, chlapské podání ruky. Wuneston se k tomu připojil, dodal jen odpovědnost.

Nejvíce procítili ti pamětníci, kteří byli ohnivci v 80. letech. Ukazuje to taky na slabinu Neskenonu, jasně předávat hodnoty, případně podchycovat mládež ve věku, kdy jim hodnoty může předávat. Zároveň je otázkou, jak moc byly starší generace zvyklé přemýšlet o hodnotách v dnešním slova smyslu, v jakém jsem hledal odpovědi.

²⁶⁰ Osobní archiv autora. Formulář Shagwates. Str. 33

²⁶¹ Tamtéž. Rozhovor s Itazipou. 1:04:06

4.2.3. *Duch Neskenonu*

S generacemi Neskenonu a jeho odkazem souvisí něco, co je v této diplomové práci nazváno *Duch Neskenonu*. V rámci rozhovorů jsem se snažil zachytit něco, co bylo některými naznačeno. Ať už se jednalo o kolektivní prvek, či individuální, zda existuje nějaký rys, hodnota apod., která by byla vlastní Neskenonu. Postupem rozhovorů totiž začínaly být zřetelné generační a vlivové rozdíly. Cíl této otázky tak bylo zjistit, zda bylo něco automaticky spojené s oddílem, co se předávalo.

V odpovědích se Šakoh a Tagayutah odkázali na jejich zkušenost, že samo o sobě prostředí tábornických, nebo mládežnických oddílů má vždy něco svého, co je zde nazváno duchem. Zároveň, že v oddílu daný člen musí vydržet aspoň několik let, aby onoho ducha, nebo svéráz pochopil. Mezi odpověďmi se objevilo i ohnivectví, ale spíše ve své Neskenonské unikátní rituální a ceremoniální formě. Hlavním sdružovacím prvkem byly klanové a kmenové pokřiky, písně. Také fakt, že se jednalo o čistě klukovský oddíl. Silné zastoupení měl v odpovědích pamětníků i tramping, a to ve spojitosti s tím, co se dá nazvat Neskenonskou stylovkou: „*že jsme do přírody jezdili v zeleném, že jo dost dlouho i nováčci museli mít nějaký usárny, aspoň ty český, že se prostě tábořilo takovým tím trempským stylem, takže tohle určitě spojovalo všechny generace Neskenonský...*“ To dokládá i Manehonga: „*Jo to si pamatuji jak někomu napakovali rodiče na usarnu karimatku. Samozřejmě byla jako ta pěnová rolovací, naprosto nesbalitelná a chudák chlapec dostal pak přílehavou přezdívkou Parník, protože Vypadalo jak komín od parníku. Jednou jsem takhle jako já odmítl na výpravu jet, když jako rodiče trvali na tom, že si tu karimatku jako na to mám... mám dát a zabalit, ale prostě to už jsem jako seznal, že s tímhle bych se společensky znenamohl. Takže jako jsem nakonec jako na výpravu nejel.*“ Výpravy do přírody, to to je furt pro mě, jakoby ústřední jedeš do lesa tam za tábořiš jenom pod celtou primitivní táboření vaříš si na ohni...“²⁶²

Další silným bodem bylo kamarádství. To například Tarha přikládá jako zásluhu náčelníku Owígovi: „*to je vlastně věc, kterou nám vštěpoval Owígo. Jakmile jsme do toho Neskenonu přišli a on takový skutečně byl, a to je to kamarádství. Jo, a on prostě říkal. Hele, mě nezajímá, kolik budeš mít Orlich per, ale budete se k sobě chovat slušně, prostě navzájem. Tady prostě bude vládnout*

²⁶² Tamtéž. Rozhovor s Čiksikou. 1:13:38. a Tamtéž. Rozhovor s Manehongou. 2. 00:36:26

*kamarádství. A to je vlastně, to je vlastně jediný sdělení, který jsme od něj dostali, když jsme tam přišli do toho kmene a fungovalo to.*²⁶³ Kamarádství rezonovalo i v odpovědi Vikiho, který zmínil, že oddíl tvořil společenství, které svému bývalému členu i po odchodu z oddílu bylo ochotno pomoci a naopak. Wuneston onomu kamarádství přidal přívlastek drsný v tom smyslu, co vše byly společně schopní jako kolektiv Neskenonci vydržet.

Jednou z odpovědí byl i odkaz na roli Neskenonu pro jeho členy v období komunistického režimu. Itazipa to nazval „*skrývanou jedinečností*“. Tedy něco, co pro ně tehdy oddíl dělalo unikátním a co se změnou (koncem skrýváním) režimu, skončilo.²⁶⁴ V souvislosti s prvkem jedinečnosti a výjimečnosti připojuje ještě Čapa, že ten pocit členy Neskenonu provázel i v 90. letech. Hlavně ve spojitosti s tím, že oddíl byl odlišný od typických skautských oddílů, nebo později kmenů LLM. Za spojujícího ducha Neskenonu byl mladší generací označen i jeho zakladatel Hiawata.

Duchem Neskenonu může být vícero prvků. Nicméně ve velmi atomizované formě je to podobné vnímání symbolické a kulturního kapitálu. Knih, hodnot, statusu, morálních pozic apod. V praktickém důsledku se zdá být duchem Neskenonu tramping, který se promítl do každého období Neskenonu.

4.2.4. *Kdo jsou bojovníci Neskenonu dnes?*

Jelikož se někteří členi Neskenonu vídají dál, či na velkých výročních kmenech, logicky vystávala otázka, jak se vnímají členové Neskenonu dnes? Kmen ovšem již fakticky neexistuje, a tak členy nemá. Otázkou tak bylo, za ještě nyní, po více jak dvaceti letech od rozpadu oddílu, nějak vnímají skupinu, kterou jejich zkušenost s oddílem tvoří.

Odpovědi se velmi různili, jelikož tato otázka vybízela k velmi subjektivním názorům a jednotliví respondenti jsou různě vzdálení od momentu, kdy z oddílu odešli a jak moc udržují kontakt.

To potvrzuje Čapa, že s tímto označením na společných akcích je brán každý, kdo oddílem prošel. Velmi přísná a výběrová hierarchie je tatam. Musí se však chtít k odkazu oddílu hlásit, a to samozřejmě závisí na síle prožitků s ním spjatých.

²⁶³ Tamtéž. Rozhovor s Tarhou. 1:22:27

²⁶⁴ Tamtéž. Rozhovor s Itazipou. 1:33:03

Ahdebah2: Muži, co mají rádi přírodu a dodneška do ní jezdí.

Pro některé, obzvláště pro ty, kteří dál pokračovali v oddílovém životě i po Neskenonu, jsou to hlavně vzpomínky, přátelé, či blízký kolektiv. Zároveň je zde furt určitá aura „našeho člověka“, která s touto identitou nese určitý kus důvěry a záruky.²⁶⁵ Někteří dál pokračují v činnosti, ke kterého ho oddíl vedl, jako skauti, woodcrafteri, či trampové.

Nedávnou oslavu 80. narozenin zakladatele oddílu Ivana Makáska Shagwates komentoval slovy: „*že se sešli bojovníci Neskenonu, kteří přes společné prožitky získali nejen toto označení, ale i autentický pocit, že někam patřili nebo navždy patří.*“²⁶⁶ Tagayutah také vyjádřil názor, že se mezi jeho bývalými členy drží společná linka, mentalita, která je sdružuje.

Tarha a Viki odpověděli, že bývalí členové se také rozprchli a nejen profesně, se jedná o velmi nesourodou skupinu. Další pak připomínali, že je současně tvořena lidmi ve věku cca. 30-80 let a někteří bývalí členi již nežijí.

Tyto odpovědi naznačily, že i po konci oddílu tvořily kontakty a přátelé z oddílu sociální síť pro své členy. Natolik silné, že mnohdy trvají dodnes. Zároveň je celková skupina velmi různorodá.

4.3. Výjimečnost a reflexe role

4.3.1. *Čím byl výjimečný*

Do otázek, kterých jsem se respondentů ptal, jsem zahrnul i : „*Čím byl pro vás oddíl výjimečný?*“ Ačkoliv ne všichni mají srovnání s jiným mládežnickým oddílem, při často zmiňované výjimečnosti a jedinečnosti, se také přátelili s dalšími oddíly a tak může existovat něco naprosto výjimečného. Často tak byli zmiňováni indiáni, inspirace Neskenonu indiány, nebo jeho tradice a rituály. Obzvláště jejich lyricko – literární zpracování a pojetí. Oproti dalším oddílům pak svými zvyky. Čapa pak zmiňoval neuvěřitelnost samostatnosti aktivních členů. Padla také přísnost, či „*drsňáctví*“. Např. pro Tagayutaha i návaznost další činnosti na tramping, nebo pokračování samostatně v nějaké linii činnosti, ke které vedl oddíl.

²⁶⁵ Tamtéž. Rozhovor s Itazipou. 1:15:04

²⁶⁶ Tamtéž. Formulář Shagwates. Str. 3

Mladší generace z 90. let už výjimečnost v Neskenonu nevnímala, naopak Manehonga a Gallichvio viděli výjimečnost Neskenonu v tom, že vyznával zákon čtyřnásobného ohně a byl součástí Midewiwinu, který považují za opravdové unikum. To vše ve spojitosti s dlouholetou tradicí oddílu.

4.3.2. Ohnivectví

Jedním z prvků, kterým se Neskenon odlišoval od ostatních soudobých kmenů, bylo ohnivectví. To bylo jasně definované na základě metodických příruček a předávané tradice v rámci oddílu. Ohnivci se dělili na různé stupně a dle toho po nich byly požadovány různé úrovně vzdělání. Záležitostí ohnivců bylo provádění obřadů, udílení orlích per, případně řízení rady orlích per a tedy evidence dosažených činů. Rada orlích per v čele se šamanem měla ideálně motivovat, k získávání orlích per jednotlivé bojovníky Neskenonu. Jeho zavedení bylo postupné a nastalo až několik let po vzniku oddílu a rozpuštění Junáka. Na důvod, proč tomu tak bylo, vzpomíná Čiksika: *„Ovígo cítil, že prostě by se měla nějaká ta motivace místo skautingu vzít a přived zpátky Hiawwathu coby šamana vlastně... měl za úkol tohle rozjet a ten Hiawatha se toho velice chopil a vytvořil pak ty pravidla pro sněmy a takhle a jezdil na ty první sněmy právě několik těch prvních let a velice tenhle systém rozjel... takže jsme to prostě šířili dál a pak vlastně Hiawatha to předal mě, to šamanství po několika málo letech a my jsme tím pak už naplno žili...“*²⁶⁷

S ohnivectvím bylo spojeno mnoho jeho znaků. Např. bylo přísně hierarchické a zahalené tajemství: *„Tenkrát, když jsem do toho vplouval, tak pro mě to bylo tajemno který jsem postupně odkrýval a vrcholem vlastně odkrytí bylo, až když jsem jako šaman dostal tabulku s tajným ohniveckým písmem“*²⁶⁸ To se týkalo jen několika málo jednotlivců. Pro většinu členů zůstávalo ohnivectví opředeno záhadou, jak dokládá Gallichvio: *„Pro mě to bylo takový tajemný společenství, kterému jsem trochu záviděl...“*²⁶⁹

²⁶⁷ Tamtéž. Rozhovor s Čiksikou. 1:04:26

²⁶⁸ Tamtéž. Rozhovor s Itazipou. 1:28:33

²⁶⁹ Tamtéž. Rozhovor s Gallichviem. 00:35:11

Zároveň ohnivectví bylo separátní strukturou k náčelníkovi. Někteří hovoří o rozdělení světských a duchovních starostí v Neskenonu. Padlo i označení, že to byla jedna z výkonných složek ve výchovném systému. Čapa dokonce označil pozici Šamana za silnější, než byl náčelník, jelikož nebyl volen, ale vybíralo ho společenství. Tagayutah zároveň řekl názor, že náčelník a šaman museli být dobře slazení. Jinak v oddílu hrozil rozkol a problémy. S tím byla spojena velká motivace a velké privilegium, stát se ohnivcem. Jím se mohli stát jen ti nejlepší a nejvímavější bojovníci. S pozicí ohnivce, wagameda a šamana, byly spojené předem dané rituály, povinnosti a nároky. Wuneston potvrdil, že absolvování ohniveckého kurzu a to, že byl vybrán na pozici ohnivce, pro něj v danou chvíli znamenalo hodně.

4.3.3. *Čím přispěl do prostředí mládežnických oddílů*

Za podstatné jsem vnímal položit otázku, čím přispěl Neskenon do prostředí mládežnických oddílů a zda jsou pojmenovatelné nějaké konkrétní přínosy, které si jeho členové s kmenem spojí. Itazipa s Tagayutahem se oba shodli, že velkým příspěvkem do prostředí mládežnických oddílů byl systém ohnivectví, funkční systém orlích per a určitého „duchovna“, spojeného s Neskenonskou cestou. Aby se tak stalo, bylo důležité, že měl oddíl tyto inspirace sepsané a k dispozici pro další oddíly. Hlavní zásluhy v tomto připisují Hiawatovi. Někteří zmínili i to, že oddíl měl pestrou celoroční venkovní činnost a šel tak příkladem, že je to možné. Tarha dává Neskenonu zásluhy za průkopnictví v lakrose a aktivním táboření v týpí. S tím souvisí i šíření dovedností s tím spjatých. Šakoh vyzdvihl samotné členy, které Neskenon ovlivnil svojí výchovou a činností. Někteří se dál angažovali ve prospěch druhých, či pokračovali v jiných kmenech a oddílech. Za důležitý prvek zde považuje udržení oddílového slibu.

4.4. Tradice, demokracie a rituály

4.4.1. *tradice: Stezka Neskenonu*

Některé tradice kmene Neskenon jsou definovány v publikaci *Stezka Neskenonu*.²⁷⁰ Dokumentem, který vázal Neskenonce k jejich didržování byla Hiawathova závěť.

²⁷⁰ Makásek, Ivan. Stezka Neskenonu – Středisko Thecumtha, 1968.

Hiawathova závět':

Synové Neskenonu!

Spojil jsem vaše bratské kmemy (clany) k jednomu poradnímu obni, abych vás učinil silnými. Myslenka Velikého Míru mě vedla k tomu, že jsem vašim šamanům svěřil tajemství úspěchu myšlenky...

Necht' clan Černého Medvěda... pevně Střeží Wampum a obě rady. Necht' clan Bílého Jestřába... střeží Dveře dlouhého domu. Clan Modré Želvy... at' vybírají poplatky a starají se o hospodářství kmene. At' clan Hnědého Bobra... se o zařízení domů a zdatnost bojovníků v nich. At' kmenová rada vždy ve všech věcech ve své většině rozhoduje... v případě, že nemá kmen hlavního náčelníka, může vésti kmen. Kmenová rado! At' dodržují se všechny obrady, zvyky, zkoušky a zdobení mnou zavedené, protože v nich tkví tajemství malebného ivota Neskenonu. Mějte všichni v bezmezném úctě obě, neboť on nám dává život, on je ušlechtilým a fascinujícím symbolem Velkého ducha. On je středem ideálů Lesní moudrosti, on ve vás budí úctu k vašim předkům. ...²⁷¹

Stezka začíná pasáží Dějiny Irokézů, ale obsahuje také kmenové zvyky, znak (dlouhý dům Irokézů), hymnu a krédo.²⁷² poté se věnuje jednotlivým clanům a jejich dějinám. Každý klan má název český, válečné jméno v severoamerickém nářečí, epiteton, funkci ve kmeni, pokřik, barvu, předmluvu, svolávací signál a místo ve sněmovním kruhu. Organizačně je

²⁷¹ Archiv LLM. IM_L1. Hiawathova závět'.

²⁷² *Neskenonské krédo je velmi podobné navrhovanému vyššímu smyslu od Ivana Dobrovolského z roku 1961: Budujeme svůj oddíl na indiánské tradici, protože indián, jak ho představil světu americký spisovatel, malíř zvířat, přírodovědec, vychovatel a lovec E. T. Seton, je vzorem statečného, česného a vytrvalého člověka, jehož duše se rozvíjela v překrásné harmonii s přírodou, které rozuměl a kterou znal. Národ který má svého Matakoma, Pontiaka Tekumseba, Sedícího býka, Černého sokola, Rudého Oblaka, Sekwoju, Geronima a další slavné náčelníky, zaslouží si naši úcty.*

Indián byl vychován k boji s přírodou. Vytrvalostí a trpělivostí v každé práci a námaze, připravoval se na neustálý zápas o udržení života. Ty se nemusíš starat o to, kde a jak seženeš potravu. Věnuj proto spoustu času, kterou tím získáváš, svému vzdělání, protože ono ti pomůže vyhrát tvůj boj o lepší životní podmínky. Miluj těsnou práci a nepromarni ani jediný svůj den bezúčelnou hrou! Snaž se otužit své mladé tělo sluncem, vodou a vzduchem, dej mu to nač má právo: pružnou sílu tygřího mláděte.

Indiánovi se hnusila přetvářka a každá lež, duševní slabost, protože měl nezlomnou vůli a dovedl se ovládat až k hranicím lidských možností. Opovrhoval by tebou kdybys hledal v nesnázích spojenectví svých chyb! Bojuj bez zákeřných útoků! Postav se každému a všem nepřijemnostem s přímým pohledem! Budeš si vážit sám sebe.

Indián veděl, že by podlehl v boji s přírodou-divočinou, kdyby měl spoléhat jen na své síly. Jeho kmen byl mu zárukou, že nebude opuštěn, mu stáří vyrazí z ruky oštěp. Ty věř, že dobří kamarádi ti pomohou vybudovat z tvého mládí slunečnou zahradu, do které se budeš vracet ve chvílích sklíčenosti a smutku. Dají ti to nejčistší a nejkrásnější co jen lze v životě získat trvale a oč tě nikdo nepřipraví: Vzpomínky.

Než poznáš pravou cenu skutečného kamarádství, snaž se být nejlaskavější, nejpřímnější a nejméně sobecký ze všechny, které mezi své kamarády můžeš počítat.

Makásek, Ivan. Stezkou Neskenonu. Středisko Thecumtha, 1968. Str. 15

družina vedena rádcem, který má k dispozici podráce, pak jsou členi a nováčci. Funkce vedoucího družiny se poté označovala za seneku, na začátku 70. let je změněna na owačiru, clanový podráce býval v pozdějším období označován za watutku (watutka měl na starosti uvezení nováčků. Zapisuje nováčky do knihy OP, jeho podpis je současně dokladem o splnění deseti důkazů hledače cesty. Rozdíl tak byl v působnosti, když měl clan watutku a kmen watutku).

Funkce clanů tak byly následující. Zatímco clan Modrá Želva, válečným jménem Mohawkové (epiteton Da-ga-o-o-da), měl na starosti výběr poplatků a hospodaření kmene, clan Černý Medvěd, válečným jménem Onondagové (epiteton Ho-de-san-no-ge-ta), zastával roli strážce wampumu a ohně rady. Bílý Jestřáb, s válečným jménem Senekové (epitheton Ho-nan-ne-ho-out), sloužil jako Strážci dveří Dlouhého domu a poslední clan Hnědého Bobra, zvaný Kayugové (epitheton So-hus-no-gwar-to-war), byl titulován Ochránci Velké dýmky, dostal za úkol pečovat o zdatnost bojovníků a zařízení dlouhých domů. Přírůstkem k roku 1987 byl clan Úhořů, který se měl starat o nejmladší členy Neskenonu a připravovat je na plnohodnotné členství v oddíle.

Každý clan měl svoje barvy. MŽ měl modrou, ČM měl černou, BJ bílou a červenou, HB hnědou. Zajímavé na clanech byly i jejich pokřiky:

Modrá Želva: (rádce/seneka/owačira) Vpřed děti modré Želvy, (ostatní) krunýř na krunýř, hlavu k slunci blíž, jak skála stojíme!

Černý Medvěd: V našem clanu necht'je síla, tak jak ji jen medvěd mívá!

Bílý Jestřáb: Jestřábí síla, jestřábí spár, naše je síla, soupeře zmar!

Hnědý Bobr: Síla Bobrů ta je v hrázi, nikdo nás přec nerozhází!

Úhoři: Za hlasem sladkých vod, prudkou přejejí a zase zpět do moře, plout neslyšíš statečné úhoře!

Dle tradice se určovali i sezení clanů ve sněmovišti. V čele sedělo náčelnictvo, po jeho pravici písmák, po jeho levici rádce Onondagů, kteří jako Clan byli posazeni do severní části sněmoviště. Na východní straně sněmoviště seděli Mohawkové, na jižní Cayugové a západní Senekové, vedle nichž seděl Wagamed. Promluvy před hymnou Neskenonu tak byly řečeny proti směru slunce.

Své místo měl v Neskenonské tradici i jeho wampum, jehož význam měl být záhadou, mimo členy Neskenonu („*Odházíme z velkého kameného města ven do širé přírody, abychom životem pod širým nebem otužili své těla a studiem přírody ozdravili svou duši! Jdeme stopami Černého Vlka: jeho stezka vede k ušlechtilým CÍLŮM ŽOVTA.*“). Ten se řadil do posvátností Neskenonu. Všechny posvátnosti byly v tomto pořadí: Oheň, Hymna kmene, Vlajka kmene, Hiawathova závěť, Wampum, Štíty clanů a specifické rostliny.

Neskenon měl také spoustu tradičních akcí a podniků, které se opakovaly rok, co rok. Celoroční bodování vrcholilo udělením Javorového listu pro nejlepší družinu, pro jednotlivce byla udílěna javorová nažka. Na táboře se bojovalo o kyj velkého táborníka v táborovém bodování, ve variantě zimního tábora pak kyj zimního táborníka. Na sněmech se soutěžilo o Sachemovo roucho. Na letních táborech se zpravidla hrála letní lakrosová liga. Lakros se pak hrál v 70. letech i s dalšími spřátelenými oddíly. Harmonogram kmenů byl pln dalších soutěží, jako byly indiánské hry převzaté od Dakoty, nebo soutěž Bílý náčelník přezvaná od náčelníka Owíga. Klany mezi sebou soupeřily v klání klanů. Někdy čas probíhala i lehká atletická liga, případně lukostřelecká soutěž a mistrovství v uzlování. Na Vánoce byl tradiční šachový turnaj, a soutěž ve zpěvu, klany prováděly také tajnou činnost, inspirovanou Foglarem. Účastnil se pravidelně běhu do Zámeckých schodů a se spřátelenými oddíly hrál hru Vyzvědači, nebo Invaze.

Neskenon se tradičně účastnil i pamětních a pietních akcí memoriálů Jarde Lomberského a Vladimíra Koláře. V září však zpravidla pořádal soutěž o největší věžičku na Alkazaru, kde zemřeli jeho dva členové při klanové výpravě. Chodil také zapalovat svíčku za zemřelého člena – Winemaka. V tom všem se nachází i spousta tradičních her na klanové schůzky a programy, jako byl King-gong, signalizace apod.

Neskenon zavedl tradici oddílových nálepek do zápisníků s různou tematikou. Ať už se jednalo o významné události, či figury skautingu, případně vlastní události jako vzpomínku.

Každý rok také začínal rozesláním Tam-Tamu z pera náčelníka, kterým svolával bojovníky k dalšímu roku činnosti.

Napříč respondenty panovala shoda, na kladném vnímání Neskenonských tradic. Aspoň co do jejich úrovně a úmyslu. Zatímco v 70. letech byly vnímány jako návod, směr, kterým vést oddíl, v později povětšinou jak náčelníci, tak šamani, byly tradicemi a tradičními podniky natolik svázáni a nedovolovali vlastní, inovativní činnost. Postupem času v 90. letech se i těžce udržovali. Jak kvůli jejich početnosti, tak měnícímu se světu nováčků a jejich klesajícímu počtu. Pro mnohé byly tajemné a lákavé. Osobnosti, které se snažili tradice výrazněji změnit, jim vytýkali to, že se veskrze jednalo o velké divadlo, které bylo sice návodné, ale pro starší členy kmene již nic nenabízely. Wuneston zmínil, že postupem 80. let narůstala míra zlehčování a humoru, směřovaná k tradicím a rituálům Neskenonu. Zároveň vyjádřil bezmoc, jim v očích nováčků dodat vážnosti a atraktivity.

4.4.2. *Demokracie*

Vnímání demokracie v oddíle je u pamětníků Neskenonu rozděleno dle generací. Nejstarší generace, které zastupuje Šakoh, Tarha, Čiksika a Tagayutah se shodla na tom, že demokratický způsob volby byl dvojsečný a mnohdy přinášel riziko zvolení nekompatibilního náčelníka a degandawídy, což by ohrozilo stabilitu oddílu. Možnost volby, ve které členská základna mohla dát najevo nesouhlas, mohl být učiněn i z trucu, bez vážného opodstatnění. Jak si pamatují volby doplňuje svojí odpovědí Tarha: „...*myslím si, že to byla skutečná opravdu skutečná demokracie, protože už tehdy tam byli zákulšní lobovací lobbistický taky a tak jako demokracie funguje teď, tak fungovala už tenkrát nám.*“²⁷³ Výskyt názoru, že vůdcovská role měla být posílněna, se nevyskytl ojedinelé. Na současný stav pak dopláceli pracovití a angažovaní jedinci.

²⁷³ Osobní archiv autora. Rozhovor s Tarhou. 1:08:49

Respondenti z období 80. let Itazipa, Viki a Wuneston naopak vnímají systém demokratické volby vrcholných zástupců kmene za funkční. Vnímali volby za opravdové: „*to se volilo mušličkama do koženého váčku. Každý mohl do toho váčku vložit ruku sevřenou ruku a buďte tu mušli tam ne dál nebo dál. Takže vlastně nikdo nevěděl, kdo pro toho náčelníka nebo digandawídu volil?*“²⁷⁴ Zároveň zažili i vedení oddílu za degandawídy potom, co nebyli zvoleni kandidáti na náčelníka. I tato zkušenost, že se náčelník nemusel zvolit, ale oddíl dále pokračoval, upevnila jejich přesvědčení o funkčnosti systému.

Pamětníci aktivní v oddíle nejvíce v 90. letech pak demokracii nevnímali, jako zásadní prvek života oddílu.²⁷⁵ Možnost volby náčelníka a degandawídy označili za špičku demokracie. Ovšem v Neskenonu zůstalo jen u špičky. Zároveň naráželi na nedostatek kandidátů a už vůbec, pokud někdo kandidoval dobrovolně. Paralelně vůči tomu pro ně vystupovalo hierarchicky řízené ohnivecké společenství. Nejsilnější názor byl, že Neskenon nebyl moc demokratický. Naopak byl elitářský a existovala v něm silná šikana. Také vyzdvihli dobře propracovaný zákoník, který naváděl členy, jak postupovat v různých situacích a vymezoval pravomoce.

4.4.3. Rituály

Neskenon držel rituál oslovení u ohně. Náčelník zahajoval poradní oheň slovy „*Khún-wat-ka*“ (Zapalte sněmovní oheň) a končí ho slovy „*Uhvai Umpare*“ (Uduste oheň). Po zahájení obřadního ohně se zpívá hymna Neskenonu, jíž předcházejí předmluvy clanů.

1. Mohawkové: My děti Modré Želvy, potomci slavného kdysi rodu, překročili jsme Velkou širokou Vodu, abychom zažehli plameny svého posvátného ohně jako kdysi dávno ve svém Dlouhém domě k opětné slávě Neskenonu.

2. Onondagové: My děti Černého Medvěda jsme taky slavný byli rod, naše jméno neslo se přes lesy kol Pěti vod, však odnes vítr všechno v dál, až nyní Manitou nás zavolal, zažehnout oheň v Dlouhém domu k opětné slávě Neskenonu.

²⁷⁴ Tamtéž. Rozhovor s Vikim. 00:035:037

²⁷⁵ Tamtéž. Formulář Shagwates. Str. 3: „*Nevnímám ji jako důležitý aspekt ve fungování oddílu. Ano, byly svobodné volby vedení, ale nepamatují se na přehršel kandidátů. Takže demokracie spíše jako výuková pomůcka.*“

3. Senekové: My děti Bílého Jestřába, bojovný a silný lid, přišli jsme ze země, kde věčný je klid, jenž z hlubin věků volá nás zažehnout oheň v Dlouhém domu k opětné slávě Neskenonu

4. Cayugové: My děti Hnědého Bobra, žijící na březích Velkých Vod, slyšeli jsme zvěst, co zpívá vítr, les i řeky tok, o hořícím ohni v Dlouhém domu, jenž zažiháme bratři k slávě Neskenonu

Pak byla zpívána hymna Neskenonu *Ó Neskenone*:

Když oheň zaplane a zář se šíří,
krajinou ztemnělou,
plameny posvátné teplem svým hýří
mlčí les, voní vře
hvězdičky blikají ve větvoví
vítr nám bájí svou dnes nepoví
v úctě tu stojíme pevní a silní
před Tebou, ó Manitou!

Slunce se probouzí, nebe již bledne
víc a víc, víc a víc,
za chvíli rosa si do trávy sedne,
třpytící zářící,
červánky krvaví, obzory v dáli,
lesy se v závoji mlh po ránu halí,
v úctě tu stojíme pevní a silní
před Tebou, ó Manitou.

Lesy jsou bohaté zase Tvou zvěří,
ó Manitou, ó Manitou
lučinou rozketlou jelen zas běží
ó Manitou, ó Manitou
radost je v táborech, kde zní jen smích
pojalo štěstí přec dětí Tvých

v úctě tu stojíme pevní a silní
ó Manitou, ó Manitou.

Dalším rituálem byly vigilie, zkouška bdění, po které její absolvent získává čestné lesní jméno. K této zkoušce jsou vybírání, případně o její splnění můžou požádat kmenovou radu, jen ti nejlepší.

Význačným rituálem bylo udílení Orlich per.

Mezi rituály Neskenonu můžeme uvést i oddílové signály, který se buď troubil, křičel, případně dával najevo Morseovým signálem (nástup, rada, sraz oddílu, sraz roverského kmene, všichni k vůdci, stát, nebezpečí!)

Nad vnímáním rituálů Neskenonu panovala univerzální shoda názoru, který je vnímal za krásné, romantické, malebné, promyšlené, vyjadřující ideály kmene. Mnohé z nich se opakovaním vryly pod kůži Neskenonu dodnes. Výjimku tvoří vyjádření Wunestona, který dal rituály do souvislosti s tradicí, co se týče ubývající vážnosti: „*Ty rituály byly taky terčem toho zlehčování znevažování, protože jsme se tady shodli na tom, že v určitým věku tyhle ty... když je něco strašně moc vážného, tak to může překonat bod, kdy na tom vidíš třeba ty legrační věci a nedá ti to, aby si se nezasmál...*“²⁷⁶ Na závěr své odpovědi se zamýšlí, co vše byl v Neskenonu rituál. Od ceremoniálních, po vykonávání trestů za prohřešky členů.

Velkou část rituálů prováděli zástupci ohniveckého společenství. Jejich metodologicky výchozím bodem byla příručka *Kult ohně* z roku 1967, kterou napsal Ivan Makásek. Samotná metodická příručka ustavuje oheň, jako ústřední bod společenského, ale i procedurálního dění ve společenství, které jej přijme. V samotném úvodu mluví i o důvodech, proč přikročit k sepsání zákonů a zvyklostí spjatých s ohněm: „...skupiny... s léty ztrácí romantického ducha mládí a ty napsané zákony a zvyklosti se rozpływají v realismu naší doby.“²⁷⁷ Základ znalostí této příručky tvoří práce Dr. F. Foita a E.T. Setona, ideově je pro něj hlavní Woodcrafterský čtyřnásobný zákon.

V jeho duchu rozepisuje pak druhy ohňů pro rituální a procedurální praxi kmene. V rámci jednotlivých ceremoniálů byl detailně popsán každý jeho rok, znění, případně lyrické doplnění a role dalších účastníků. Takto byly rozepsány (1) Táborový oheň, (2)

²⁷⁶ Osobní archiv autora. Rozhovor s Wunestonem. 1:34:17

²⁷⁷ MAKÁSEK, Ivan. *Kult ohně: Obřady Neskenonu a R.K. Shawnee*. Praha, 1967. Str. 1

Slavnostní táborový oheň, (3) Slibový oheň, (4) Sněmovní oheň, (5) Oheň indiánských her, (6) Oheň vigilie, (7) Věčný oheň táborový, (8) Poradní Oheň. ²⁷⁸

Další součástí rituální praxe bylo udílení orlích per, které se udávalo na sněmech kmene. Součástí takového rituálu byl náčelník, žádající bojovník o OP, náčelník rady orlích per. Takový obřad byl vykonán úderem dŕtek wagameda, či šamana do zad, nebo beder, žádajícího bojovníka. Byla tak demonstrována jeho vůle a statečnost, zároveň se jednalo o procítění momentu udělení orlích per. Pro udělení OP bylo nutné jít před sněmem na Radu orlích per, kde se probírali důkazy, které svědčily splnění orlího pera. Dále specifikovala metodika obřady udílení šlechtických titulů lesní moudrosti a obřad udílení lesního, indiánského jména.

4.5. Proč skončil Neskenon?

4.5.1. *Proč skončil Neskenon?*

Velkou otázkou je zánik Neskenonu, jako funkčního mládežnického oddílu, či kmene v letech 2003/2004. Bojovníci se sice tehdy shodli na plánu záchrany a obnovy oddílu. To se však nezdařilo. Pro oddíl s velmi silnou tradicí a odkazem se jednalo o šok. Obzvláště, když Neskenon dokázal fungovat v období normalizace, kdy čelil snahám, které měly komplikovat jeho činnost. Tato otázka tak musela být položena, protože se jedná o jedinečnou příležitost porovnat jednotlivé názory s pramennou základnou.

Odpovědi byly málokdy vyloženě kritické. Naopak, mnohdy si projevovali solidaritu. Když ale otázka padla, většina bývalých členů Neskenonu viděla alespoň jeden faktor, kvůli kterému Neskenon skončil.

Starší Neskenonci, kteří aktivně působili v dalších mládežnických oddílech mimo Neskenon jsou názoru, že kmeni chyběla silná osoba, která by se pak oddílu věnovala dlouhodobě. Čiksika zdůraznil i nestabilitu kmene, které způsobilo období ztráty klubovny, zajišťování nové a generačního konfliktu mezi staršími a mladšími členy a dodává: *„když se podívám třeba do Midewininu, tak tam vedly ty kmeny velice silné osobnosti, což byli lidé, který prostě měli velké organizační a podnikatelské duch, a protože tehdy se podnikat nedalo, tak tu svou energii vybíjely*

²⁷⁸ Tamtéž. Str. 8-17

na podnikání a samozřejmě hned po 90. roce se tito lidi vrhli... Já si já osobně si myslím, že kdyby se tehdy byly bejvaly, spojili s tím Tussilágem, že to asi mohlo přežít...“²⁷⁹ Manehonga potvrdil generační názorový konflikt, který se pro něj naplno projevil až při snahách o znovuoobnovení oddílu po roce 2003. Hlavní třecí plochou byly tradice a možná změna Neskenonu na koedukovaný oddíl. Tarha zastává názor, že v praktickém důsledku byl na vině nedostatek nových členů. Ten byl způsoben odklonem od programu, který by byl atraktivní pro: „tu mladou generaci tech typickejš skautů, to znamená to je to, čemu Foglaraříkal duben, že jo, když když duben přichází, to je ta prepuberta.“²⁸⁰ To pak zapříčinilo rozpad klanového systému a skomírající činnost. Z druhé strany Tagayutah poukázal, že došlo i k úbytku starších členů: „...kolem Neskenonu se pohyboval dost lidí. Ale nikdo nepodal tu pomocnou ruku. V tu chvíli bylo potřeba.“²⁸¹ Nejen on měl však pocit, že už v oddíle vedením po roce 1994 nejsou ani chtění. S tím se ztotožňuje ve svých odpovědích i Itazipa. Sám vidí jako problematický odklon od tradic a scházející silnou autoritu ve vedení. Jako další důvod konce Neskenonu vnímá proměnu doby a tehdejších dětí v 90. letech. Konkrétně rozšiřující se nabídku aktivit, kterým se mohli svobodně věnovat, nebo i nové způsoby trávení volného času. Poslední roky Neskenonu však nevidí jako rozhodující: „A nedávám to za vinu, to že to skončilo pak na mladém Makáskovi je jako ironie osudu a myslím, že Hiawatha to řekl – tak to Makásek založil tak to Makásek položí. A ten už jako s tím nemohl nic moc dělat.“²⁸² Viki se také připojil k názoru, že velký vliv měla nejistota ohledně klubovny, odliv jak starších, tak mladších kluků k novým aktivitám a činnostem. U starších nastupoval i faktor začlenění do jiných subkultur. Zdůraznil, že velkou chybou byly nedostatečné náborové nově členů.

Nejmladší vedení vnímalo pozvolný úpadek oddílu a přes veškerou svou snahu mu nedokázali zabránit. Do jisté míry nad koncem Neskenonu stále visí otazník. Pořádané náborové měli minimální návratnost a rychlost úbytku členů byla stále stejná. Gallichvio popisuje pocit, že přes různé přístupy nedokázali dostatečně inspirovat nováčky a nastupující generaci.

Ahdebah shrnul svůj názor: „Přílišné svázání tradicemi, neschopnost najít si jinou roli v nové době. Oddíly to měly a mají těžké, nenabízejí povrchní zábavu, kde se ti vyplaví endorfiny během první

²⁷⁹ Tamtéž. Rozhovor s Čiksikou. 0:36:29

²⁸⁰ Tamtéž. Rozhovor s Tarhou. 1:16:11

²⁸¹ Tamtéž. Rozhovor s Tagayutahem. 0:56:52

²⁸² Tamtéž. Rozhovor s Itazipaou. 1:20:55

minuty.“²⁸³ I tímto směrem se ubírají domněnky Shagwatese. Neschopnost změny reflektovali ve svých odpovědích i Wuneston a Čapa. Náčelník ze začátku 90. let označil za chybu, že nedokázal dát dostatečnou průpravu nastupujícímu náčelníkovi. Obzvláště, když se pro oddíl situace značně ztížila v otázce získávání nových členů. Zároveň se vyjádřil k čistě chlapeckému oddílu jako tou dobou anachronismu. K myšlence sloučení Neskenonu a dívčího kmene Tussilago dodával, že by to bylo značně těžké. Wuneston označil za důvod úpadku Neskenonu hrdost na vlastní program a činnost, který nereflektoval změnu doby. Tu ale vidí už dřív, nejen v 90. letech: „*Já si myslím, že že Neskenon dojel a řeknu to tak jako kruté ... ale na tu svojí pýchu, přes kterou on vlastně nedokázal, si pěstovat obnovování nebo doplňování tý členský základny, protože to je jako namáhavý pečovat o ty nováčky. ...vzít hotového kluka 10-15 let. po roce 90 bylo čím dál tím těžší dřív... pro lidi a kluky v tomhle tom směru najednou se ty možnosti strašně rozšířily... A musel by být bejval vybudovanej velkej systém podchycovat ty větší množství lidí co nejdřív, prostě mít větší tu základnu, víc o to pečovat.*“²⁸⁴

Na odpovědích byla znát různá životní zkušenost tázaných Neskenonců, co považovali i za možnou cestu záchrany oddílu. Z odpovědí bylo zřejmé, že všem na oddílu záleželo. Skoro každá odpověď má i opodstatnění v pramenné základně. Tudiž, k zamyšlení, zda neměl Neskenon ve své době komplexnější problém, než dokáží vypovědět prameny a vzpomínky.

4.6. Generace bojovníků Neskenonu

4.6.1. *Jak se dostat do oddílu/do kmene?*

Do oddílu Neskenon se podávali přihlášky, jejich struktura se dá usuzovat ze 129 dochovaných s datem jejich podání z období od prosince 1976 do květen 1988. Ty podepisovaly, případně i vyplňoval rodiče. Z nich vyplývá, že i kmen měl určité přirozené mechanismy, jak doplňovat členskou základnu. Jednou cestou bylo, že členi přicházeli se svými přáteli z dalších kolektivů a na zkoušku jim byl představen program schůzek, případně je vzali na výpravu. Kolektivity mohli být různé, od přátel ze školy, zájmových aktivit, ale průkazně i ze sousedství. Určitou propojenost jak mezi mládežnickými, tak

²⁸³ Tamtéž. Formulář Ahdebah. Str. 3

²⁸⁴ Tamtéž. Rozhovor s Wunestonem. 1:43:30

pravděpodobně rodičovskými kolektivy ukazují adresy zájemců o členství.²⁸⁵ Pokud jsou zájemci o členství ze stejné ulice, nebo jen blízké ulice a jejich přihlášky jsou ze stejného roku, zpravidla byly podávány ve stejný den, nebo od sebe byli jen pár dnů, nanejvýš týdnů. Další cestou, ve chvíli, kdy už byl kmen zaběhlý, bylo zapojování sourozenců již fungujících členů. Určitou variantou bylo rozšíření informací, že kmen přijímá nové členy. Tak se dělo právě skrze členy, či nástěnku oddílu. Klasickou možností pak byl i hromadný nábor nováčků v případě příliš nízkého stavu členské základny. To bylo nicméně méně časté řešení, než „přirozené“ doplňování členů přes přátele.

Dle podaných přihlášek fungovalo v oddíle něco jako podzimní, zimní a jarní okno na přijímání nových členů. Vše korigovalo s životem a harmonogramem kmene. Podzimní okno bylo typicky spojené s novým rokem kmene, většinou tak zájemci přicházeli v září a podávali svoje přihlášky do začátku listopadu. Z míst, která se uvolnila ze zájemců, kteří nastoupili na podzim a v oddíle nevydrželi, vyplývala příležitost pro zájemce v lednu a únoru. Poslední možností pak byl měsíc duben a květen, kdy nováček počítal s tím, že se hlavně prokáže na táboře²⁸⁶, případně na něj nejel a nastoupil znovu k činnosti kmene v září. Pokud měl nováček zájem navštěvovat schůzky kmene pravidelně, musel podat přihlášku a začít plnit vstupní zkoušku. Následně mělo přijetí do kmene několik fází. Po eventuálním splnění zasvěcovací stezky čekal člen kmene rok, než mohl přistoupit ke složení slibu kmeni, kterým získal slibové číslo. Zároveň musel mezitím složit zkoušku 10 důkazů, pokud chtěl plnohodnotně plnit orlí pera.²⁸⁷

4.6.2. Přihlášky

A co vše měl obsahovat první oficiální krok pro vstup do „*tábornického oddílu (TOM 5011)*“, nebo „*TOM Neskenon TJ Praga TOM 5011*“? (1) Jméno, příjmení, datum narození (hůlkovým písmem), (2) informace o rodičích (jméno, příjmení, povolání a eventuálně telefon do práce), počet sourozenců, (3) „Vyrůstal váš syn v dobrých rodinných poměrech (v péči obou rodičů?), (4) jaké prodělal nemoci a úrazy, (5) průměrný školní prospěch, (6) „*Charakterisujte prosím synovou povahu a zájmy*“, (7) jaký byl synův největší nedostatek, (8)

²⁸⁵ Nejčastější shodnou ulicí, dle bydliště zájemců o členství, byla Praha 4, Štichova 577–649. Z těchto adres je zde 10 přihlášek, přičemž všechny jsou z různých rodin, ani jedna sourozenecká. Přihlášky jsou z let 1981, 1982 1984 a 1987.

²⁸⁶ Mohl za tím být i kalkul rodičů, zkusit zajistit dítěti letní tábor.

²⁸⁷ MACEK, Jiří. Ohně dlouhých domů. Samizdat. Praha, 1973.

znalosti jazyků zvláštní nadání, (9) v čem rodič očekával, že by měla tábornická činnost synovi prospět, (10) syn již je (chce se stát) členem pionýra, či jiné zájmové kroužky, (11) zda provozuje aktivně – rekreačně nějaký sport, (12) zda je plavec, (13) „Jak myslíte, že bude časově stačit na naši činnost?“, (14) zvláštní upozornění a přání. V závěru rodič podepisoval, že (15) „Přihlašuji svého syna do tábornického oddílu. Souhlasím, aby se účastnil tábornické činnosti (dle přiložené informace). Prohlašuji, že syn je a) naprosto zdravý a schopen tábornické činnosti; b) schopen tábornické činnosti, ale: ... (uveďte zdrav. stav a potíže). V závěru už musel dotyčný rodič jen doplnit kolikátého „V Praze dne...“ a vlastní podpis.²⁸⁸

Byly asi jen dva důvody, kdy byl zájemce o členství ve kmene odsouzen k nezdaru už v počátku. Jedním bylo, že mohl navštěvovat program kmene max. 1x týdně. Druhým, že jeden z rodičů pracoval u MV, VB, nebo ČSLA. Z těchto zájemců, i když měli jinak zajímavý profil a pro kmen užitečné vlastnosti, nebyl přijat ani jeden.

Drtivá většina rodičů vyplňovala i údaj, kde v současné chvíli pracují. Můžeme tak rozdělit, kteří rodiče došli do fáze podání přihlášky a se stavit z toho určitou typologii rodičů se zájmem o táborovou činnost u oddílu NESKENON (Průmysl 15,5 %; Stavebnictví 2,5 %; Doprava a spoje 6,3 %; Služby 31,4 %; Ostatní a nezj. 40,2 %; ? 1,3 %; Nevýdělečně činný 2,9 %).²⁸⁹ Nejpočetnější je zde kategorie „Ostatní a nezj“, což jsou většinou profese spojené vyšším socioekonomickým kapitálem.

Vyvstává tak možnost porovnat, kdo se z podaných žádostí do kmene dostal a kdo v něm i tzv. „vydržel“. U těch chlapců, kteří se stali členy kmene, můžeme pozorovat lehkou tendenci nárustu nejpočetnější kategorie „Ostatní a nezj“, která se tak stává majoritní. (Průmysl 11,8 %; Stavebnictví 0,0 %; Doprava a spoje 6,6 %; Služby 27,6 %; Ostatní a nezj. 51,3 %; ? 1,3 %; Nevýdělečně činný 2,6 %).

²⁸⁸ Archiv LLM; Fond Hiawatha; Složka „přihlášky“

²⁸⁹ Počítali se profese u obou rodičů. V případě, že matka byla na mateřské dovolené, počítal jsem její původní profesy, pokud byla zmíněna. Do kategorií byly řazeny následující profese Průmysl (Dělníci, řemeslníci a techničtí pracovníci); Stavebnictví (Stavební technici, zedníci, jeřábníci); Doprava a spoje (Řidiči, letečtí mechanici, expedienti) ; Služby (Služby, prodavači, učitelé, zdravotníci...); Ostatní a nezj. (Akademičtí a odborní pracovníci, programátoři, bezpečnostní složky, administrativa).

Každý ze sledovaných členů kmene, kteří v něm působili dlouhodobě, měl s největší pravděpodobností nejméně alespoň jednoho rodiče pracujícího v kategorii „ostatní a nezj.“ nebo „služby“ (Průmysl 10,6 %; Stavebnictví 0,0 %; Doprava a spoje 6,4 %; Služby 25,5 %; Ostatní a nezj. 55,3 %; ? 0,0 %; Nevýdělečně činný 2,1 %). V porovnání s Prahou dle statistické šetření z roku 1980 ²⁹⁰, může výsledek poukazovat buď na určitou inklinaci kmene, nabírat členy z prostředí blízkého se spíš střední třídě, nebo, že tyto rodiny nabízely větší zázemí pro absolvování, přijetí programu, časové náročnosti a náplně oddílu. Oddíl však měl větší tendenci nabírat děti z intelektuálního prostředí a také dokázali v oddíle déle působit. Výjimku tvoří začátek 80. let, kdy se od oddílu dostalo i více dětí z dělnických rodin.

Na otázku týkající se prodělaných nemocí a úrazů se nejčastěji objevovali odpovědi: spála, plané neštovice, zarděnky, příušnice... a různé zmínky o zlomeninách. Kategorii, kterou brali rodiče ledabyly a povšechně, byly 6 a 7. S největší pravděpodobností tak rozhodujícím bylo stejně chování chlapce v kolektivu a na schůzkách. Že oddíl takhle dával šanci se prokázat, by dokazovalo, že i po takové odpovědi na dané otázky byl chlapec přijat jako člen oddílu a vydržel v něm alespoň 1,5 roku: *„Je přecitlivělý introvert, má rád kolektiv, je uzavřený. Hodně čte, hraje šachy, pěstuje orientační běh. Pomalý, nepořádný. Dosud byl vychováván pouze matkou a s obtížemi se zapojuje do her chlapců, měla by se zlepšit i jeho fyzická kondice. Těžce snáší hrubé chování chlapců silnějších, objevují se pak u něj v těchto konfliktních situacích neurotické obtíže“.*

Určité nahlédnutí do mentality rodičů poskytují kategorie 13 a 14, které jimi byly také v odpovědích slučovány. Při otázce, na časové možnosti zájemce o členství ve kmenech se ukazovala praxe programu na zkoušku, jako důležitá: *„Protože se mu ve Vašem oddílu líbí, myslím, že se bude snažit časově vše zvládnout“.* Seznámit rodiče s oddílem očima dítěte, mohl být důležitý faktor při získávání důvěry a reálné představy o tom, co to obnáší. A přání, aby se zájem dítěte spojil s motivací vylepšit svoje známky ve škole, nebo aspoň udržet současný průměr, bylo běžné. Dalším nejčastějším hlavním motivem zvláštních přání a upozornění byla trpělivost: *„Trpělivost! Časově vše zvládně, ale dostal podmínku, že se nesmí zhoršit v prospěchu ve*

²⁹⁰ <https://csu.gov.cz/pramenne-dilo-1980> :

4C. Složení ekonomicky aktivního obyvatelstva podle velikostních skupin, střediskovosti a typů obcí
zemědělství a lesnictví (1,3%); průmysl (23,4%); stavebnictví (11,9%), doprava (7,7%); obchod (15,8%)
sociální činnosti (18,9%); ost. a nezj. (21,0%)

*škole tím doufáme, zvýšená motivace pro školu, protože se do tábornického oddílu velmi těší“.*²⁹¹ Poslední opakující se informace bylo upozornění na rozličné nemoci, či náchylnosti dětí. Jinak se množila povšechná „*Ano..myslím že ano... Bude stačit... nemá žádné jiné krončky...*“.

4.6.3. *Konkrétní vzpomínky na vstup do oddílu*

Pro doplnění momentu, jak se dostávali jako děti respondenti do Neskenonu, jsem vybral svědectví, která se vztahují k určitým typickým momentům náboru a vstupu do oddílu. V období začátku 70. let byl typický příklad, že bývalý členi skautských oddílů hledali uskupení, ve kterém by mohli v činnosti pokračovat: „*prostě bylo jako zrušení Junáka vlastně jsme jako pokračovali. Ta naše družina vlčáku, jsme se scházeli jako nějakou dobu pár měsíců, tak různé jako po těch našich bytech a hledali jsme tu klubovnu. No a díky tomu, že jsem chodil na gympl na Budějovický s Martinem Andrešem, který patřil jako k Neskenoncům, k těm z té Ivanový generace, jsem se dozvěděl o Neskenonu.*

Takže 15. listopadu 1970 jsem tam zaklepal a oddílově tenkrát vedl Jíra – Jiří Kavka, takže tam jsem jako zakotvil... Stali jsme se Bobrama. Bylo to už vlastně v době, kdy ten, kdy teda Onígo dělal vodu s oddílem.“²⁹²

Dalším způsobem byly náborové školáky: „*To si pamatuju úplně přesně to bylo teda vidíš, takže bylo to v roce 81... a dostal jsem se na základě náboru nováčků do oddílu Neskenonu. Protože tehdy prodloužili v roce 1980, metro na jižní město, kde já jsem bydlel s rodiči. A z Kačerova, kde končilo předtím, tak začalo jezdit na jižní město a v Neskenonu, který měl tehdy klubovnu až Chopinově ulici na kraji Riegráku... obáněli nováčky a řekli si no tak, když je to metro, tak zkusíme udělat nábor i takhle vzdálený části, protože do té doby většinou ty kluci byli z těch blízkých oblastí ze Žižkova a z Vinohrad... no tak prostě to zkusili a přišli k nám do třídy. Dodneška to vidím, no Tagayutab a Wakeši - Ivo Nedvěd a Jára Kozel. Jára Kozel tak žvýkal celou dobu... měli mařeny takový, teda to měl Wakeš...,ale byly to takový jako namakaný hoši, v krat'asách, jo ty svaly to všechno. Zaťukaly a zeptali se paní učitelky, jestli teda by nemohli tam toho paní učitelka řekla, jo, tak proč ne? No a Tagayutab začal kreslit na tabuli. Začal říkat, jakože oddíl a že schůzky a že kdo chce a kdo má zájem... a Wakeši ukazoval fotky a tam byly týpí a my na to koukali. Týpí jo, v té době jsme četli májovky, že jo, to já jsem četl májovky nebo nic nebylo než v kině Vinnitou, že jo, ty ten německej film jo, jinak je ta romantika dětská, že jo 11 let, ještě*

²⁹¹ Archiv LLM; Fond Hiawatha; Složka „přihlášky“

²⁹² Osobní archiv autora. Rozhovor se Šakohem. 0:03:27

to tak je ta asi hranice před tou pubertou. No a takže nás 5 kluků z té třídy si napsalo čas schůzky...

293

Případně se člověk dozvěděl o oddílu od přátel. Velkou motivací pro stávající členy byla akce 100 muší za nováčka, které dostal dotyčný neskenonec, který někoho doporučil. Dotyčný pak musel začít navštěvovat program Neskenonu. Někdy byly i jiné motivace: *„Ve třídě, můj největší kamarád Warapa... A my jsme si hodně bráli právě na různý zálesáky... indiány a všechno možný. No a Warapa vlastně jednoho dne nějak vyšpionnil, že jeden z našich spolužáků na základce. Chodí do nějakýho oddílu a nechce o tom nic říct a že prej je to děsně bezvadný. Jo, takže nakonec jsme ho teda přesvědčili. Trošku jsme ho asi museli přitlačit, aspoň co tvrdí Warapa. Takže nás tam nakonec vzal...“*²⁹⁴

U některých byla rozhodující iniciativa rodičů: *„To právě souviselo s tím bydlištěm. Chodil jsem do Sokola v Žitné ulici a když mne máma vyzvedávala, někdy v osmi, devíti letech, všimla si náborového inzerátu na tamní nástěnce. Turistický oddíl s táborem, kde se spí v týpí. No a jelikož jsem povaha spíše váhavá, nechal jsem se dovést na první schůzku do klubovny v Chopinově ulici. Bylo to tuším v roce 1987...“*²⁹⁵

Všichni respondenti se nicméně shodují na tom, že Neskenon byl již na pohled výjimečný a získal si je již od vstupu do dveří klubovny. Pravděpodobně silná práce se symboly hrála roli v úspěchu do 90. let a poté i neúspěchu, kdy přestala být symbolická a vizuální základna Neskenonu atraktivní pro tehdejší děti a mládež.

4.6.4. *Kdo byl bojovník Neskenonu?*

Nad otázkou, kdo byl bojovník Neskenonu, došli respondenti víceméně shody, že jím byl každý: *„Každý, kdo složil nováčkovskou zkoušku.“* Lišili se pak jednotlivá vnímání pojmu. Mladší neskenonci vnímali tento pojem jako obřadní součást své identity, případně romantizující prvek. Takové oslovení pak bylo zahájením, či předznamenáním rituálu.

Naopak respondenti z 80. let dokázali připojit i konkrétní představu o tom, co pro ně být bojovníkem Neskenonu znamenalo: *„Za sebou musela mít nějaká udělená orlí péra bičem*

²⁹³ Tamtéž. Rozhovor s Wunestonem.00:08:38

²⁹⁴ Tamtéž. Rozhovor s Čapou.00:00:29

²⁹⁵ Tamtéž. Formulář Shagwates. Str. 1

na žáda. Musel mít vlastní roucho. Musel umět přežít 3 dny v přírodě. Musel jsem mě postavit přístřešk musel umět zacházet se sekerou s nožem. Musel umět rozdělat oheň. Musel umět správně odhadnout, kde je pitná voda. Musel mít dobrý orientační smysl v přírodě.“²⁹⁶ Nebo naopak, že bojovníkem a tedy platným čelnem kmene mohl být člověk všech talentů: „Já jsem taky věřil, že jsem bojovník Neskenonu, i když jsem byl fyzicky slabej... Tak jsem zase vynikal, prostě v jiných věcech no, takže bojovník Neskenonu byl každý člen oddílu.“²⁹⁷

4.6.5. Generace bojovníků Neskenonu

Vzhledem k dlouholetému působení Neskenonu a faktu, že jím prošlo mnoho členů a jednotlivců, ptal jsem se pamětníků, jak se staví k výroku: „Zda existují generace bojovníků Neskenonu? A pokud ano, jestli je nějak dokáží rozlišit?“

Že Neskenon měl svoje generace, panovala z rozhovorů jasná shoda. Mnozí navíc potvrdili, že i po odchodu z oddílu a léta po jeho rozpadu, spolu stále tráví čas a udržují přátelství. A to jak starší generace, tak třeba mladší Ahdebah, Gallichvio a Shagwates. Na tom, dle čeho a jaké generace vystupují v popředí, se už odpovědi různili. Šakoh zdůraznil, že je to vždy živé a je to dané vždy vedoucím oddílu. Čapa považoval za rozhodující vliv, na tvorbu generací, skladbu ovačírů, rádců: „...když by ses podíval na generaci třeba za Kanozeni, že jo těch jako kluků, co byli ovačirové a na generaci kluků, co byli ovačirové za mě. Tak ten přístup byl setakra jinej. I ten oddíl viděli jinak, i třeba jiné věci je bavili.“²⁹⁸ Toto tvrzení podpořil svojí odpovědí i Itazipa a dodal, že díky novým a mladším členům se dostával k inovacím. Ať už v technologiích, komunikaci, či hudbě. Čiksika zmínil jako dělicí prvek přístup k oddílu. Za jeho působení v 70. letech existovali zastánci Foglarovského (spíš skautského a tábornického a Irokézského (indiánského a woodcrafterského) směřování. Vliv na význam osobností potvrdil i Wuneston, jelikož dle významné osobnosti z období oddílu se dali odlišit rok, co rok tradiční a stejné akce oddílu. Viki ve své odpovědi reflektoval, že určitý předěl je i změna výchovy nováčků. A tak ti, kteří procházeli „Neskenonskou přípravkou“ Malé Želvy a Úhořů, jsou určitým generačním přelomem. Zároveň dodává, že

²⁹⁶ Tamtéž. Rozhovor s Vikym. 0:30:49

²⁹⁷ Tamtéž. Rozhovor s Wunestem. 1:23:11

²⁹⁸ Tamtéž. Rozhovor s Čapou. 1:43:14

dalším základním dělením bylo, zda aktivní člen pracoval, studoval VŠ, či byl studentem ZŠ, SŠ apod.

Tarha tak vyzdvihl význam Owíga: „*Jo určitě velmi silná byla právě ta naše. Já ji říkám Owígova generace, kdy vlastně po letech A ještě před vznikem Taraxaka Owígo začal vydávat ten věstník Ondagua. Jestli jsi o něm slyšel, který vlastně oslovoval právě tu generaci, v kterých jsme byli my v těch jeho v tom jeho období od toho roku 60 nebo sklonku roku 69 do roku 72.*“²⁹⁹ Manehonga připomněl, že místem setkávání generací byly sněmy a oslavy významných výročí. Zde se pravidelně setkávali různí bývalí a současní členové oddílu. Podotýká, že hlavně v posledních letech oddílu pak účast bývalých členů na sněmech, chyběla.

Čiksika na vrub případných generací dodává: „*V Neskenonu byly generace z různých období, které zažily zcela rozdílné pojetí kmene a navzájem se ani moc neznají.*“³⁰⁰ Wuneston k tomu dodává, že i neustálá změna jmen z četných přezdivek na složitá lesní jména byl faktor, který nepřispíval k zapamatování si předchozích, či nastupujících členů. Ze všech vzpomínaných generací pak vyčnívá ta první, z období 1965-1968. Konkrétně to pojmenoval Tagayutah: „*je to je to daný tým, že já bych řekl, že jsou ty otcové zakladatelé to byli Trumpové napůl... Někteří přišli přímo jako trampové tyble. A takže to byla taková 1 odlišná generace.*“³⁰¹ Nejlépe propojení s ostatními se tak zdají být ti, kteří se podíleli na vedení oddílu na sklonku 80. a začátku 90. let.

4.6.6. Proměny členské základny

Při výzkumu o proměnách členské základny práce, byly využity Knihy orlích Per, Wampupy, případně další záznamy z kronik, kde byl vypsán stav členů. oddíl měl stabilně okolo aktivně 25-30 členů i s vedením oddílu. Mimo náčelnictvo byly členi děleni do klanů. Byly období při generačních obměnách, kdy členská základna klesla pod 20 členů. Stav 30 členů byl naposledy dosažen k roku 1993, od té doby upadal a postupně se snižoval, krom vzepětí z let 1995-1997, kdy si Neskenon držel i přes 20 členů.

²⁹⁹ Tamtéž. Rozhovor s Tarhou.. 1:06:06

³⁰⁰ Emailová korespondence s Jiřím Mackem. Únor 2024.

³⁰¹ Osobní archiv autora. Rozhovor s Tagayutahem. 0:52:57

První velkou generační obměnou kmen prošel po roce 1969, kdy z něj odešli zpravidla zakládající členové a jen pár jich zůstalo. K roku 1970 se podařilo ze skautů bez oddílu, případně jejich přátel získat přibližně 10 aktivních lidí, to samé platí pro ročníky 1971 a 1972, kdy si nejvíce členů splnilo 10 důkazů a začalo plnit orlí pera. Posléze se počet přírůstku aktivnějších členů ustálil na 4-6 za rok. Druhou „demografickou“ krizí Neskenonu, byla léta 1978-1983. Jednalo se o ty členy, kteří přišli na začátku 70. let a vydrželi 6-10 let v oddíle. Neskenonu se tenkrát podařilo obnovit počet členů aktivními náborů ve stejných letech. V 80. letech také oproti 70. letům klesla doba, kterou člen v Neskenonu stráví. Třetí výraznější obměna nastala v letech 1988 a 1992. Početné ročníky starších členů nejdříve opouštěli aktivní činnost v Neskenonu po roce 88. a masivně pak během roku 1991 a 1994. Ale nejen oni. I mladší členi, kteří se zapojili do oddílu v letech 1986-1990 odcházejí v těchto letech z Neskenonu. V důsledku se tak Neskenon výrazně omladil a postupně ztrácel členy, což kontrastovalo s velmi nízkou úspěšností zisku nových členů. Poslední úspěšnější nábor, bylo přistoupení 6 členů v roce 1995. Bohužel pro oddíl, nepoměr počtu těch, kteří z oddílu odešli a kteří do něj přišli, v dalších letech přetrvával.

S tím souvisí i proměna, kterou referovali mladší členi Neskenonu, kdy získávání nových členů, začalo být v 90. letech nesmírně náročné a hlavně, mělo malou návratnost. Z náborů, kdy vedení kmene šlo představit činnost kmene na školu, se z např. pěti nováčků v 80. letech, stal jeden nováček ze tří škol v 90. letech. Ne každý nováček pak dokázal vydržet, a tak i jeho začátek aktivit v Neskenonu, neznamenal úspěch.

4.7. Odkaz Neskenonu a vzpomínání

4.7.1. Odkaz Neskenonu a vzpomínání

Oddíl dodnes má bohatou vzpomínkovou tradici. A to jak díky pečlivě a čteně psaným kronikám, Stezkám Neskenonu, vlivu na další podobné oddíly a i určitou vlastní prestiž. Otázka tak byla, jak v takové míře výjimečnou věc, na mládežnický oddíl, vnímají jeho členové.

Jedním z faktorů je i dlouhodobé fungování oddílu, jak jej zmiňuje Šakoh: *Je to daný ...jednak tou tradicí a jednak tím, že. Měl vždycky pokračovat, ale bohužel měl teda no. Že měl ty lidi,*

který prostě tu štafetu, nebo to pochodeň prostě nesli. To je strašně důležitý... Najít ty. Ty vůdce to, že je to nejdůležitější, jo. Aby prostě si si vychoval následovníky, ale ty si můžeš vychovat jenom případě, že je objevíš, což je brozně těžký a potom se jim věnovat. Jo, a to si myslím, že právě to, jako to ten Ivan udělal v mém případě jo, že mě prostě vytáh z toho takovýho toho normálního běhání po ulici... abych ten oddíl vedl lépe.“³⁰² Další zástupci starší generace Neskenonců vnímají zaprvé podstatné, že si kmen vedl evidenci a byl i publikačně činný, třeba vlastním periodikem, nebo příručkami. Zadruhé, že jeho odkaz žije dál, ve společenství Midewiwin. Čiksika připomíná, že na práci a zkušenostmi Neskenonu a společenství ohnivců, mohla v 90. letech navázat LLM. Tagayutah a Shagwates nechtěli opomenout významný přínos Ivana Makáska a jeho nezměrnou snahu vše zapisovat. Jím vytvořená tradice motivovala a zároveň svazovala, k pokračování ve vydávání Stezek Neskenonu a dalších děl. Zároveň členové Neskenonu vnímali skutky a tradice svých předků, jako velký závazek vůči vlastní činnosti. Velmi tomu přispívali tací, kteří fotili kmenovou činnost, ať už Čiksika, nebo Itazipou vzpomenutý Sinamatha.

Viki zdůraznil, jak velký vliv měl pro zapisování a pořizování odkazu Neskenonu individuální přístup: „...já myslím, že jako ta ty písemné záznamy začínaly už od toho. Že každý si musel... vést deník. Potom. Se pořizovaly zápisy z klanovek... ta vyprávění, ta orální tradice, to se myslím vzniklo tak, že každého ten Neskenon nějak poznamenal. No a chce se pochlubit třeba mezi svejma známejma.... říct: já jsem byl v oddíle, kde jsme se hráli na indiáni, byli jsme skoro skauti.“³⁰³

Wuneston rozdělil vliv odkazu Neskenonu na hmotný a nehmotný, přičemž hmotný v podobě kronik, časopisů apod. a nehmotný v podobě tradovaného odkazu: „Tak já jsem potom, v čem já jsem vynikal a je to tam někde třeba v těch kronikách zachycený a dodneška mám takovou moji legendu... že jsme nacvičili písničky a vybráli jsme dvakrát nebo třikrát Psi vzdechy, a to tím jsem byl strašně jako významný, jo, protože se nikomu předtím nepovedlo... A odkaz takovej ten nehmotnej. Tak to to si myslím, že je prostě ta legenda, že spousta lidí ví, co byl Neskenon, i když ne třeba úplně přesně a znají ty details...“³⁰⁴ K tradované legendě se v odpovědi připojil i Itazipa, který vzpomněl, že mezi mnohými mládežnickými oddíly měl Neskenonský původ budil značnou úctu.

³⁰² Tamtéž. Rozhovor se Šakoheem. 1:47:12

³⁰³ Tamtéž. Rozhovor s Vikym. 00:46:14

³⁰⁴ Tamtéž. Rozhovor s Wunestonem. 1:34:19

K tomu se připojuje i Manehonga. Kmenová klubovna, kultura a řád vyzníval tak, že ti, co něčeho dosáhli, tak byli dávání ostatním na odiv. Ať už se jednalo o výzdobu klubovny, kde byli vystaveny slavnostní, či putovní předměty, individuální symboliku poct, či vítězství v soutěži, Neskenonskou heraldiku, nebo ceremoniální události v oddílu. Zároveň za příspěvky do kmenového časopisu mohl člen dostat kmenovou měnu, za kterou si mohl pořídit další věci. Shagwates odkaz a literární tradici označil za významný výchovný prvek Neskenonu.

Gallichvio a Čapa vzpomněli momenty, kdy se museli třeba v LLM, nebo mezi spřátelenými kmeny potýkat s vysokým očekáváním a představou druhých o Neskenonu. Zároveň jim samotným třeba nebyla publikační a pisatelská činnost, případně historie tak blízká. Zároveň literární činnost členů Neskenonu hraje velkou roli v udržování vzpomínek. Ahdebah naopak odpověděl k odkazu Neskenonu a jeho literární tradici: „*Já to miloval. Proto jsem také vytvořil poslední stezku Neskenonu.*“³⁰⁵

5. Závěr

Závěrem této práce bych rád přistoupil k vyhodnocení poznatků a reflexi svého badatelského počínu. Zpracovat téma Neskenonu nebylo jednoduché a moje přesvědčení je, že téma ještě není vyčerpáno. Hlavní překážkou byly vrstvy, jak paměťové, tak i narativní. V těch se kmen nachází obestřen a uchován, jako legenda. I přesto, že kroniky kmene navozují narativ, který se odehrává v táborových kulisách světa severoamerických indiánů, nebyl ve společenském vakuu. Kořeny oddílu sahají do společenské reality, znalostí a vědomostí přelomu 50. a 60. let. V těch našel jak své kouzlo, tak symbolický, kulturní a sociální kapitál. V teorii pole a s příměsí metafory, Neskenon nebyl jako celek moc dobrý hráč. Sveřepě trval na podmínkách, za kterých na hřiště vstupoval. Jeho nejsilnějším kouzlem byla silná legenda a mytologie kmene, která do určité doby dokázala vtahovat chlapce, toužící po dobrodružství. Její základ a z čeho vycházela, se nepodařilo řádně změnit. Dařila se měnit, řečeno tehdejším jazykem, nadstavba kmene a jeho prvků. Nedá se mu upřít úspěchy, jelikož vychoval mnoho úspěšných lidí, kteří vztahují své úspěchy

³⁰⁵Tamtéž. Formulář Ahdebah. Str. 3

k pobytu v Neskenonu. Přispěl do české kotliny i kulturně. Nejzářivější úspěchy jsou určité lakros a rozšíření týpí.

Výchovná náplň oddílu sestávala z tradičních her, podniků a výprav do přírody. Silně se v ní spoléhalo na autonomní fungování klanů Neskenonu, které zajišťovalo pravidelnou činnost. V důsledku se jednalo o zálesácko-tábornickou praxi. Výchovné prostředí bylo silně výběrové a hierarchické. Defacto ve své plné míře zasáhlo několik málo desítek lidí. Nejintenzivnější výchova probíhala mezi ohnivci. Vedení kmene nemělo úplně propracovaný systém doplňování vedení, ten byl brán z praxe. Ideově vychovával kmen v duchu myšlenek a praxe woodcraftu a skautingu. V čem byla jeho achilova pata, byl systém, či mechanismus ve kmeni, který by dokázal udržet více lidí aktivní. A to jak mladší, tak ale i starší. Kmen nabízel perfektní náplň pro hochy ve věku 13–17 let. Nejlépe se mu dařilo, když do kmene přicházeli chlapci, kteří již prošli skautem a měli dobré základy.

Období druhé půlky 60. let je pak jediným momentem, kdy se oddíl otevřeně podílel na nějakém procesu či změně, v rámci společenského uskupení. Tehdy jako součást Psohlavců, sehrál Neskenon v čele s Ivanem Makáskem významnou roli při druhé obnově Junáka. Posléze Neskenon měl být základem vlastního střediska, přičemž jeho hlavním cílem bylo obhájení vlastní cesty a směřování, které bylo spjato s myšlenkovým světem Pražského Jara. Od tohoto momentu nadále, byla jeho tendence se sdružovat, velmi zdrženlivá, a to nejen z důvod obav ze zásahu úřadů, strany, či bezpečnostních složek. Těm se snažil předcházet, vyvarovat a aktivně neodporovat, i když měl určité základní ideové a výchovné principy, kterých se nehodlal vzdát, i když nesouhlasili s politickou situací, či linií. A u jiných oddílů byly důvodem k jejich rozpuštění ze strany StB, ODPM, ČSM apod.

Neskenon byl zdrženlivý v oblasti sociálního propojování s dalšími skupinami na hlubší úrovni i z důvodů vlastní silné, těsně stanovené kulturní a symbolické tradice. Její optikou posuzoval své okolí, v rámci, kterého nenalézal dostatek styčných ploch. Mnohdy tak vzájemné kontakty skončili na osobní úrovni členů jednotlivých skupin. V 80. letech je viditelný dopad společenských jevů a vlivů, které se projevovali i ve kmeni. Například vzestup problematického chování u mládeže, znevažování a postupné slábnutí normativu kmene. V 90. letech se kmen znovu zapojil do obnovy Junáka. Zde chtěl navázat na svoje

pojetí skautingu ze 70. a 80. let. Ale za zjevných rozporů s obvodním vedením došlo k jeho odchodu a ztrátě vlastního imaginativního pojetí toho, co byl pro oddíl skauting. Působil pak v rámci lesní moudrosti. Dopady privatizace, přechod ke kapitalismu a změny společenského myšlení ovlivnilo chod oddílu. Kmen tak v 90. letech ztratil svoji společenskou síť spřátelených oddílů, část identity, zažíval odliv členské základny a dlouhodobého kolektivu okolo něj. Také zažil opakované změny kluboven a svého působení, což je pro oddíl vždy vyčerpávající. V neposlední řadě, jeho kulturní a symbolické zázemí bylo postavené na určitých prvcích a pojetí skautingu, které přestalo být atraktivní až srozumitelné, pro mládež. Velkou roli hraje i špatná adaptabilita kmene.

Dopad aktivního členství v Neskenonu mělo na jeho členy různé důsledky. Nasměrovalo jeho členy i mimo směry, které jsou zmíněny v názvu této práce. V různých obdobích kmen směřoval své členy k různé činnosti. V prvních obdobích oddílu se jednalo o tramping, skauting a případně ochranu přírody, po kterém následovalo intermezzo vodáctví, aby na něj bylo v 70. letech navázáno silnějším propojením s woodcraftem a ochránářskou činností. V 80. letech došlo v reakci na společenské proměny k navázání širších společenství a kontaktů, ve woodcraftersko skautském duchu. To se projevilo jak společnou woodcrafterskou metodikou utvářející se společenské skupiny Midewiwin, tak třeba skládáním oddílových slibů u hrobu A. B. Svojsíka. V 90. letech pak oddíl působil na své členy hlavně woodcrafterským přístupem, obzvláště vystoupení oddílu z Junáka. V posledních obdobích se do Neskenonu v reakci na „indiánství“ skautské prvky vracely.

Zároveň je připravovalo na pozitivní vstup do pracovního, ale i veřejného života v 90. letech. A to nejen tím, že severoamerickým kulturním světem a ideálem měli členi Neskenonu blízko k určité preferenci západního světa. Ale také tím, že v Neskenonu ti členové, kteří působili většinou v jeho vedoucích pozicích, rozvíjeli své dovednosti organizace, rétoriky, formulace myšlenek, práce s lidmi, kreativitu, zručnost a v duchu, výběrovosti oddílu, také pracovitost. To se týká však několika málo desítek Neskenonců, kteří dokázali v oddíle působit delší období. Důležitá bylo i to, že byl součástí a jeho členové tvořily další, sociální sítě kontaktů z různých prostředí. Pro ty, kteří byla aktivními členy kratší dobu, mohl oddíl přinést praktické dovednosti a zážitky.

Na základě výpovědí orálních svědectví je možné tvrdit, že oddíl přes ideje, které zosobňoval, naplnil hlavně očekávání rodičů z 70.–80. let, kteří hlásili svoje děti do kmene.

Na otázku v přihlašovacích formulářích „Co chcete, aby si dítě z členství v oddíle odneslo?“... byly tři nejčastější odpovědi – samostatnost, odpovědnost a přátele. Společenská poptávka od rodičů se nicméně měnila a v případě Neskenonu to můžeme pozorovat okolo roku 1992, kdy nejen skauting začal čelit výzvám probíhající transformace společnosti.

Ještě jednou bych se rád vrátil k tomu, co jsem zmiňoval na začátku. Ústředním problémem při vypracování této práce pro mne bylo množství paměťových a příběhových vrstev, které se v Neskenonu nacházejí. Ukazuje na hloubku a bohatství kmene. Zároveň však nikdy nebylo ucelené, vždy aktivně přepisované a v tempu harmonogramu kmene, těžce zachytitelné.

6. Zdroje

6.1. Prameny

6.1.1. *Archivní prameny*

Archiv bezpečnostních složek. KR-657975 MV_x86451

Archiv bezpečnostních složek. KR-573502 MV_x60234

Archiv bezpečnostních složek. KR-573502 MV_x60238

Archiv bezpečnostních složek. TS-609527 MV_x61980

Archiv bezpečnostních složek. KR-662642 MV_x88415

Archiv bezpečnostních složek. KR-667175 MV_x89903

Archiv bezpečnostních složek. TS-801092 MV_x136515

Archiv bezpečnostních složek. TS-686483 MV_x80484

Archiv bezpečnostních složek. TS-686483 MV_x80484

Archiv LLM. Fond Hiawata.

Archiv LLM. Fond Čiksika.

Archiv LLM. Fond obnovena LLM.

Archiv LLM. Fond Midewiwin.

Archiv LLM. Fond Tuscarora.

Archiv LLM. Kronika LLM 1990–1995

Skautský archiv. Pozůstalost Josefa Zikána od Romana Havránka. Kronika 1. oddílu. Krab. č. 1.

Skautský archiv. Pozůstalost Josefa Zikána od Romana Havránka. Středisko Thecumtha. Krab. č. 1

Skautský archiv. Pozůstalost Josefa Zikána od Romana Havránka. Nesetříděná pozůstalost. Krab. č. 2

6.1.2. *Publikované prameny*

Buletin Taraxacum. 68. zs. TISU Taraxacum. 1976-1978.

CONE, J. G. MAKE AND DO THE WOODCRAFT WAY. C. Arthur Pearson Ltd. Britain, 1963.

HAMILTON, Charles (ed.). *Pláč ptáka Bouřliváka*. Praha: Orbis, 1965.

Junák: časopis pro dospívající mládež; list Junáků-skautů Republiky československé. V Praze: Emil Šolc, 12.1991.

KAFKA, Jiří. 2. Stezkou Neskenonu. Samizdat. Praha, 1972.

LOUKOTKA, Čestmír. *Indiáni severoameričtí. Země a lidé (Unie)*. Praha: Česká grafická Unie, 1931.

MACEK, Jiří. Ohně dlouhých domů. Samizdat. Praha, 1973.

MACEK, Jiří. Kniha orlích per pro Malou lóži. Liga lesní moudrosti. Praha, 1991

Makásek Ivan: Kult ohně. 1. vyd. Neskenon, samizdat 1967. 2. vyd. JUN, Praha 1968

MAKÁSEK HIAWATHA, Ivan, Zdeněk RUFFER, Jiří MACEK a Junák. *Služba: Příručka pro roverskou činnost*. Praha: Scoutarch, 1991.

- MAKÁSEK, Ivan. Stezkou Neskenonu. Středisko Thecumtha, 1968.
- MORGAN, Lewis Henry. *Společenské zřízení amerických Indiánů: výňatek z díla Domy a domácí život amerických domorodců. Živé odkazy (Rovnost)*. Praha: Rovnost, 1951.
- MORGAN, Lewis Henry. *Společenské zřízení amerických Indiánů*. Rovnost. 1951. Překlad Otakar Nahodil.
- MORGAN, Lewis Henry. *Pravěká společnost*. ČSAV. 1954. Překlad Václav Šolc, Jaroslav Hornát.
- Neskenonská heraldika, 1988.
- Neskenonská heraldika, 1995.
- NIKA; časopis 68. základní skupiny TISu Praha; Ivan Makásek; 1978-1980; Praha.
- NIKA. MV ČSOP. 2. ZO ČSOP. Praha, 1980-1990.
- Ohnivecký Wampum. Neskenon. 1980
- KSČ. Zasedání ústředního výboru KSČ ve dnech 3. a 4. července 1973: [Sborník ref.]. Praha: Svoboda, 1973.
- SETON, Ernest Thompson. *Duch lesů*. 2. vydání. *Knihovna Federace čsl. skautů v Praze*. V Praze: Federace čsl. skautů, 1922. a nedatované vydání Svitku březové kůry.
- SETON, ERNEST THOMPSON. *Knihovna lesní moudrosti*. Olympia. 1970. Praha. Přeložil Miloš Zapletal.
- SCHAUWECKER, Franz. *Letící Hvězda*. Světový literární klub, 1941. dále STINGL, Miroslav. *Indiáni bez tomahawků*. Svoboda, 1966.
- SPLÍTEK, Roman. 4. Stezkou Neskenonu. Samizdat. Praha, 1977.
- Táborská škola ČSM: příručka určená pro potřeby táborníků a instruktorů táborských škol ČSM. Praha: Mladá fronta, ÚV ČSM. 1966.
- Táborská škola ČSM: příručka určená pro potřeby táborníků a instruktorů táborských škol ČSM. Praha: Mladá fronta, ČTÚ. 2. doplněné vydání. 1969.

TARAXACUM; časopis 68. základní skupiny TISu Praha; Ivan Makásek, Praha2, 1976-1978.

VOSÁTKA, Mirko. *Skautův rok v přírodě i v klubovně ...* Vydání I. Praha: Kropáč a Kucharský, 1946. dále

6.2. Elektronické zdroje

<https://csu.gov.cz/pramenne-dilo-1980>

<https://oa-bsa.org/history>

<https://www.scout.org/>

<https://sovf.cz/clanky/tragicka-postava-ceskoslovenskeho-skautingu/>

https://www.woodcraft.cz/index.php?&right=historie_midewiwin&lan=cs&clanek=neskenon

6.3. Periodika a články

Bizoní vítr: časopis vydávaný Ligou lesní moudrosti : ke kráse cestou těla - ke pravdě cestou mysli - ke síle cestou ducha - ke lásce cestou služby. 1990-2006. Praha: Liga lesní moudrosti, 1990-2006

Bourdieu, Pierre. 1986. "The Forms of Capital." Pp. 241-258 in *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education*, edited by J. G. Richardson. New York: Greenwood Press.

Bourdieu, Pierre (1993). *The Field of Cultural Production*. Cambridge, UK: Polity Press.

Deník Nová Pravda. Západočeský zpravodajský list. ISSN 1803-165X. Rok vydání 1991.

Junák: časopis pro dospívající mládež: list Junáků-skautů Republiky československé. V Praze: Emil Šolc, 22.01.2001, **43**(5)

Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta

Naše rodina: zábavný týdeník Československé strany lidové. Praha: Lidová demokracie, 1988.
ISSN 0323-2743.

On Microhistory. In: *New Perspectives on Historical Writing.* Pennsylvania State University Press, Cambridge 1992.

Stadion: časopis pro tělesnou výchovu a sport. Praha: Melantrich, 12.09.1989, **37**(37), s. 3. ISSN 0038-8920.

Věčerník – Praha: list všech Pražanů. Praha: Pragoprint, 2000.

Wampum neskenonu: pro skauty a woodcraftery. 1992-2006. Praha: NIKA, 1992-2006.

6.4. Literatura

ANDERSON, H. Allen. *Náčelník: Ernest Thompson Seton a mizějící Západ.* Praha: Václav Vávra, 2012.

Baden-Powell, Robert (1908). *Scouting for Boys: A Handbook for Instruction in Good Citizenship.* London.

BŘEČKA, Bruno. *Kronika čs. skautského hnutí do roku 1990.* Brno: Junák, 1999.

FAŮ, Roman. *Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989.* Diplomová práce, vedoucí Krátká, Lenka. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta humanitních studií, Pracoviště Orální historie – soudobých dějin, 2018. Praha: Gasset, 2019.

GINTEL, Allan (ed.). *Zahrady pozemských radostí: pohled z dějin výchovy v přírodě.*

GINZBURG, Carlo. *Sýr a červi: svět jednoho mlynáře kolem roku 1600.* Přeložil Jiří ŠPAČEK. *Každodenní život.* Praha: Argo, 2003.

JEAL, Tim. *Baden-Powell: Founder of the Boy Scouts.* Yale University Press, 1989. JSTOR.

JURČÁK, Aleksej. *Bylo to na věčné časy, dokud to neskončilo: poslední sovětská generace.* Přeložil Přemysl HOUDA, přeložil Veronika HOUDOVÁ. *Politeia (Karolinum).* Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2018.

KALINOVÁ, Lenka. *Konec nadějí a nová očekávání: ke dějinám české společnosti 1969-1993. Historie (Academia)*. Praha: Academia, 2012.

KALINOVÁ, Lenka. *Společenské proměny v čase socialistického experimentu: ke sociálním dějinám v letech 1945-1969*. Praha: Academia, 2007.

KNAPÍK, Jiří a FRANC, Martin. *Mezi pionýrským šátkem a mopedem: děti, mládež a socialismus v českých zemích 1948-1970. Šťastné zútřky (Academia)*. Praha: Academia, 2018.

VANĚK, Miroslav. *Ostrůvky svobody: kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2002.

MAKÁSEK, Ivan. *Kluci z Dakoty příběhy z období ilegálního skautingu*, 2003.

MAKÁSEK, Ivan. *Kluci z Neskenonu cesta ekumenického skautingu*, 2004.

MAKÁSEK, Ivan. *Kluci z Neskenonu a lidé z Midé Cesta ekumenického skautingu*. 2007, II. 2009, III. 2014.

MAKÁSEK, Ivan. *Neskenonské návraty*. 2013.

Pavel Žáček. *"Vzestup a pád Miroslava Kvítka. Rodinné drama jedné komunistické opory"*. Paměť a dějiny 04.

PULLMANN, Michal. *Konec experimentu: přestavba a pád komunismu v Československu*. Praha: Scriptorium, 2011

RÁKOSNÍK, Jakub; SPURNÝ, Matěj a ŠTAIF, Jiří. *Milníky moderních českých dějin: krize konsenzu a legitimacy v letech 1848-1989. Historické myšlení*. Praha: Argo, 2018.

RANDÁK, Jan; KRŠKO, Jan; MAREŠ, Jan; POHUNEK, Jan a ŠPRINGL, Jan. *Putování za obzor: tramping v české společnosti 1918-1989*. Praha: NLN, 2020.

SETON, Ernest Thompson. *Dva divoši*. Překlad LIBUŠE BUBENÍKOVÁ. SNDK. 1957.

SETON, Ernest Thompson. *Rasskazy o životnych: risunki abtora*. Gos. Izd. detskoj lit., SSSR. 1955.

SETON, Ernest Thompson. *Rasskazy o životnych*. Gosudarstvennoe izdatel'stvo BSSR, Redakcija detskoj i junošeskoj literatury, 1957.

STUDENOVSKÝ, Tomáš. S modrou oblohou za temnými mraky: woodcraft u nás 1938-1968. Les (Liga lesní moudrosti). Praha: Liga lesní moudrosti, 2020.

ŠANTORA, Roman. Skautské století: dobrodružný příběh 100 let českého skautingu. Praha: Junák – TDC, 2012.

ŠTAIF, Jiří. *Modernizace na pokračování: společnost v českých zemích (1770-1918). Historické myšlení.* Praha: Argo, 2020.

TŮMA, Oldřich – VILÍMEK, Tomáš (eds.). *Pět studií k dějinám české společnosti po roce 1945.* Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v.v.i., 2008.

TŮMA, Oldřich a VILÍMEK, Tomáš (ed.). *Opozice a společnost po roce 1948. Česká společnost po roce 1945.* Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2009.

TŮMA, Oldřich a VILÍMEK, Tomáš (ed.). *Česká společnost v 70. a 80. letech: sociální a ekonomické aspekty. Česká společnost po roce 1945.* Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2012.

VANĚK, Miroslav a MÜCKE, Pavel. Třetí strana trojúhelníku: teorie a praxe orální historie. 3., aktualizované a doplněné vydání. Orální historie a soudobé dějiny. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2022.

VANĚK, Miroslav. Nedalo se tady dýchat: ekologie v českých zemích v letech 1968 až 1989. Historia nova. Praha: Maxdorf, 1996.

VANKE, Ondřej. *Skauting v postmoderní době.* Rigorózní práce. Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Katedra pedagogiky, 2016.

VAVRDA, Miloslav. Vznik hnutí woodcrafterských indiánů. Praha: [s.n.], 1979.

VERZILIN, Nikolaj Michajlovič. *Ve stopách Robinsonových.* 3., dopln. vyd., (v MF 2. vyd.). Praha: Mladá fronta, 1963. dále časopisy VATRA. 1-7. ročník.

VILÍMEK, Tomáš a TŮMA, Oldřich (ed.). *Projevy a podoby protirežimní rezistence v komunistickém Československu 1948-1989. Česká společnost po roce 1945.* Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2018.

7. Přílohy

7.1. Poznámka k přílohám

Přílohy této práce, mají povahu metodických a konstitutivních dokumentů, které byly základem fungování kmene Neskenon. Jejich přepis není doslovný, jedná o přepis, nikoliv však doslovný. Jednotlivé dokumenty mohly doznat v průběhu času změn, což je pak reflektováno v samotné práci. Případné metodické změny nemuseli být vždy zaznamenány.

7.2. Zákoník R.K. Dakoty

Jako kmen měli vlastní zákoník, který byl podepsán 11 členy kmene 8.10.1964 (I když v kronice Dakoty je uvedeno Z.K.Dakota, asi jedná o lavírování, která skupina bude vhodnější). Dokument upravující vnitřní organizaci kmene byl rozdělen do šesti hlav. I.) Povinnosti a práva člena; II.) Povinnosti a práva rádce (podrádce); III.) Povinnosti a práva vůdce (zástupci vůdce); IV.) Povinnosti a práva kmenové rady; V.) „Obecná ustanovení“; VI.) „Další ustanovení“.

Část I.) *Povinnosti a práva člena*“ také upravuje a upřesňuje postup pro přijetí člena. Aby se zájemce mohl stát členem R.K. Dakota, musel být členem SOP (Sboru ochránců přírody), splnit zkoušku odvahy, bdění a noční orientace, splnění spolehlivost a poměr ke kolektivu hodnotil vůdce a rada kmene. Stejně složení pak rozhodovalo o připuštění zájemce do kmene, přičemž celý proces zkoušek trval maximálně 3 měsíce.

Naopak vyloučen mohl být člen za porušování společných zákonů, a to podmíněně na 3 měsíce. Nabývá po tuto dobu statusu vzdáleného člena. Vzdálený člen si směl ponechat odznak kmene, ovšem nosit ho mohl jen na akcích, na kterých mu byla povolena účast kmenovou radou. Jakmile uplyne doba 3 měsíců, smí vzdálený člen požádat znovu o řádné členství. Pokud tak sám neudělá, tak je po plynutí podmíněného vyloučení definitivně vyloučen a odznak kmene musí odevzdat kmenu. Definitivní rozhodnutí náleží radě kmene spolu s vůdcem.

Člen byl povinen zachovávat kmenová tajemství, čestně reprezentovat kmen, omlouvat svoji nepřítomnost, podřídit se programu schváleného kmenovou radou a „*při*

mimořádných okolnostech podřítiti se přímo rozkazu vedení“. Naopak člen měl dvě práva – a) hlasovat b) nosit odznaky kmene a další, které s Dakotou souvisí.

Pozici rádce se věnuje hlava II.). Na tuto pozici musel být člen jmenován vůdcem, starší 18 let a dosáhl lesního titulu Sagamor. Je zodpovědný za jeden z klanů, který vede. Své funkce může být zbaven rozhodnutím vůdce a kmenové rady na žádost klanu. Mezi jeho práva patřilo jmenování svého podrádce, v klanu právo hlasovat poslední a s rozhodujícím hlasem v případě nerozhodného výsledku, rozhodovat o věci pořádku tábora, určovat denní služby a budíček, kdykoliv svolat členstvo klanu. Podrádci příslušela stejná práva a povinnosti v době nepřítomnosti svého rádce.

Ve III.) hlavě zákoníku byla ustanovená funkce vůdce. Ten byl volen, ale i sesazován kmenovou radou, měl být starší 21 let a dosáhl lesního titulu Okimona. Měl na starost činnost a program kmene, a spolu s kmenovou radou za něj nesl zodpovědnost. Měl právo: jmenovat rádce klanů i své zástupce, svolávat kmenovou radu i členstvo, rozhodoval v záležitostech pořádku tábora, při mimořádných událostech dával rozkaz. Dále kmenové radě zasedal, měl s ní právo rozhodovat o přijetí, či vyloučení člena a o vzdáleném členství. Hlasoval vždy jako poslední. Zástupci vůdce v jeho nepřítomnosti sdíleli výše popsaná práva a povinnosti.

Status kmenové rady se nachází ve IV.) Hlavě zákoníku. Tvořili ji rádcové klanů, zástupci, členové s titulem sagamor, případně za každý klan bylo možné doplnit zastoupení ještě jedním sagamore, všichni s titulem Okimona. Tato skupina měla právo volit vůdce, povinnost starat se o činnost kmene a dodržování zákonů, rozhodovat o přijetí, vyloučení, či vzdáleném členství.

Hlavy V.) a VI.) jsou těmi nejkratšími z celého zákoníku. V.) ustanovuje: „1. *Nepřístupnost nových rozhodnutí se zpětnou platností. 2. Jakékoliv hlasování je platné jen tehdy, jestliže hlasuje většina.*“ VI.) do vysvětluje případný vznik nového klanu. To muselo být schváleno celým kmenem, jeho členi museli respektovat zákoník a musí se podrobit hromadné zkoušce.

7.3. Zákoník Neskenonu ze 70. let 20. století

Hlava I.) Zákon členství,

říká, že má-li být nováček přijat musí splnit během 3 měsíců alespoň tři důkazy Hledače Cesty a sice č. 6., 8., 9.

Dále se v tomto zákoně mluví o VYLOUČENÍ, PRÁVECH, ale i POVINNOSTECH člena a jiných formách členství v Neskenonu. Jako je PŘERUŠENÍ, VZDÁLENÉ A ČESTNÉ členství.

Dozvíte se zde, že jsou v Neskenonu 2 skupiny funkcionářů. A sice ČINOVNÍCI Kmenové rady a OHNIVCI Rady Orlich per. Poznáte je podle toho, že činovníci mají na kroji různý počet zelených „véček“ a ohnivci zase nosí hnědé, nebo bílé medicínové váčky se symbolem, který označuje, kterého stupně ohnivce dosáhl.

V tomto zákoně je zakotveno, že základním pilířem programové činnosti jsou opět ORLÍ PERA. Víte, že se v Neskenonu 4 roky již neplnila. Každý člen Neskenonu má mít tedy zase právo vejít na Stezku Orlich per a usilovat o pocty Lesní moudrosti.

Nejdříve však musí bojovník splnit všech 10. DŮKAZŮ Hledače Cesty. Potom teprve podle svých dalších schopností může docílit v Neskenonu těchto stupňů:

1. stupeň RANGER (za 12 OP/3 z každé skupiny)
2. stupeň SAGAMOR (za 24 OP)
3. stupeň ORLÍ SAGAMOR (za 36 OP/6 z každé skupiny)
4. stupeň SAChEM (za 48 OP/12 z každé skupiny)

Pozn: Bližší se dočtete v Kmenové knize Orlich per, která je k dispozici v klubovně. Když něčemu nerozumíte, obraťte se na ohnivce.

A ještě nakoec by myslím bylo důležité vypsát NĚKTERÁ práva a povinnosti člena/bojovníka/Neskenonu:

- některá PRÁVA: 1. Po přijetí do kmene smí teprve nosit odznak Neskenonu.
2. Smí hlasovat a volit náčelníka, svého degandawidu.

3. Po vykonání slibu Neskenonu, může se člen ucházet o kmenové funkce.

Slib Neskenonu:

Já...z klanu.... slavnostně slibuji všem bojovníkům Neskenonu, že budu čestným, spolehlivým a věrným členem kmene, jehož posvátné zákony budu vždy dobrovolně zachovávat.

4. Bojovník Neskenonu, který zvítězil v soutěži Javorového listu, což je celoroční bodování jednotlivců, má PRÁVO jet na letní tábor zdarma!

některé POVINOSTI:

1. Vždy a všude dodržovat zákony kmene.
2. Omluvit svoji nepřítomnost.
3. Nosit kroj na určené podniky. Kroj musí být vždy čistý a bez závad-
4. Člen je povinen platit členské příspěvky v dohodnuté výši a včas.

Hlava II.) Zákon Neskenonu je Zákon ohně:

Oheň je symbolem Velkého Ducha. Z ústředního ohně vycházejí 4 Cesty, které vedou skrze DUCHA, TĚLO, MYSL A SLUŽBU ke 4. malým ohníčkům/světlům/které symbolizují SÍLU, KRÁSU, PRAVDU A LÁSKU. Z každého ohníčku vycházejí 3 zlaté PAPRSKY. Ty symbolizují 12 zákonů Lesní moudrosti a slovy je vyjadřujeme takto:

Buď odvážný, mlčenlivý a poslouchej,
buď čistý, silný a vždy ochraňuj přírodu,
mluv pravdu, buď pokorný, hraj čistě podle pravidel,
buď laskavý, ochotně pomáhej, žij radostně.

Hlava III.) Zákonem je Řád Kmenové rady

Obsahuje práva a povinnosti Kmenové rady, degandawidy, náčelníka, podnáčelníka, seneky, místoseneky. Vysvětluje, co je to Rada starších Sagamorů.

Novum tohoto zákona je vůbec vznik funkce DEGANDAWIDY Neskenonu. O ní teď více, ovšem vyberu opět jen to podstatné, co by měl každý vědět:

Podnáčelník – degandawida je prvním zástupcem náčelníka a může jím proto být bojovník starší a zkušenější. 18. leta stupeň Sagamora to jsou podmínky nutné k navržení.

Navrhován může být klanem, jehož mínění vyjadřuje na Kmenové radě seneka klanu. Dále navrhuje náčelník a dosavadní degandawida. Při současném stavu Neskenonu, může být až 5 kandidátů, jestliže ovšem jsou navrhovatelé rozdílného smýšlení. Jak vidno každý bojovník kmene může do toho mluvit a každý může po splnění dvou základních podmínek kandidovat na degandawidu. Tatáž situace nastává při volbě náčelníka!!!

DEGANDAWIDA předsedá a vede Kmenovou radu Neskenonu. Po svém zvolení má právo jmenovat WATUTKU a SENEKY klanů, dle svého názoru.

Hospodáře a pokladníka kmene jmenuje ze své funkce náčelník. Degandawida má právo až 3. stupně trestu, t. j. – mínus body, pokuty v mušlích, důtku, deska hanby, na táboře černá bedna.

Degandawida se podílí bezprostředně na vedení Neskenonu. Má na starosti především výchovu nových seneků. Vede proto rádcovské kurzy. Ve své funkci je odpovědný Sněmu Neskenonu, který jej zvolil a každých ¼ roku ptvrzuje ve funkci. Může být odvolán jedine Sněmem na žádost náčelník, nebo Kmenové rady, která vykonává vůli kmene!

V Řádu Kmenové rady se také praví, že poradním orgáne Kmenové rady ve věcech Orlich per a tradice je Rada Orlich per, která má svůj vlastní řád. Dláší novinkou je také to, že poradním orgánem náčelníka je Rada starších Sagamorů/RSS/.

Hlava IV.) Zákon – Řád Rady Orlich per.

O tomto zákoně se více hovoří již na str. 24

Hlava V./ Zákon – Sněmovní řád

Hlava VI.) Zákon – Táborový řád

Snad vás zde váce zaujme statut STRÁŽCE OHNE!

Čtěte o tom více v klubovně.

VII. Z dodatků k zákoníku vás jistě budou zajímat práva Bílého náčelníka:

1. Nosí na slavnostní příležitosti na svém kroji odznak Bílého náčelníka.

2. Sedí u slavnostních ohňů na čestném místě
3. Bílý náčelník má právo před ostatními bojovníky žádat o přednost při různých situacích během činnosti kmene.
4. Bílému náčelníkovi jsou prokazovány různé pocty jako zapalování významných ohňů, asistence při volbách atd. atd.³⁰⁶

7.4. Seznam respondentů

Roman Splítek (*1953) – Šakoh – Jeho rodinným zázemím byly vzdělání rodiče. otec byl chemik, matka pracovnice ve zdravotnictví. Sám vystudoval medicínu a stal se lékařem. Začal se skautingem v roce 1969, do Neskenonu přešel v roce 1970 z ŠÝÁ. oddílu po likvidaci Junáka. Zde působil jako owačira, později řídil triumvirát vedoucích oddílů, posléze se stal v roce 1972 náčelníkem Neskenonu a to až do roku 1976. Dosáhl stupně ohnivce a je zakladatelem skautského oddílu Midewiwinu v Příbrami – Mohawků. Aktivním skautem je celoživotně a v 90. letech byl i součástí redakce Wampumu Neskenonu.

Jiří Macek (*1955) – Čiksika – Otec byl chemik, matka historička umění. Intelektuální prostředí vedlo Čiksiku v mládí k hudbě, ke které se pak vrátil až s činností v oddíle. Vystudoval technický obor na VŠ. Od devíti let navštěvoval tábornicko-skautský oddíl a po obnovení junáka v roce 1968 se stal členem 56. oddílu. Do Neskenonu se pak dostal v souvislosti s rozpuštěním Junáka k roku 1971. V něm pak působil jako seneka, později owačira. Posléze jako jeho šaman a od roku 1976-1979 i jako náčelník. Mimoto byl jedním ze zakladatelů společenství Midewin/Midewiwin. Je spoluautorem a autorem několika publikací. Působí aktivně v LLM, kde na začátku 90. let spoluvytvářel moderní woodcrafteský systém Orlich per.

Josef Šilha (*1956) – Tarha – Pochází z dělnické rodiny a k tábornickému prostředí se dostával skrze literaturu a tisk v období Pražského jara. Vystudoval VŠCHT, na které vzdělání ukončil obhájením dizertační práce. Na vysoké škole posléze působil jako vědecký pracovník a od 90. let byl v zaměstnán ve firmě, která prováděla chemické čištění. Do

³⁰⁶ KAFKA, Jiří. 2. Stezkou Neskenonu. Samizdat. Praha, 1972.

Neskenonu přešel z 378. oddílu v roce 1970, kde vykonával různé funkce a práce, hlavně však v roli podnáčelníka, či degandawídy. V rámci rady orlích per se stal wagamedem.

Ivo Nedvěd (*1958) –Tagayutah – Pochází z Pražské rodiny, kde otec byl vysokoškolsky vzdělaný geolog a matka se středoškolským vzděláním. Sám se věnoval i studiem geologii. Ve vedoucích funkcích se uplatnil ve farmacii, dnes se věnuje veterině. Do oddílu přišel jako bývalý skaut v roce 1971. Působil v různých kmenových funkcích, aby se pak stal od roku 1979 až 1983 náčelníkem Neskenonu. Posléze působil i jako jeho šaman. Angažoval se dále v oblasti sportu, konkrétně českého lakrosu.

Martin Šorm (*1967) – Itazipa – Pochází z dělnického prostředí. Nikdo, ani prarodiče, neměli zkušenost s trampováním, woodcraftem nebo skautingem. Kariéerně se uplatnil ve státních bezpečnostních složkách. V Neskenonu je od roku 1980. Působil jako watutka, owačira, redaktor kmenového časopisu Wampum, náčelník v letech 1988-1990 a současně i jako jeho šaman. Podílel se na vedení a řízení obnoveného střediska Tecumtha.

Jan Čeněk (*1981) – Wuneston – Otec byl hudební vědec, absolvent Filozofický Fakulty oboru hudební vědy. Matka byla učitelka základní školy oborů hudební výchova a ruský jazyk. Rodina byla založená intelektuálně a podporovala svoje děti ve volnočasových aktivitách. Wuneston později studoval zvukovou tvorbu na FAMU a profesně se věnuje nadále zvuku. Do oddílu začal chodit v roce 1981 a do roku 1991. Byl watutkou, owačirou a ohnivcem. Později vedl nejmladší členy Neskenonu sdružené v rodě Úhořů.

Martin Viegner (*1971) – Viki – Rodiče byli zemědělství inženýři a dědeček lékař. Původně byl zaměřený na studium technických oborů, které ukončil a hledal zaměstnání jako IT. Později vystudoval v Ústí nad Labem bakaláře sociální práci a na Univerzitě Karlově veřejnou a sociální práci. Působil pak jako sociální pracovník. V Neskenonu byl aktivní od roku 1981 do roku 1992 v různých pozicích. Jako watutka, owačira, ale i ohnivec.

David Stegbauer (*1971) – Čapa – Matka byla laborantka na ČSAV se středoškolským vzděláním. Otec byl vzdělán vysokoškolsky a působil jako redaktor v tisku. Mimoto byl v mládí táborníkem a ponechával si starší skautskou literaturu a periodika, které pak byly k dispozici mladému Čapovi. Ten byl aktivní v oddíle od roku 1983. Od léta 1990 vedl Neskenon jako degandawída a o rok později již jako náčelník do roku 1994. Profesně působí jako programátor.

Jan Adámek (*1973) – Ahdebah – Starší sourozenec Jakuba Adámka, posléze náčelníka Neskenonu. Pochází z intelektuální rodiny, kde otec byl profesorem matematiky na univerzitě a matka architektka. V Neskenonu byl aktivní od roku 1983 a prošel jeho hierarchií. Na začátku 90. let měl oddílovou pauzu. Vrátil se s nástupem svého bratra jako náčelníka Neskenonu, aby s ním Neskenon vedl v roli šamana. Zakladatel realitní kanceláře Jan s.r.o. a její Managing Director.

Jakub Adámek (*1975) – Gallichvio – Mladší sourozenec Jana Adámka, posléze šamana Neskenonu. Pochází z intelektuální rodiny, kde otec byl profesorem matematiky na univerzitě a matka architektka. V Neskenonu byl aktivní od roku 1991, jen po pár letech v oddílu se chopil jeho vedení. Náčelníkem byl od roku 1994 do roku 1997. Profesí programátor.

Tomáš Jurkovič (*1976) – Manehonga – Pochází z uměleckého prostředí. Oba rodiče absolvovali UMPrum a otec byl ze slovenské rodiny. Vystudoval japanistiku a působí jako překladatel. V oddíle byl aktivně na začátku 90. let a přelomu 90. a 00. let v roli ovačiry a ohnivce. Dodnes je aktivním členem LLM.

Michal Zezula (*1978) – Shagwates – Pochází z vysokoškolsky vzdělané rodiny, kde otec byl chemik a matka stavařka. Jsem Pražák každým coulem. Rodiče vysokoškoláci technického zaměření, máma stavařka, táta chemik. Rodinné zázemí bylo příznivé k venkovním a volnočasovým aktivitám. Později studoval Aplikovanou ekologii na ČZU v době, kdy vedl oddíl jako náčelník v letech 1997-2000.